

056316

182571833F

RGN-HSRC

RGN-BIBLIOTEK

HSRC LIBRARY

VERVALDATUM/DATE DUE

1983 -11- 30		
1984 -12- 27		
1986 -06- 18		
1986 -12- 17		
28 AUG 1987		
30 NOV 1991		

00001431

001.3072068 HSRC EDUC 7

* 0 1 4 3 1 8 *

2844363866

RGN-HSRC

Prof. J.P. de Lange
Voorsitter van die Hoofkomitee
RGN-Ondersoek na die Onderwys

**VERSLAG VAN DIE WERKKOMITEE:
VOORLIGTING**

Dit is vir my as voorsitster van die Werkkomitee vir Voorligting 'n voorreg om hiermee die verslag van my Werkkomitee aan u voor te lê vir oorweging deur die Hoofkomitee. 'n Samevatting verskyn in die laaste hoofstuk.

**MEJ. C.C. REGNART
VOORSITSTER**

VERKLARING

Hierdie verslag is voorberei deur die Werkkomitee: Voorligting ingestel deur die RGN-Hoofkomitee vir die Onderzoek na die Onderwys.

Hierdie verslag weerspieël die bevindings, menings en aanbevelings van die Werkkomitee: Voorligting en waar van toepassing dié van groepe of individue in die werkkomitee ten opsigte van aangeleenthede waaroor daar meningsverskille bestaan. Die bevindings, menings en aanbevelings vervat in hierdie verslag weerspieël nie noodwendig die standpunt van òf die RGN òf die RGN-Hoofkomitee vir die Onderzoek na die Onderwys nie.

Hierdie verslag word deur die RGN-Hoofkomitee vir die Onderzoek na die Onderwys beskou as 'n voorlegging van die Werkkomitee: Voorligting aan hom. Die RGN-Hoofkomitee vir die Onderzoek na die Onderwys se standpunt en aanbevelings sal vervat wees in sy finale verslag wat aan die Kabinet voorgelê word.

Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing

Ondersoek na die Onderwys

Verslag van die Werkkomitee:

Voorligting

**PRETORIA
JULIE 1981**

RGN**BIBLIOTEK
LIBRARY****HSRC**

1982 -09-8 -

STANDKODE001.3072.068
HSRC EDUC 7**REGISTERNOMMER**

056316

BESTELNOMMER

G

1

ISBN 0 86965 891 3

PRYS: R5,60

(A.V.B. ingesluit)

Kopiereg voorbehou

Gedruk deur Blitskopies (Edms) Bpk.

INHOUDSOPGAW

BLADSY

TER ORIËTERING

iv

HOOFSTUK

1.	PROBLEEMSTELLING EN DOEL MET ONDERSOEK	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Implikasies van opdrag vir skoolvoorligting	1
1.3	Probleemstelling	1
1.4	Doel met ondersoek	2
1.5	Metode van ondersoek	3
1.6	Begripsverheldering	3
1.7	Hoofstukindeling	5
2.	WESENSKENMERKE VAN EN BEGINSELS VIR SKOOLVOORLIGTING	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Wesenskenmerke van voorligting	7
2.3	Beginnels vir skoolvoorligting	9
2.4	Doelstellings van voorligting	12
3.	AARD EN WESE VAN SKOOLVOORLIGTING	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Skoolvoorligting as oorkoepelende diens en algemene voorligting en beroepsvoorligting as gespesialiseerde aktiwiteite van die diens	15
3.3	Doelstellings met beroepsvoorligting	17
3.4	Doelstellings met algemene voorligting	17
3.5	Skoolvoorligtingsillabus	18
4.	OPLEIDING VAN PERSONEEL IN SKOOLVOORLIGTING	35
4.1	Inleiding en probleemstelling	35
4.2	Identifikasie en evaluering van huidige opleiding	36
4.3	Gedifferensieerde hulpverleningspraktyk	41
4.4	Opleidingsimplikasies	43
4.5	Gedifferensieerde opleiding van personeel	44
4.6	Interimopleiding	52
4.7	Algemene beginsels in opleiding	54
4.8	Sillabusinhoud vir opleiding van voorligtingpersoneel	58
4.9	Opleidingsmetodes en tegnieke vir voorligtingpersoneel	81

5.	SKAKELING IN VOORLIGTING	89
5.1	Inleiding	89
5.2	Gedifferensieerde onderwys	89
5.3	Beroepsvoorligting die primêre taak van die beroepsvoorligter	92
5.4	Voorligtingsentrums	92
5.5	Inrigtings vir voortgesette opleiding	94
5.6	Suid-Afrikaanse Weermag	95
5.7	Diensorganisasie	95
5.8	Onderwysersverenigings	95
5.9	Voorligtingsverenigings	95
5.10	Massamedia en beroepsinligting	96
5.11	Kriteria vir effektiewe beroepsinligting	100
6.	ORGANISASIE EN BEHEER VAN SKOOLVOORLIGTING	103
6.1	Inligting	103
6.2	Knelpunte in huidige opset	104
6.3	Voorgestelde organisasie en beheer van voorligting	107
6.4	Voorgestelde organisasie en beheer - funksies van personeel	117
7.	SAMEVATTING EN AANBEVELINGS	123
7.1	Inleiding	123
7.2	Beginnels van skoolvoorligting met betrekking tot die algemene beginsels soos geformuleer deur die hoofkomitee	124
7.3	Vergelykende studie van skoolvoorligtingstelsels in enkele westerse lande	126
7.4	Skoolvoorligting in sommige Afrikalande	129
7.5	Evaluering van die skoolvoorligtingstelsel in die RSA	131
7.6	Die aard en wese van skoolvoorligting	134
7.7	Samevattende kommentaar oor die huidige stand van opleiding van personeel in skoolvoorligting en aanbevelings	148
7.8	Skakeling in skoolvoorligting	154
7.9	Organisasie en beheer van skoolvoorligtingsdienste	158
7.10	Skoolvoorligting in die RSA	166
	BIBLIOGRAFIE	171

LET WEL: Subverslae rakende skoolvoorligting in sommige Westerse lande, Afrikalande en in die RSA word nie volledig in dié verslag opgeneem nie. Die verslae sal afsonderlik as addenda van hierdie verslag gepubliseer word.

BYLAES

	BLADSY
A	VOORGESTELDE ORGANISASIE EN BEHEER - VOORLIGTING 184
B	FISIESE OPSET VAN VOORLIGTINGSENTRUM 185
C	KLINIEKPERSENEEL 186
D	VOORGESTELDE ORGANISASIE VAN SKOOLVOORLIGTING EN VOORLIGTINGKOMITEES 187
E(a)	FASILITEITE VIR BEROEPSVOORLIGTING 188
(b)	TOERUSTING VIR DIE BEROEPSVOORLIGTINGLOKALE 189
(c)	OMSKRYWING VAN INGEBOUDE TOERUSTING 191
F(a)	GRONDPLAN VAN VOORGESTELDE KINDERLEIDINGKLINIEK 192
(b)	KINDERLEIDINGKLINIEKE 193
G	h SKEMATIESE VOORSTELLING VAN DIE IMPLEMENTERING VAN DIE VOORGESTELDE PROGRAM VIR BEROEPSVOORLIGTING IN DIE SEKONDÊRE SKOOL 195
H	REGULASIES BETREFFENDE DIE KWALIFIKASIES VIR OPLEIDING EN REGISTRASIE BY DIE BEROEPSRAAD VIR SIELKUNDE 196
I	ANALISE VAN HUIDIGE SKOOLVOORLIGTINGSILLABUSSE IN RSA 203

TER ORIËTERING

VERSOEK

In Junie 1980 het die Kabinet 'n versoek aan die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing gerig om 'n diepgaande ondersoek na die onderwys in al sy fasette in die RSA in te stel. Hierdie versoek aan die RGN het soos volg gelui:

"U Raad moet in samewerking met alle belanghebbendes 'n wetenskaplike ondersoek op gekoördineerde grondslag instel en binne 12 maande aanbevelings by die Kabinet doen oor -

- (a) beginselriglyne vir 'n prakties uitvoerbare onderwysbeleid in die RSA ten einde -
 - (i) sy inwoners se potensiaal te laat verwesenlik,
 - (ii) die ekonomiese groei van die RSA te bevorder, en
 - (iii) die lewensgehalte van al sy inwoners te verbeter,
- (b) die organisasie- en beheerstruktuur en finansiering van die onderwys,
- (c) die raadplegings- en besluitnemingsmeganismes in die onderwys,
- (d) 'n onderwysinfrastruktuur om te voorsien in die mannekragbehoefte van die RSA en die selfverwesenliking van sy inwoners, en
- (e) 'n program ter bereiking van 'n gelyke gehalte onderwys vir alle bevolkingsgroepe.

Die ondersoek moet uitgevoer word met inagneming van onder andere die bestaande onderwyssituasie, die bevolkingsamestelling in die Suid-Afrikaanse samelewing en die middele wat binne die totale landshuishouding vir die onderwys beskikbaar gestel kan word. Die ondersoek moet gerig wees op alle vlakke van die onderwys, dit wil sê, pre-primêre, primêre, sekondêre en tersiêre onderwys."

In ooreenstemming met die Suid-Afrikaanse Plan vir Geesteswetenskaplike Navorsing is die volgende werkwyse voorgestel:

3. Prof. J.P. de Lange, Rektor van die Randse Afrikaanse Universiteit sal as navorsingsleier optree.

- b. Na die nodige oorleg sal 'n hoëvlakse koördineringskomitee benoem word wat die ondersoek sal rig, koördineer en die wetenskaplikheid daarvan sal waarborg. Lede van die komitee sal bestaan uit sowel verteenwoordigers van belanghebbende staatsdepartemente, die privaatsektor en ander instansies soos vooraanstaande wetenskaplikes uit al die dissiplines wat 'n bydrae kan lewer tot die ontwikkeling van die onderwys.
- c. Alle onderwysinstansies sal by subkomitees en werkgroepe van die ondersoek betrek word.
- d. Die ondersoek sal gekoördineerd ten opsigte van die verskillende bevolkingsgroepe uitgevoer word.
- e. Die ondersoek sal in 'n gees van positiewe koördinasie uitgevoer word, dit wil sê, die beskikbare navorsingsmannekrag sowel binne as buite die RGN, en alle navorsingsaktiwiteite wat reeds afgehandel of aan die gang is, sal op 'n basis van vrywillige samewerking by die ondersoek betrek word.
- f. Die RGN sal self sekere gedeeltes van die ondersoek uitvoer, maar sal boweal sy navorsingstruktuur beskikbaar stel vir die ondersoek.
- g. Prioriteit sal verleen word aan besondere knelpunte sodat die ondersoek daarvan bespoedig kan word en tussentydse verslae met aanbevelings daarvoor aan die Kabinet voorgelê kan word.
- h. Waar toepaslik sal alternatiewe oplossings vir probleemgebiede in die onderwys aan die hand gedoen word.

HOOFKOMITEE

Die Hoofkomitee van die Onderzoek na die Onderwys, waarvan die lede in hul persoonlike hoedanigheid deur die Raad van die RGN aangewys is, is soos volg saamgestel:

Prof. J.P. de Lange (Voorsitter)	Rektor, Randse Afrikaanse Universiteit
Prof. A.N. Boyce	Rektor, Johannesburg College of Education
Dr. S.S. Brand	Hoof, Finansiële beleid, Departement van Finansies
Dr. R.R.M. Cingo	Inspekteur van Skole, Kroonstad-Ooskring, Departement van Onderwys en Opleiding

Dr. J.G. Garbers	President, Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing
Mnr. J.B. Haasbroek	Direkteur, Suid-Afrikaanse Instituut vir Opvoedkundige Navorsing
Dr. K.B. Hartshorne	Centre of Continuing Education, Universiteit van die Witwatersrand
Prof. J.H. Jooste	Direkteur, Transvaalse Onderwysdepartement
Prof. S.R. Maharaj	Dekaan, Fakulteit Opvoedkunde, Universiteit van Durban-Westville
Dr. P.R.T. Nel	Voormalige Direkteur van Onderwys, Natalse Onderwysdepartement en Departement van Indiëronderwys, voorsitter, Drakensbergse Administrasieraad
Prof. A.C. Nkabinde	Rektor, Universiteit van Zoeloeland
Mnr. R.D. Nobin	Inspekteur van Onderwys, Departement van Binnelandse Aangeleenthede (Indiërsake)
Mnr. M.C. O'Dowd	Anglo-American Corporation of SA Ltd
Mnr. A. Pittendrigh	Direkteur, Technikon Natal
Mej. C.C. Regnart ¹⁾	Westerford High School
Dr. P. Smit	Vise-president, Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing
Mnr. F.A. Sonn	Direkteur, Skiereilandse Technikon, President, Unie van Onderwysersverenigings van Suid-Afrika
Mnr. J.F. Steyn	Hoofsekretaris, Transvaalse Onderwysersvereniging; Sekretaris: Federale Raad van Onderwysersverenigings
Prof. N.J. Swart	Vise-rektor, Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys
Mnr. L.M. Taunyane	President, Transvaal United African Teachers' Association
Prof. R.E. van der Ross	Rektor, Universiteit van Wes-Kaapland
Dr. P.J. van der Merwe	Adjunk-direkteur-generaal, Departement van Mannekrag
Prof. F. van der Stoep	Dekaan, Fakulteit Opvoedkunde, Universiteit van Pretoria
Prof. N.T. van Loggerenberg	Dekaan, Fakulteit Opvoedkunde, Universiteit van OVS
Dr. R.H. Venter	Direkteur, Universiteitsaangeleenthede, Departement van Nasionale Opvoeding
Prof. W.B. Vosloo	Hoof, Departement Staatsleer en Publieke Administrasie, Universiteit van Stellenbosch

Toe die ondersoek reeds enkele maande aan die gang was, is die Departement van Nasionale Opvoeding van Suidwes-Afrika op eie versoek waarnemerstatus op die Hoofkomitee verleen. Sedert die vyfde vergadering van die Hoofkomitee het mnr. J.A. de Jager, Sekretaris van dié Departement, dus ook die vergaderings van die Hoofkomitee bygewoon.

1) Dr. B.A. Dobie het waargeneem as voorsitter in die afwesigheid van mej. C.C. Regnart.

Met die aanvang van die ondersoek is dr. S.W.H. Engelbrecht as sekretaris en dr. F.P. Groenewald as koördineerder van die ondersoek aangewys. Mettertyd is die vakkundige personeel uitgebrei met die aanstelling van dr. D.J. van den Berg, waarna die voorgenoemde drie persone as koördinerende sekretariaat opgetree het. Mnr. C.P. Serfontein is aangestel as hulp-koördineerder. In die laaste fase van die ondersoek is die Sekretariaat verder versterk deur die sekondering van prof. J. McG. Niven van die Universiteit van Natal vir drie maande (Februarie - Mei) na die RGN. Die administratiewe personeel het bestaan uit mev. I. Samuel, mev. A. van der Lingen, mej. J.M.M. Botha, mev. S. van der Walt en ander tydelike hulp.

OPERASIONALISERING VAN NAVORSINGSVERSOEK

Die operasionalisering van die navorsingsversoek het gelei tot die benoeming van 18 werkkomitees wat elk 'n verskillende terrein van die onderwys sou behartig. Alhoewel nie al die werkkomitees reeds by die eerste vergadering geïdentifiseer is nie, en sommige eers in 'n later stadium van die ondersoek aangewys is, is die volgende werkkomitees uiteindelik in die lewe geroep. (By elke werkkomitee word die naam van die Voorsitter aangedui wat in elk geval 'n lid van die Hoofkomitee moes wees. Die Voorsitter van die Hoofkomitee is ampshalwe lid van elke werkkomitee.)

Onderwysbeginsels en -beleid	Prof. F. van der Stoep
Onderwysbestuur	Dr. K.B. Hartshorne
Onderwysfinansiering	Dr. S.S. Brand
Onderwysstelselbeplanning	Mnr. J.B. Haasbroek
Kurrikulumontwikkeling	Prof. F. van der Stoep
Voorligting	Mej. C.C. Regnart
Onderwys vir kinders met spesiale onderwys-behoeftes	Dr. J.G. Garbers
Boukundige dienste	Mnr. F.A. Sonn
Gesondheids-, mediese en paramediese dienste	Mnr. R.D. Nobin
Demografie, onderwys en mannekrag	Prof. P.J. van der Merwe
Onderrig van die natuurwetenskappe, Wiskunde en tegniese vakke	Mnr. J.B. Haasbroek
Werwing en opleiding van onderwysers	Prof. N.T. van Loggerenberg
Vernuwingstrategieë in die onderwys	Prof. W.B. Vosloo
'n Program vir gelyke gehalte onderwys	Prof. R.E. van der Ross
Regsaspekte	Mnr. M.C. O'Dowd
Onderwystegnologie	Mnr. A. Pittendigh

Onderwysbibliografie

Slegs in die geval van die laasgenoemde werkkomitee is daar nie 'n voorsitter uit die Hoofkomitee aangewys nie. Mej. H.J. Otto van die RGN-biblioteek het die bibliografie vir elk van die onderskeie werkkomitees saangestel.

In die laaste stadia van die ondersoek is 'n sintesekomitee aangewys om die werk van veral drie werkkomitees te konsolideer, te wete dié van Onderwysbestuur, Onderwysstelselbeplanning en Onderwysfinansiering. As Voorsitter van hierdie sintesekomitee is die Voorsitter van die Hoofkomitee van die Onderzoek na die Onderwys aangewys.

WERKKOMITEE: VOORLIGTING

LEDE

Die werkkomitee insake Voorligting het uit die volgende lede bestaan:

Mej. C.C. Regnard (Voorsitster)	Westerford High School (Kaapstad)
Mnr. H.H. Africa	Departement van Binnelandse Aangeleenthede (Kleurlingsake)
Mnr. P.J. Benade	Departement van Mannekrag
Mnr. L.E. de Broize	Careers Research and Information Centre, Kaapstad
Dr. B.A. Dobie	Universiteit van Natal
Prof. S.J.L. Gouws	Randse Afrikaanse Universiteit
Mnr. J.B. Haasbroek	Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing
Prof. C.J. Joubert	Universiteit van Pretoria
Mnr. Niels Lindhard	Universiteit van Kaapstad
Mnr. H.J. Steyn	Transvaalse Onderwysdepartement
Mnr. W.A. van Schoor	Universiteit van Wes-Kaapland
Mnr. N.R. Singh	Dept. van Binnelandse Aangeleent- hede (Indiërsake)
Dr. D.J. van den Berg (Sekretaris)	Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing

WERKWYSE VAN WERKKOMITEE: VOORLIGTING

1. Tydens die eerste vergadering is die volgende projekte wat van belang is vir die ondersoek geïdentifiseer:
 - . Definisie van skoolvoorligting (insluitend doelwitte met skool-voorligting)
 - . Vergelykende studie van skoolvoorligtingstelsels
 - . Evaluering van die huidige skoolvoorligtingstelsels in die RSA
 - . Opleiding van voorligtingpersoneel
 - . Skakeling in skoolvoorligting
 - . Skoolvoorligtingsillabus
 - . Organisasie en beheer van skoolvoorligting

2. Die volgende persone is aangewys om werkstukke voor te lê oor die geïdentifiseerde projekte:

- (a) Dr. B.A. Dobie: Essensiële kenmerke en beginsels van skoolvoorligting
- (b) Mnr. J.B. Haasbroek: Vergelykende studie van skoolvoorligtingstelsels in enkele oorsese lande
- (c) Mnr. E. de Broize: Vergelykende studie van skoolvoorligtingstelsels in enkele Afrikalande.
- (d) Mnr. J.B. Haasbroek: Evaluering van die huidige skoolvoorligtingstelsels in die RSA
- (e) Prof. C.J. Joubert: Opleiding van skoolvoorligtingspersoneel
- (f) Prof. S.L. Gouws: Skakeling in skoolvoorligting
- (g) Mnr. Niels Lindhard: Skoolvoorligtingsillabus
- (h) Mnr. H.J. Steyn: Organisasie en beheer van skoolvoorligting.

3. Die werkstukke wat deur die persone en/of werkgroepe voltooi is, is tydens die volgende vergaderings bespreek:

Derde vergadering gehou op 17 November 1980

Vierde vergadering gehou op 2 Februarie 1981

Vyfde vergadering gehou op 20 Februarie 1981

Op die laaste vergadering gehou op 20 Maart 1981 is finaal oor die inhoud van die werkkomiteeverslag besluit. Die verslag is saamgestel deur die Suid-Afrikaanse Instituut vir Opvoedkundige Navorsing.

Die metode van navorsing wat gevolg is, word in paragraaf 1.5 uiteengesit.

MEDEWERKERS

Die volgende persone verbonde aan die Suid-Afrikaanse Instituut vir Opvoedkundige Navorsing het meegewerk aan die opstel van die werkstukke wat handel oor skoolvoorligtingstelsels in enkele oorsese lande en die evaluering van die huidige skoolvoorligtingstelsels in die RSA, asook aan die samestelling van die finale verslag:

Mnr. F.J. Niewenhuis, mnr. B.P. Weideman, mej. C. Overbeek en mev. J.T. de Klerk.

Wat die ander werkstukke betref, het die volgende komitee lede as medewerkers opgetree:

Mej. C.C. Regnart, mnr. P.J. Benade, mnr. N.R. Singh, mnr. W.A. van Schoor en mnr. H.H. Africa.

VERSLAG VAN DIE WERKKOMITTEE : VOORLIGTING

HOOFSTUK 1

1.1 INLEIDING

Blykens die opdrag van die Regering aan die RGN moet die huidige onderwysstelsels vir al die bevolkingsgroepe in die land ondersoek word om te bepaal of daar na behore aan die verwesening van die inwoners se potensiaal en die verbetering van hulle lewensgehalte langs die weg van onderwys aandag gegee word en of die onderwysstelsels n positiewe inset lewer tot die voorsiening van mannekrag en tot die ekonomiese ontwikkeling van die land.

1.2 IMPLIKASIES VAN DIE OPDRAG VIR SKOOLVOORLIGTING

Die implikasies van die opdrag is die volgende:

- (1) Die skoolvoorligtingsprogram moet n daadwerklike bydrae lewer om die leerlinge as toekomstige volwasse inwoners se potensiaal te verwerklik.
- (2) Die skoolvoorligtingsprogram moet o.a. n positiewe inset lewer om in die land se mannekragbehoefes te voorsien.
- (3) Die skoolvoorligtingsprogram moet positief bydra tot gelyke gehalte onderwysvoorsiening vir alle bevolkingsgroepe.
- (4) Die skoolvoorligtingswerkzaamhede moet as uitkoms hê n verbetering in die lewensgehalte van al die inwoners van die land.

1.3 PROBLEEMSTELLING

Ten einde uitvoering aan die opdrag te gee vir sover dit op skoolvoorligting betrekking het, is dit nodig om die geleentheid wat die huidige onderwysstelsel aan leerlinge bied om hulle potensiaal te verwerklik, in oënskou te neem.

Die huidige stelsel van gedifferensieerde onderwys maak voorsiening vir skooltipes, studierigtings, vakkeuses wat met studierigtings verband hou, en vlakke waarop vakke geneem kan word (hoër graad en standaardgraad Die onderwysstelsel bied ook skoolvoorligting as n hulpmiddel aan met die doel om jeugdige te oriënteer om in ooreenstemming met hulle vermoëns, n onderwys- en beroepskeuse te doen om hulle potensiaal te verwesenlik en deur middel van beroepsbeoefening n sinvolle bestaan te kan voer.

Die doeltreffendheid van die skoolvoorligtingsdiens word deur die volgende faktore bepaal:

- (1) Die wyse waarop leerlinge voorgelig word om 'n onderwys- en beroepskeuse te doen wat hulle in staat sal stel om hulle potensiaal te verwesenlik.
- (2) Die personeelposisie met betrekking tot personeel wat vir skoolvoorligting verantwoordelik is ten opsigte van hulle gekwalifiseerdheid en beskikbaarheid, wat ook die opleiding van hierdie personeel insluit.
- (3) Die inhoud van die skoolvoorligtingsprogram of -kurrikulum.
- (4) Die beskikbaarheid van fasiliteite aan skole asook die beskikbaarheid van buiteskoolse fasiliteite.
- (5) Doeltreffende beheer en organisasie van skoolvoorligting.

Hierdie faktore bepaal gesamentlik en/of afsonderlik die doeltreffendheid van die skoolvoorligtingsdiens.

Die probleem is egter of skoolvoorligting in die veranderende Suid-Afrikaanse opset -

- . daadwerklik die verwesenliking van leerlinge se potensiaal verseker,
- . meehelp om in die mannekragbehoefte van die land te voorsien,
- . positief tot die ekonomiese ontwikkeling van die land bydra, en
- . die verbetering van die lewensgehalte van al die inwoners van die land as eindresultaat het.

1.4 DOEL MET DIE ONDERSOEK

Die doel met die ondersoek is -

- (1) om te bepaal hoe ontwikkelende en ontwikkelde lande skoolvoorligting ten behoeve van die inwoners en die land se mannekragbehoefte en ekonomiese groei organiseer en aanbied,

- (2) om die skoolvoorligtingsdienste in die Republiek van Suid-Afrika te evalueer om die doeltreffendheid van die diens met betrekking tot beheer en organisasie, kurrikuluminhoude, opleiding van personeel, en fisiese fasiliteite te bepaal, en
- (3) om riglyne vir 'n Suid-Afrikaanse skoolvoorligtingsdiens daar te stel met verwysing na organisasie en beheer, kurrikulum, opleiding van skoolvoorligters, fisiese fasiliteite en skakelingsprosedures ten einde aan die opdrag van die Regering uitvoering te gee.

1.5 METODE VAN ONDERSOEK

1.5.1 Literatuurstudie oor skoolvoorligting in ontwikkelende Afrikalande insluitende Tanzanië, Nigerië en Zambië is gedoen.

1.5.2 Literatuurstudie oor skoolvoorligting in enkele ontwikkelde Westerse lande, onder andere, die VSA, Kanada (Ontario), die Verenigde Koninkryk (Skotland), Swede, Wes-Duitsland, Frankryk, België, Nederland, Oostenryk en Switserland met betrekking tot begroning en doelstellings, organisasie en beheer, kurrikulum, personeelsamestelling, fisiese fasiliteite en skakeling is onderneem.

1.5.3 Vraelysopname om die Suid-Afrikaanse skoolvoorligtingsdienste te evalueer ten opsigte van organisasie en beheer, doelstellings, kurrikulum, vorm van aanbidding, opleiding, fasiliteite en skakeling. Aangesien die tydsfaktor 'n opname aan skole onmoontlik gemaak het, is slegs beleidmakers (byvoorbeeld inspekteurs en onderwysbeplanners), personeel verbonde aan kinderleidingklinieke en 'n aantal voorligteronderwysers van die onderskeie onderwysdepartemente by die vraelysopname betrek. Dié persone is betrek by die ondersoek omrede hul taak hul vertroude maak met die beleid, tekortkominge en probleme van die skoolvoorligtingstelsel van die onderwysdepartement waaraan hulle verbonde is.

1.5.4 Literatuurstudie oor doelwitte en sillabusse, opleiding van skoolvoorligtingspersoneel, organisasie en beheer en skakelingsprosedures van die onderskeie onderwysdepartemente in die RSA is onderneem.

1.6 BEGRIPSVERHELDING

Huidiglik is min van die terminologie wat algemeen in skoolvoorligting gebruik word eenvormig. Dit gee aanleiding tot verwarrende begrippe wat daartoe bydra dat sulke begrippe deur onderskeie instansies verskillend geïnterpreteer en gebruik word. Dié verskil in die interpretasie van terminologie is nadelig vir

eenvormigheid en doelgerigtheid in skoolvoorligting. Die Werkkomitee: Voorligting het na aanleiding van die verwarring besluit dat aanbeveel moet word dat eenvormige terminologie in die toekoms deur alle onderwysdepartemente gebruik moet word.

Vervolgens word enkele van die begrippe met die oog op helderheid uiteengesit ter verduideliking van die konteks waarin dit in die verslag gebruik word.

a. Skoolvoorligting

Die term "skoolvoorligting" word in hierdie verslag gebruik in die evaluering van die huidige skoolvoorligtingstelsel sowel as in die aanbevole skoolvoorligtingstelsel.

Waar dié begrip vir die huidige stelsel in sowel die RSA as in oorsese lande gebruik word, moet in ag geneem word dat die begrip oorsee en deur die onderskeie onderwysdepartemente in die RSA verskillend geïnterpreteer word. Skoolvoorligting kan derhalwe in dié verband een of meer van die volgende beteken: 'n hulpdiens wat gerig is op leerlinge met probleme, en/of beroepsvoorligting en voorligting ten aansien van etiese, morele en ekonomiese aspekte.

Skoolvoorligting, soos dit voorgestel word in die aanbevelings, is die oorkoepelende begrip vir twee komponente, naamlik algemene skoolvoorligting en beroepsvoorligting.

(i) Beroepsvoorligting

Beroepsvoorligting dui op voorligting aan leerlinge wat gerig is op die toekomstige loopbane van leerlinge. Dit sluit in selfkennis, onderwyskennis (vakke, vlak van vakke en opleiding) en beroepskennis met die oog op sinvolle beroepskeuse.

(Beroepsvoorligting is nie beperk tot die skoolsituasie nie, maar strek ook verder om diegene wat persone wat nie meer op skool is nie, van diens te wees.)

(ii) Algemene skoolvoorligting

Algemene skoolvoorligting dui op uitkenning van en hulpverlening aan leerlinge met probleme (uitgesonder beroepskeuseprobleme) asook om leerlinge te begelei om eise van die lewe te verken en te begryp.

b. Skoolvoorligter

Skoolvoorligter is die posbenaming wat voorgestel word vir die persoon wat verantwoordelikheid moet aanvaar vir algemene skoolvoorligting.

c. Beroepsvoorligter/assistent-beroepsvoorligter/junior beroepsvoorligter

Hierdie terme is die voorgestelde posbenamings vir die persone wat verantwoordelikheid sal aanvaar vir beroepsvoorligting aan leerlinge in die skool en kinderverleidingklinieke.

d. Voorligteronderwyser

Voorligteronderwyser word in die verslag gebruik om die persoon aan te dui wat tans skoolvoorligting aan skole behartig. Aangesien onderwysdepartemente van verskillende terme gebruik maak om dié persoon aan te dui, is daar besluit om met die oog op uniformiteit slegs die een term deurgaans te gebruik.

e. Skoolsielkundige

Die term skoolsielkundige word deurgaans in die verslag gebruik om die persoon aan te dui wat tans aan die skoolkliniek verbonde is.

f. Oorlewingsprogram

Oorlewingsprogram is die term wat aanbeveel word om 'n program aan te dui wat daarop gemik is om leerlinge te onderrig hoe om in noodsituasies (bv. brand, vloedrampe, ens.) op te tree. (Soortgelyk aan die bestaande noodplan van sommige onderwysdepartemente.)

1.7 HOOFSTUKINDELING

HOOFSTUK 1: Opdrag en doel met die ondersoek

HOOFSTUK 2: Wesenskenmerke en beginsels van skoolvoorligting

HOOFSTUK 3: Aard en wese van skoolvoorligting

HOOFSTUK 4: Opleiding van personeel vir skoolvoorligting

HOOFSTUK 5: Skakeling in skoolvoorligting

HOOFSTUK 6: Organisasie en beheer van skoolvoorligting

HOOFSTUK 7: Samevatting en aanbevelings

WESSENSKENMERKE VAN EN BEGINSELS VIR SKOOLVOORLIGTING

2.1 INLEIDING

Gedagtig aan sy navorsingstaak, het die Werkkomitee: Voorligting n diepte-ontleding van die aard en doelstellings van skoolvoorligting gedoen en beginsels vir voorligting in die lig van die Hoofkomitee se Beginsels vir Onderwys verwoord.

As operasionele definisie van skoolvoorligting het die Werkkomitee aanvaar dat dit n praktyk en proses is waardeur die leerling op so n wyse in aanraking gebring word met die realiteite van die leefwêreld dat hy vaardighede en tegnieke aanleer waardeur hy homself met vaardigheid binne die opvoedkundige, persoonlike en sosiale sfere en die arbeidswêreld kan rig ten einde effektief te oorleef (d.w.s. self-verwerking).

Met deeglike inagneming van die geweldige eise wat noodwendig gestel word aan skoolvoorligting in n wêreld van snelle sosiale verandering en ontwikkelende onderwys- en beroepsgeleenthede, het die Werkkomitee die behoefte aan spesifieke beginsels vir voorligting aangemerkt. Hierdie beginsels sal onderliggend wees aan beleidsformulering en stelselbeplanning, en sal implikasies hê vir verskeie, indien nie alle ander, areas van die RGN se Onderwysondersoek nie. Daar is veral kennis geneem dat die uiteindelijke sukses van interaksie tussen skool en samelewing in sy breër sin van skoolvoorligting afhanklik is, en dat die ontwerp en voorsiening van doeltreffende voorligting om daardie rede die gesamentlike verantwoordelikheid van die Staat en die privaatsektor is.

Verskille tussen algemene voorligting en beroepsvoorligting is opgemerk, en kennis is geneem van die algemene gebrek aan doeltreffende fasiliteite en opleiding van onderwysers. Eweneens is verwarring, wat spruit uit n gebrek aan eenvormigheid in benaminge van voorligtingspersoneel opgemerk. Die komitee het die terme beroepsvoorligter en skoolvoorligter (careers counsellor en school counsellor) voorgestel.

Daar is verder opgemerk dat doeltreffende voorsiening van skoolvoorligting as n geïntegreerde deel van die oorkoepelende onderwysstelsel in die RSA direk sou bydra tot die verwerking van veranderinge wat by die oorspronklike versoek van die regering aan die RGN ingesluit is, en ook dat sodanige voorsiening n bydrae sou lewer ter voldoening aan spesifieke uitdagings waarmee die onderwys tans te kampe het en wat onder andere veroorsaak word deur -

- . die "kennisontploffing",
- . teenstrydige norme wat in die skool, huis, media en "buitewêreld" aangetref word;
- . leerlinge se waarneming van groot verskille ten opsigte van geleenthede, toegang tot en voorregte in die gemeenskap;
- . 'n afname in die invloed van die huis en in sommige gevalle die ouers se ontduiking van hul verantwoordelikhede;
- . verwarring oor fundamentele waardes;
- . kollektiewe gedrag, sosiale bewegings en terrorisme.

In die lig van bogenoemde uitdagings en gevolglike toenemende eise aan die onderwys, het die Werkkomitee tot die gevolgtrekking gekom dat aangeleenthede betreffende skoolvoorligting uit twee komponente bestaan: algemene skoolvoorligting en beroepsvoorligting. Hierdie twee komponente en hul implikasies vir organisasie, opleiding van voorligtingpersoneel en ander sake, word later in hierdie verslag uiteengesit.

Sekere wesenskenmerke van skoolvoorligting as 'n geheel kom egter uit 'n studie van relevante literatuur en voorleggings aan die Werkkomitee na vore soos uiteengesit in die volgende afdelings.

2.2 WESENSKENMERKE VAN VOORLIGTING

2.2.1 Voorligting vorm 'n onafhanklike vakgebied in eie reg. Opvoedkunde, Sielkunde, Sosiologie, Filosofie en ander vakke hou betekenis in vir Voorligting, maar 'n benadering wat te eklekties is (veral met betrekking tot beroepsvoorligting) mag tot onbetroubare praktyk lei. Die idee van Voorligting as 'n onafhanklike akademiese dissipline het duidelike implikasies vir opleiding.

Soos Haasbroek in 1978 opgemerk het, is die voorligtingonderwyser "n professionele persoon van wie gesonde kennis en insig met betrekking tot die teorie en praktyk van voorligting verwag word" (p. 92).

2.2.2 Voorligting geskied in die lig van 'n samestelling van werklikhede wat op godsdienstige of ander beginsels wat deur besondere kultuurgroepe (lewensopvatting) onderskryf word, kan steun. Dit is terselfdertyd belangrik dat individue van verskillende kultuurgroepe vry moet wees om die kultuur- of lewensopvatting wat hulle verkies, te handhaaf en dienooreenkomstig te ontwikkel.

2.2.3 Voorligting berus op 'n bepaalde beskouing van die mens. Volgens die Werkkomitee impliseer dit -

- . die algemene menswaardigheid en basiese regte van elke persoon;
- . die belangrikheid van individuele verskille binne elke persoon.

2.2.4 Voorligting berus op 'n besondere waardesisteem, veral met betrekking tot beroepsvoorligting weerspieël so 'n stelsel:

- . 'n besef by elke individu dat dit sy plig is om een of ander soort werk te verrig;
- . voorsiening van die moontlikheid van optimale ontwikkeling van aangeleg en geleenthede;
- . die wil om diens te lewer aan die medemens, veral aan die persoon in nood.

2.2.5 Voorligting behels opvoeding tot en voorbereiding vir volwassenheid. Kriteria kan vir verantwoordelike volwassenheid gestel word (byvoorbeeld die besef dat die lewe en die eie rol daarin betekenisvol is), en voorsiening behoort daarvoor in algemene en beroepsvoorligting gemaak te word.

2.2.6 Beroepsvoorligting is 'n gesonde opvoedkundige en onderwyskundige dissipline wat kennis met betrekking tot differensiasie, toelatingsvereistes, skakeling tussen studie en werk, harmonieuse verhouding tussen algemene voorligting en gespesialiseerde beroepsvoorligting en ander sake insluit. Dit hang saam met leerprobleme en die implikasies wat besondere skoolvakke vir moontlike beroepskeuses inhou.

2.2.7 Die oorkoepelende doel van voorligting, en veral beroepsvoorligting is die selforiëntering en selfverwerkliking van elke individu, met besondere klem op selfkennis, outonome keuse en selfaktualisering. Dit het veral verbondenheid met betekenisvolle vakinhoud, soos weergegee in die leerplan.

2.2.8 Voorligting kom voor en ontwikkel volgens spesifieke aanwysings of klem, soos dié wat kennis, evaluering en hulp behels, en die inhoud van 'n voorligtingsprogram kan ook volgens sulke perspektiewe oorweeg word.

2.2.9 Skoolvoorligting is 'n oorkoepelende aktiwiteit waarin leerlinge leer om verantwoordelike besluite in hul daaglikse lewe en met betrekking tot hulle beroepskeuse te neem. Dit behoort die jeug te help om vaardighede aan te leer

waarmee hulle toereikend die volwasse lewe in 'n veranderende wêreld, werksituasies en op ander sosiale terreine kan beheers.

2.2.10 Ten einde die bogenoemde sleuteleienskappe werklikheid te laat word of in werking te stel, moet daar aan die volgende vereistes voldoen word:

- . Doelgerigte organisasie en beheer van voorligting;
- . deskundige opleiding van skoolvoorligting- en kliniekpersoneel;
- . voortgesette navorsing, byvoorbeeld in samewerking met die RGN;
- . instelling van 'n stelsel (infrastruktuur) vir voorligting binne die onderwysstruktuur, op sowel gesentraliseerde as gedesentraliseerde vlakke;
- . samewerking tussen verskillende voorligtingsdienste, bv. opleidingsinstansies, die RGN, NIPN, die Departement van Mannekrag, werkgewers en die privaatsektor.

2.2.11 Die status van voorligting en van voorligters moet deur registrasie verseker word.

2.3 BEGINSELS VIR SKOOLVOORLIGTING

Nege beginsels vir voorligting is deur die Werkkomitee in die lig van die voorgaande geformuleer. Hierdie beginsels word vervolgens gegee sowel as 'n toepaslike verwerking van en kruisverwysing na die Beginsels vir Onderwys soos opgestel deur die Hoofkomitee.

2.3.1 Die Staat sal poog om te verseker dat elke leerling gelyke toegang het tot 'n skoolvoorligtingsprogram van gelyke gehalte

- (a) Dit is in direkte ooreenstemming met beginsel 1 van die Hoofkomitee.
- (b) As gevolg van geweldige individuele, kulturele en sosiale verskille, sal die voorsiening van "gelyke toegang" en 'n "gelyke standaard" van voorligting egter nie gelyke voordeel vir almal waarborg nie. Om hierdie rede sal aan die armer of minder ontwikkelde sektore van die samelewing getoon moet word hoe om die maksimum voordeel uit die stelsel te put. Voorligting aan ouers word hierdeur geïmpliseer.

2.3.2 Waardes van verskillende kulture en gemeenskappe sal in n skoolvoorligtingsprogram oorweeg en eerbiedig word.

- a) Dit sluit aan by beginsel 2 van die Hoofkomitee en by 2.2 soos voorheen geformuleer.
- b) Die implikasie is dat daar, kragtens n voorligtingleerplan of -sillabus, ruimte vir keuse, interpretasie en aanvulling behoort te wees.
- c) Terwyl voorligting noodwendig binne die breë raamwerk van n kulturele milieu voorkom, behoort so n milieu nie beperkend te wees nie.

2.3.3 Skoolvoorligting moet die vryheid van leerlinge en hul ouers met betrekking tot onderwys- en beroepskeuse op positiewe wyse erken.

- a) Vryheid van keuse is in beginsel 3 van die Hoofkomitee verskans.
- b) Gelykheid in beroepsvoorligting (sien 2.3.1) veronderstel gelyke toegang tot beroepsgeleenthede ten voordele van sowel die individu as ekonomiese ontwikkeling van die land.
- c) "Vryheid van keuse" beteken dat daar inderdaad n werklike keuse moet bestaan. Die enigste beperking op keuse behoort dié te wees wat uit die leerling se eie vermoë (potensiaal) en aanleg spruit.

2.3.4 Skoolvoorligting sal die individuele behoeftes van die leerling, sowel as die sosiale, ekonomiese en mannekragbehoefte van die land op n opvoedkundig verantwoordelike wyse in aanmerking neem.

- a) Dit sluit aan by beginsel 4 van die Hoofkomitee.
- b) Die beginsel impliseer dat alle adviserende personeel n mate van onderwysopleiding en alle onderwysers voorligtingsopleiding behoort te hê. n Multidissiplinêre benadering word beoog waar die skool- en beroepsvoorligters as koördineerders optree.

2.3.5 Die ontwikkeling van skoolvoorligting, formele, nie-formele en informele, sal gesamentlike deelname van ouers, gemeenskapsorganisasies, die Staat en veral die privaatsektor meebring as gevolg van die uiteindelijke voordeel wat laasgepemde uit skoolvoorligting put.

- (a) Die beginsel word die strekking van beginsels 5 en 7 van die Hoofkomitee beklemtoon.
- (b) Wat operasionalisering betref, word die stigting van voorligtingsentra beoog. Hierdie sentra kan deur die privatektor gesubsidieer word, veral met betrekking tot beroepsvoorligting.
- (c) Hierdie beginsel beklemtoon die medeverantwoordelikheid wat deur alle belanghebbendes gedeel word met betrekking tot die voorsiening van doeltreffende voorligting.

2.3.6 Die voorsiening van formele skoolvoorligting sal die verantwoordelikheid van die Staat wees, met dien verstande dat die individu, oers en gemeenskap n medeverantwoordelikheid, sê en keuse in hierdie opsig het.

- (a) Hoewel die onus vir die voorsiening van fasiliteite op die Staat rus (soos vir die voorsiening van onderwys in die algemeen), behoort alle betrokkenes deel te neem aan die formulering van beleid en praktyk. Dit is in ooreenstemming met beginsel 6 van die Hoofkomitee.
- (b) Aangesien doeltreffende voorligting hoofsaaklik na die voorkoming en uitskakeling van konflikte en kwellinge streef, is mededeelname en -verantwoordelikheid noodsaaklik.

2.3.7 Daar sal oorkoepelende koördinasie van skoolvoorligtingsdienste wees, ongeag die omvang van desentralisasie van hierdie dienste.

- (a) Beginsel 9 van die Hoofkomitee beoog rasionalisasie met betrekking tot gesentraliseerde en gedesentraliseerde voorsiening van onderwys. Dit is veral in verband met voorligting, oorkoepelende koördinasie van programme en hulpmiddels (bv. klinieke) nodig om gelyke gehalte te verseker.
- (b) Hierdie beginsel is in besonder van toepassing op die verskille in geleenthede wat tussen stedelike en plattelandse gebiede bestaan. Koördinasie sal n mate van regverdigde verdeling van hulpmiddels verseker.

2.3.8 Registrasie van alle opgeleide voorligtingspersoneel in skole en klinieke sal deur een sentrale organisasie vir die registrasie van onderwysers wat verantwoordelik is vir die evaluering van kwalifikasies, voorsien word.

- (a) Hoofkomitee beginsel 10 maak voorsiening vir die erkenning van die status van onderwyspersoneel. Sentrale registrasie van alle voorligters is noodsaaklik om gelykheid in kriteria vir kwalifikasie te verseker.
- (b) Ten einde gelyke standaarde van kwalifikasie te verkry, moet intensiewe opleiding van skool- en beroepsvoorligters ingestel word.
- (c) Sentrale registrasie sal 'n uitruiling van gekwalifiseerde personeel tussen en binne streke vergemaklik en sodoende deling van hulpmiddels bevorder.

2.3.9 Beroepsinligting en voorligtingsmetodes sal voortdurend deur middel van voortgesette evaluering en navorsing aangesuiwer word.

- (a) Dit sluit direk aan by beginsel 11 van die Hoofkomitee.
- (b) Die kennisontploffing en toenemende kompleksiteit van die lewe, om nie eers van die toegangsverhoging tot verskillende beroepe in die RSA te praat nie, noodsaak voortdurende navorsing wat sal lei tot doeltreffende rekenaarberging en -ontsluiting van data by die beoogde voorligtingsentra.
- (c) Gereelde indiensopleiding en opgradering van voorligtingsonderwysers word in hierdie beginsel beoog.

2.4 DOELSTELLINGS VAN VOORLIGTING

Die veronderstelling dat skoolvoorligting 'n doelgerigte aspek van die leerplan is (soos deurgaans in 2.2 en 2.3 van hierdie hoofstuk geïmpliseer is), rus op besondere doelstellings. Volgens definisie is die oorkoepelende doel om te voorsien in die behoeftes van die individu met betrekking tot die verskaffing van inligting en voorligting op 'n algemene en spesifiek beroepsgerigte vlak deur middel van fasiliteite wat beskikbaar is aan alle leerlinge in staats-, staatsge-subsidieerde en onafhanklike onderwysinrigtings.

Spesifieke doelstellings in voorligting kan soos volg omskryf word:

(i) Die doelstelling is om leer en oriëntering te vergemaklik. Nadat die weg aan hom getoon is, word die leerling aangemoedig om selfstandige besluite te neem.

(ii) Die doel van beroepsvoorligting is om inligting te voorsien wat vir die leerling by die keuse van 'n beroep, van nut kan wees. Individuele gespreksvoering kan betrokke wees (anders sal die beroepsvoorligter bloot 'n verwysingsagent of -klerk wees), maar voorligting en gespreksvoering (counselling) is nie sinoniem nie. Laasgenoemde impliseer professionele optrede (waarvoor opleiding op hoë vlak nodig is) wat met dienslewering geassosieer word.

(iii) Voldoende voorsiening van skoolvoorligtingspersoneel en fasiliteite aan "Kleurling"- en "Swart" skole is tans 'n akuele en baie belangrike doelstelling van skoolvoorligting. Die ontbreking van sulke fasiliteite en personeel vereis onmiddellike regstelling.

(iv) Koördinasie van die pogings van die nywerheid, handel, onderwysberoep en ander organisasies is 'n onmiddellike doel van skoolvoorligting, veral met betrekking tot die voorsiening van inligting omtrent beroepsgeleenthede. Tans is daar wetlike en ander beperkinge wat die nodige koördinasie verhoed.

(v) Gesien die verskille en tweeledige noodsaaklikheid van algemene en beroepsvoorligting, is een van die doelstellings van skoolvoorligting ongetwyfeld om aan elke leerling toegang te verleen tot 'n algemene voorligtingsprogram en 'n gespesialiseerde beroepsvoorligtingsprogram, sowel as tot meer gespesialiseerde voorligtingsdienste waar nodig. Hierdie doel het direkte implikasies vir stelselbeplanning, onderwysopleiding, finansiering, bestuur en kurrikulering.

(vi) In die beroepsvoorligtingsituasie moet die totale konteks van die leerling in aanmerking geneem word op 'n nie-voorskriftelike wyse, met eerbiediging van sy gesindheid, agtergrond en privaatheid, en in 'n atmosfeer van gewaarborgde vertroulikheid. Hierdie doel hou implikasies in vir die keuring en opleiding van onderwysers.

(vii) Die oorkoepelende doel van skoolvoorligting is om die atmosfeer in die skool of voorligtingsentrum te verbeter deur 'n helpende, betrokke verhouding, wat daarop ingestel is om die leerling se belangstellings, intellek, vermoëns en geleenthede te vestig en te dien.

AARD EN WESE VAN SKOOLVOORLIGTING

3.1 INLEIDING

Die skool as formele instelling het eerstens die verantwoordelikheid om kinders op te voed ooreenkomstig die waardelewe van die gemeenskap, en tweedens om as gevolg van die kompleksiteit van die lewenswerklikheid vakinhoud te selekteer, te orden en aan te bied om kinders te onderrig om kennis en vaardighede te verwerf wat aangewend kan word om h sinvolle bestaan te verseker.

Hierdie opvoedende onderwystaak van die skool kan alleen doeltreffend voltrek word binne h stelsel van gedifferensieerde onderwys. Die taak van h stelsel van gedifferensieerde onderwys is dan om onderwys aan leerlinge in ooreenstemming met hulle potensiaal te gee, en om leerlinge in dié verband te oriënteer en die nodige voorligting te gee om self h onderwyskeuse te doen om hulle potensiaal maksimaal te ontwikkel. Die opvoedende onderwystaak behels ook die voorbereiding van die kind vir die toekoms, en dit impliseer dat kinders opgevoed moet word tot volwassenheid sodat hulle in die gemeenskap h sinvolle en betekenisvolle bydrae kan lewer en in die beroepswêreld sinvol arbeid sal kan verrig.

Die voltrekking van hierdie opvoedende onderwystaak van die skool is alleenlik moontlik as die stelsel van onderwysvoorsiening die gelykwaardigheid en indiwi-duele andersheid van kinders erken en in die praktyk deur middel van h stelsel van gedifferensieerde onderwys realiseer.

In die praktiese onderwyssituasie kom dit daarop neer dat elke leerling onderwys ooreenkomstig sy besondere vermoëns moet ontvang, en dat elke leerling ook die reg moet kan uitoefen om h onderwyskeuse en beroepskeuse te kan doen wat by sy persoonlike vermoëns, bekwaamheid en belangstelling sal pas. Tussen hierdie twee pole, naamlik die skool se taak om aan elke leerling die onderrig en opvoeding te gee waarop hy geregtig is aan die een kant, en die leerling se reg tot selfbeskikking en eie keuse aan die ander kant, lê die noodsaaklikheid van h skoolvoorligtingsdiens as geïntegreerde deel van die formele onderwysstelsel opgesluit.

Indien leerlinge via die skool tot selfbeskikking gelei moet word, sal hulle op h besondere wyse met die lewenswerklikheid gekonfronteer moet word sodat hulle die vaardighede sal verwerf wat hulle in staat sal stel om in skoolse, persoon-

like, sosiale en beroepsverband tot selfverwesening (selfaktualisering) te kan kom. Die skoolvoorligtingsprogram sal derhalwe vir 'n algemene voorligtingskomponent en beroepsvoorligtingskomponent voorsiening moet maak om die leerlinge tot sinvolle inskakeling by die gemeenskap en beroepswêreld te ondersteun.

Die bestaande skoolvoorligtingsdienste van die onderwysdepartemente maak op skoolse vlak vir hierdie twee komponente voorsiening. Die Werkkomitee onderskryf hierdie opset op grond van die feit dat leerlinge onder andere gedragsprobleme, leerprobleme, menseverhoudingsprobleme, liggaamlike probleme, gesinsprobleme, onderwys- en beroepskeuseprobleme het wat hulle selfaktualisering nadelig beïnvloed.

Vir die werkkomitee is die doel met skoolvoorligting die begeleiding van elke leerling om sy/haar moontlikhede (potensiaal) sinvol en optimaal in skoolse verband te verwerklik, om in staat te wees om selfstandig keuses te doen en daarvolgens te handel, om verantwoordelikheid vir besluite te aanvaar, en om in die veranderende gemeenskap en beroepswêreld in te skakel en 'n sinvolle en betekenisvolle bestaan te voer.

Die doelstellings wat met skoolvoorligting nagestreef moet word, is om die leerlinge te oriënteer om -

- (1) te besef dat die lewe en eie bestaan sinvol is,
- (2) hulself te kan beoordeel en te begryp,
- (3) agting vir ander se menswaardigheid te hê en om medemenslikheid te beoefen,
- (4) sedelik-selfstandige keuses te doen en verantwoordelik te handel, en
- (5) volgens 'n eie waardestruktuur te leef.

3.2 SKOOLVOORLIGTING AS OORKOEPELENDE DIENS EN ALGEMENE VOORLIGTING EN BEROEPSVOORLIGTING AS GESPECIALISEERDE AKTIWITEITE VAN DIE DIENS

Die inhoud van die skoolvoorligtingsprogram en die aanbieding van die inhoud is so omvangryk dat die persoon wat op skool vir die program verantwoordelik is, ongeag sy opleiding, nie in staat is om skoolvoorligting doeltreffend en effektief aan te bied nie. Die skeiding van die bestaande inhoud van skoolvoorligting in onder andere persoonlikheids-, opvoedkundige of onderwys-, gesins- en ontspanningsvoorligting is nie geregverdig nie omdat al hierdie en nog meer betrekking het op die leerling as persoon en die wêreld waarin hy homself moet verweselik.

Die feit dat die probleme wat leerlinge openbaar, gespesialiseerde hulpverlening vereis, maak dit des te meer onmoontlik om skoolvoorligting met sy twee komponente "algemene voorligting" en "beroepsvoorligting" die verantwoordelikheid van een persoon te maak. Die feit dat alle leerlinge na skoolverlating h beroep gaan beoefen en dat hulle reeds op skool, ooreenkomstig hulle potensiaal, onderwys ontvang wat by beroepsrigtings aansluit, maak dit noodsaaklik dat "beroepsvoorligting" as gespesialiseerde diens aangebied moet word. Aangeleentede wat die noodsaaklikheid van "beroepsvoorligting" as gespesialiseerde diens beklemtoon, is die tegnologiese en industriële ontwikkeling wat spesialisering in die beroepssektor afdwing en voorligting noodsaaklik maak om voornemende werknemers ten opsigte van die komplekse beroepswêreld te oriënteer. Die geweldige toename in die bevolking - veral die Swart bevolking - maak dit noodsaaklik dat die skoolgaande bevolking reeds op skool beroepsvoorligting met die oog op h beroepstoekoms, moet kry.

Navorsing toon dat skoolverlaters onkundig is oor toekomstige studie-en beroepsgeleentede en dat leerlinge selfs aan die einde van hulle skoolloopbaan nog nie h beroepskeuse gedoen het nie. Ondersoek het ook getoon dat skoolvoorligting op skool nie tot sy reg kom nie en dat die skoolvoorligter weinig invloed op die studie- en beroepskeuse van leerlinge uitoefen. Hierdie toedrag van sake word deur voorligters toegeskryf aan die omvangryke kurrikuluminhoud wat dit onmoontlik maak om beroepsvoorligting intensief aan te bied.

Ten einde die skoolvoorligtingsdiens tot sy reg te laat kom, word aanbeveel dat

skoolvoorligting bestaande uit "algemene skoolvoorligting" en "beroepsvoorligting" as oorkoepelende diens aan skole bly voortbestaan of ingestel word.

"algemene skoolvoorligting" en "beroepsvoorligting" as die twee komponente van die skoolvoorligtingsdiens aangebied sal word, en

"algemene skoolvoorligting" en "beroepsvoorligting" as ewe belangrike opvoedingsaktiwiteite aangebied sal word.

Die voordele wat die aanbieding van "beroepsvoorligting" as selfstandige diens inhou, is die volgende:

- (1) Betroubare vak- en kursuskeuse behoort druiwing en vroeë skoolverlating te voorkom.

- (2) Leerlinge se skool-, vak- en kursuskeuse wat deurslaggewend in latere beroepskeuse is, behoort meer betroubaar te wees.
- (3) Betroubare beroepskeuse en -toetreding kan leerlinge in staat stel om hulle potensiaal beter te ontwikkel en het groter beroepstevredenheid tot gevolg.
- (4) Die beroepsplasing van leerlinge wat 'n meer betroubare beroepskeuse gedoen het, kan in hoër mate beroepswisseling voorkom.
- (5) 'n Ooraanbod van mannekrag kan teëgewerk word.
- (6) Betroubare beroepskeuse, kan in hoër mate korrekte beroepsplasing en hoër produktiwiteit by werknemers verseker.
- (7) Ontevredenheid wat tans by werkgewers heers omdat leerlinge ten opsigte van beroeps- of werkseleenthede en opleidingsvereistes ongelukkig is, kan in hoër mate uitgeskakel word.

3.3 DOELSTELLINGS MET BEROEPSVOORLIGTING

Die volgende doelstellings word met beroepsvoorligting nagestreef:

1. Elke leerling moet begelei word om sy liggaamlike, verstandelike, sosiale en geestelike moontlikhede te verken, te begryp, te aanvaar en in ag te neem in sy onderwys- en beroepskeuse.
2. Aan leerlinge moet hulp verleen word deur middel van individuele en groepeeriëntering om hulle moontlikhede te verken, te begryp, te aanvaar en te verwerklik in hulle onderwys- en beroepskeuse.
3. Onderwys- en beroepsinligting moet aan leerlinge beskikbaar gestel, en geïnterpreteer word en hulle moet begelei word om die onderwys- en beroepsmoontlikhede te verken en in verband te bring met hulle eie potensiaal met die oog op 'n onderwys- en beroepskeuse.
4. Uitkenning van leerlinge met onderwys- en beroepskeuseprobleme en die regstelling daarvan moet moontlik gemaak word.

3.4 DOELSTELLINGS MET ALGEMENE VOORLIGTING

Die volgende is breër doelstellings wat met algemene voorligting nagestreef word:

1. Die leerlinge moet deur middel van individuele en groeoriëntering begelei word om die eise wat die lewe stel, te verken en te begryp sodat hulle 'n sinvolle lewe kan lei.
2. Die uitkenning van leerlinge met leer-, sosiale, persoonlikheids-, gedrags- en gesinsprobleme en die regstelling van hierdie probleme moet moontlik gemaak word.

3.5 SKOOLVOORLIGTINGSILLABUS

3.5.1 Inleiding

Die onderhawige sillabus is gefinaliseer nadat konsepsillabusse 1 en 2 op twee vergaderings van die Werkkomitee: Voorligting, bespreek is. Die komitee het besluit dat dit van dringende belang is vir leerlinge, sowel as vir die land, dat leerlinge toereikend voorberei sal word vir die beroepslewe na skoolverlating, waardeur hulle tot verwerking van sommige of meeste van hul moontlikhede kan kom en terselfdertyd 'n bydrae kan lewer tot die welsyn en ontwikkeling van die samelewing waarin hulle leef.

Skoolvoorligting, met hierdie doel voor oë, is bekend as

Beroepsvoorligting en is meer as blote voorligting. Beroepsvoorligting is 'n omvattende en sistematiese, beroeps- en onderwysprogram wat leerlinge sal help om 'n beroep te kies en wat hulle in staat sal stel om die vaardighede, gesindhede en kennis te bekom wat nuttig is vir oorlewing en vordering in hul eerste beroep en latere loopbaan.

Beroepsvoorligting help die leerlinge om bewus te word van die geleenthede wat vir hulle beskikbaar is in ooreenstemming met hul vermoëns, beperkinge en belangstellings. Beroepsvoorligting se metodiek en sillabus sal vervolgens beskryf word aan die hand van 'n geskikte bibliografie.

Die komitee het besluit dat algemene skoolvoorligting van beroepsvoorligting in 'n sekondêre skool geskei moet word en afsonderlike klem in die leerplan ontvang. Die oorblywende deel van die voorligtingsillabus kan bekend staan as algemene skoolvoorligting of gesins- of sosiale voorligting. Die Werkkomitee het besluit om die naam algemene skoolvoorligting te aanvaar, wat dan sal insluit:

voorligting vir die individu in die samelewing;

- . die ontwikkeling van sy sosiale vaardighede, leermoontlikhede en kommunikasievaardighede;
- . sy ontwikkeling tot 'n volwasse en verantwoordelike gesinsman/-vrou en 'n toereikend georiënteerde lid binne die samelewing.

Die sillabus is opgestel deur die navorser nadat 'n ontleding van die huidige Suid-Afrikaanse skoolvoorligtingsillabusse gemaak is en aan die hand van ondersoek van nasionale en internasionale literatuur, asook navorsing van voorligtingsillabusse van oorsese en Afrikastate deur ander lede van die komitee.

3.5.2 Doelstellings van die sillabus

- (1) om leerlinge te help om hul leer- en ontwikkelingsprobleme ten beste te hanteer.
- (2) om leerlinge te help om hul moontlikhede soos sosiale, leer-, kommunikasie-, werk- en besluitnemingsmoontlikhede te ontwikkel ten einde in staat te wees om hul probleme die hoof te kan bied.
- (3) om leerlinge te begelei tot volwasse, verantwoordelike lede van die samelewing met waardes en lewensdoelwitte wat hulle self gekies het. Selfkennis en selfverwerklingsgeleenthedskennis asook kennis van die samelewing waarin hulle leef is dus noodsaaklik ten einde die doel te bereik.
- (4) om leerlinge te begelei tot volwassenheid en inligting aan leerlinge beskikbaar te stel aangaande geslagtelikheid, die huwelik en gesinsverantwoordelikhede.
- (5) om leerlinge in te lig oor moontlike beroeps- en onderwysgeleenthede en hoe om te kies in ooreenstemming met hulle selfverwerklingsmoontlikhede en -geleenthede.
- (6) om leerlinge in te lig hoe om aansoek te doen vir werk en hoe om dit te beskou, daarin te vorder, en as werk nie beskikbaar is nie, hoe om daarsonder te oorleef.
- (7) om leerlinge te onderrig aangaande die snel veranderende wêreld waarin hulle moet werk en hoe om verandering te hanteer, veral ten aansien van die aanpassingsprobleme wat ondervind mag word by die oorskakeling van skool na werk of van skool na verdere opleiding.

3.5.3 Inhoud van sillabus

Die bestaande voorligtingsillabusse en huidig beskikbare literatuur dui 'n algemene patroon aan, hoewel die onderskeie dele van die sillabus verskillend beklemtoon word. Die verskille is gebaseer op kultuurwaardes, en die nuwe Suid-Afrikaanse sillabus moet eweneens voorsiening maak vir sodanige verskille in beklemtoning. Die drie dele van die sillabus is:

1. Beroepsvoorligting

Dit is 'n sistematiese en omvattende program waar die beroepsvoorligter die leerling begelei tot 'n verantwoordelike beroepskeuse en as sy persoonsmoontlikhede en geleenthede beperk is, hoe om sy besondere situasie te aanvaar en te verwerklik in sy beroepskeuse.

2. Algemene skoolvoorligting

Dit sluit in voorligting ten aansien van selfkennis en selfverwerkliking; voorligting vir die individu in die samelewing en in die gesin; selfhandhawing in normale omstandighede en oorlewingstrategieë in spanningsituasies; en ook onderwysvoorligting ten tyde van die oorgang na verdere opleiding.

3. Voorligting in die primêre skool

Dit sluit in voorligting ten aansien van die bewusmaking van die sosialiteit en sosiale vermoë, selfhandhawingstrategieë te midde van daaglikse take, bewustheid van die eie menswees en identiteit, en 'n bewustheid vir persoonlike veiligheid.

3.5.4 Waardestelsel in die leerplan

Die operasionele definisie van voorligting soos voorgestel deur die Werkkomitee kan soos volg gestel word: "Voorligting is 'n praktyk en proses waardeur die leerling op sodanige wyse in aanraking gebring word met die realiteite van die leefwêreld dat hy vaardighede en tegnieke aanleer waardeur hy homself met vaardigheid binne die opvoedkundige, persoonlike en sosiale sfere en die arbeids-wêreld kan rig ten einde effektief te oorleef (d.w.s. selfverwerkliking)."

Voorligting was jarelank die stiefkind van die skoolstelsel en een rede daarvoor is dat dit deur baie gesien is as die medium vir die bevordering van godsdienstige, nasionale, kulturele en beroepsideologieë en waardestelsels. Die nuwe voor-

ligtingsillabus moet dus universele en absolute waardes bevat wat deur almal wat by skoolvoorligting betrokke is, aanvaar kan word, insluitende die voorligting- onderwysers en die leerlinge self. Die nuwe voorligtingsillabus moet verseker dat geen leerling gegiet word in enige ideale patroon van waardes of tot enige beroep of werk gelei word wat hy nie vryelik gekies het nie.

Die nuwe voorligtingstelsel moet gelyke en volle toegang tot alle voorligting-fasiliteite verskaf vir elke leerling. Die waardes en norme wat binne 'n bepaalde kultuur en gemeenskap gehuldig word, moet oorweeg, eerbiedig en beskerm word en terselfdertyd moet die waardes van die leerlinge en leeftydgenote erken word. Kortweg, skoolvoorligting moet gebaseer word op die erkenning van die menswaardigheid van die individu en sy reg om 'n eie beroep te kies en op 'n eie lewensweg te besluit.

3.5.5 Voorligting en skoolleerplan

Voorligting behoort in die primêre skool te begin. Ondervinding in die buiteland asook navorsing by die RGN, het getoon dat die niveau van leerlinge se selfbewussyn en eie waardebesef met betrekking tot die skool, onderwysers, ouers en meerderes van blywende belang vir skoolprestasie en sukses in die lewe is.

In die sekondêre skool behoort voorligting die natuurlike ontwikkelingspatroon van die jeug te volg, met die beklemtoning van selfbewussyn en sosiale vermoë van standerd vyf tot sewe. Op die ouderdom van tien tot veertien jaar is daar geen realistiese beroepsbewustheid nie, en beroepsvoorligting is selde effektief in hierdie stadium. Vanaf vyftien jaar begin leerlinge hulself sien as volwassenes-in-wording, en volwassenheid, sosiale bewustheid en beroepsvoorligting is die natuurlike program in voorligting vir standers 8, 9 en 10.

Die voorligtingsillabus vir Kleurlingskole maak voorsiening vir een periode per week vir alle sekondêre klasse. Die Kaapprovinsie het een periode per klas per week vir standers 6, 7 en 8, en slegs vyf periodes vir die hele jaar vir standers 9 en 10 en hierdie tyd moet gebruik word vir toetsing en vraelyste. Die sillabus van die Departement van Onderwys en Opleiding skryf een periode per week voor vir standerd 5, twee periodes per week vir standerd 6, en een per week vir standers 7, 8, 9 en 10. Hierdie periodes sluit in klas- of groepvoorligting en sluit nie tyd in vir individuele voorligting wat deur voorligtingonderwysers, skoolhoofde en ander onderwysers gegee word nie. (Individuele voorligting, gewoonlik bekend as "counselling", word nie in hierdie hoofstuk behandel nie.)

Die tyd wat nodig is vir effektiewe voorligting om die doelstellings van die voorligtingsprogram te verwesenlik, kan soos volg bereken word:

Primêre skool - 60 minute per week

Standaard 5 tot 10 - twee periodes per week, een vir beroepsvoorligting en een vir algemene skoolvoorligting

Die voorligtingsillabus behoort baie buigsaam te wees. 'n Kern van die sillabus-inhoud, insluitende die grootste gedeelte van die inhoud van die beroepsvoorligtingsillabus, sal verpligtend moet wees, maar baie van die tyd behoort aan opsionele onderwerpe en aspekte binne of buite die sillabus gewy te word insluitende probleme van die dag en binne 'n besondere kultuur, wat die voorligtingsonderwyser en leerlinge as belangrik vir groei en ontwikkeling beskou.

3.5.6 Beroepsvoorligting - 'n sistematiese voorligtingsprogram

Die United States Office for Education het in 1971 die konsep van beroepsvoorligting ("careers education") in die leerplanne van Amerikaanse skole ingevoer. Geen besondere definisie van die konsep is deur die Office of Education neergelê nie, maar sy doelwitte is soos volg gestel (14):

"to have reason to want to work,
to acquire skills useful for work,
to know how to obtain work opportunities,
to enter the world as a productive contributor,
to continue to grow in a productive and satisfactory manner."

Daar kan beweer word dat die program 'n beperkte benadering het ten aansien van opvoeding, nie vir die lewe nie, maar slegs om te lewe. Dit word bevestig deur kommentaar dat:

In America at least, we demonstrate achievement, we gain in social estimation and confirm our necessary feelings of self-worth to a large extent through our labour market roles and activities."

Die British Department of Education and Science sê in Careers Education in Secondary Schools (9):

"Careers Education can be defined as that element in the programme of secondary schools explicitly concerned with what one pioneer in this field has described as 'preparation for adult life'. Between the ages of 13 and 17, and in some

cases well beyond these years, young people pass through a zone of critical decision, a period when they must learn to know themselves, to come to terms with their strengths and weaknesses, to make choices, reach decisions and accept the implications of those decisions. It is the period during which consultation should take place between pupils, teachers, parents and careers officers about long term educational and vocational strategy or about short term tactics. It is a period of choice and of decision, but also of adaption to conditions in an adult world in which occupational opportunity for young people varies considerably from area to area."

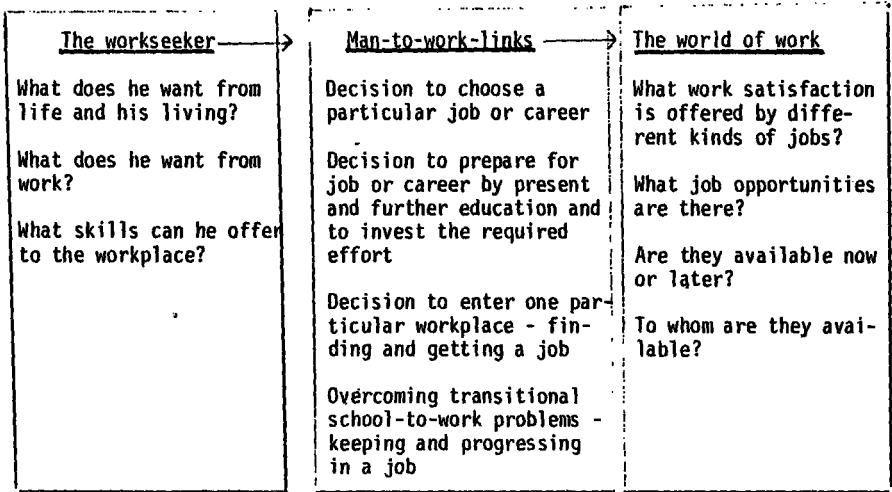
Die baanbrekers in Brittanje ten opsigte van Careers Education, A.G. Watts en Bill Law (37), sê dat Careers Education 'n nuwe benadering tot beroepsvoorligting beskryf, 'n benadering wat dit baie nader aan die hart van die skool, naamlik die klaskamer, bring. Careers Education sien die skool se taak nie langer bloot as voorsiening van diagnostiese adviserende dienste nie, maar as hulpverlening aan studente om vaardighede te ontwikkel en die nodige insig te verkry en inligting te bekom ten einde selfstandige besluite te kan neem. Een van die belangrikste voorstelle van hierdie twee outeurs is dat beroepsvoorligting 'n taak is wat te subtiel en kompleks is om slegs aan spesialiste en professioneles oor te laat, maar dat dit eerder 'n taak is waarin die hele gemeenskap noodwendig 'n deel moet hê en wat hiervolgens beplan behoort te word.

Die Careers Education-program is in 1975 in hierdie land bekendgestel deur middel van 'n dokument (19), Careers Education in South Africa, op 'n nasionale voorligtingskonferensie te U.K. 'n Handleiding, The world of Work in South Africa, deur Niels Lindhard en Henry Africa, is in 1978 gepubliseer en in 1980 word gerugsteun deur werkboeke met 30 lesse in beroepsvoorligting, 'What can I do?' en 'Wat wil ek word?'

3.5.7 'n Beroepsvoorligtingsprogram

'n Beroepsvoorligtingsprogram is omskryf as 'n omvattende en georganiseerde onder-rigsprogram wat leerlinge kan help om 'n beroep te kies en wat hulle sal toerus met daardie gesindhede en kennis asook hulle vermoëns dermate ontwikkel dat hulle hulself kan handhaaf en kan vorder in hul eerste werk en daaropvolgende loopbaan. Die beroepsvoorligtingsprogram is gebaseer op kennis van die beroepsbesluit-nemingsproses. Dit word soos volg beskryf in The Careers Counsellor (18).

The careers decision process

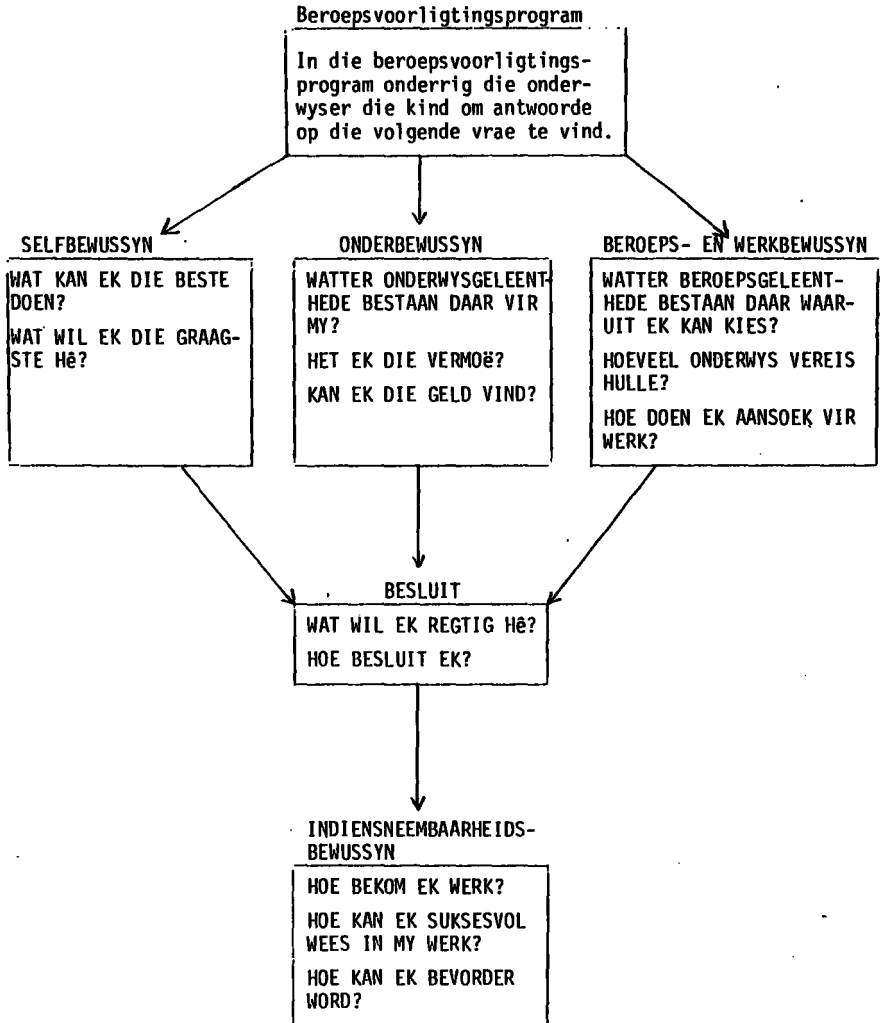

Ten einde te besluit aangaande 'n beroep, moet die leerling oor kennis ten aansien van drie aspekte beskik: hy moet homself ken want, soos dit al oestel is "jy sal nie weet wat jy kan word voordat jy nie weet wie jy is nie". Hy moet dus 'n realistiese selfbeeld en -begrip ontwikkel. Hy moet ook kennis neem van die onderwys wat hy op skool ontvang en hoe dit hom in die toekoms kan help, en van hoër onderwys wat sy geleenthede sal verbeter. Ten slotte het hy ook feitelike en resente beroepsinligting nodig wat hom op die hoogte kan stel betreffende sy beroepsgeleenthede en op watter soort werkbevrediging hy mag hoop. Hierdie drie aspekte van kennis ten aansien van die self, die onderwys en die beroepsinligting, kan beskryf word as aspekte van bewussyn, met ander woorde selfbewussyn, onderwysbewussyn en beroeps- en werksbewussyn. Die term bewussyn word gebruik omdat daar ten opsigte van elke aspek besluite en beoordelings is wat gedoen moet word wat nie slegs op feite berus nie; hulle sluit emosionele en waardebesluite in. Byvoorbeeld, 'n aanlegtoets kan beter selfkennis aan 'n leerling gee, maar inligting betreffende sy selfbewussyn kan in geen toets gemeet word nie.

Die drie aspekte van bewussyn gee aan die leerling inligting waarvolgens hy 'n besluit kan neem. Om leerlinge te leer hoe om te besluit is deel van die beroepsvoorligtingsprogram.

Die vyfde element in die program is indiensneembaarheidsbewussyn: hoe om werk te vind, hoe om te vorder en hoe om van werk te verander. Daar is 'n nuwe element in die beroepsvoorligtingsprogram, naamlik hoe om werkloosheid te verwerk.

DIE BEROEPSVOORLIGTINGSPROGRAM

Geen beroepsvoorligter kan dit bekostig om werkgeleenthede aan sy klas te beskryf asof hulle gereedelik beskikbaar is as verlede jaar se skoolverlaters nog sonder heenkome sit nie. Werkloosheid het dus 'n realistiese deel van die program geword (35).

Die beroepsvoorligtingsprogram soos hierbo beskryf word grafies aangedui op bl. 4 van die boek Guidance in the class-room, wat binnekort verskyn (24). Sommige besonderhede van die vyf aspekte van die beroepsvoorligtingsprogram word op die volgende bladsye bespreek. Saam vorm hulle die kern van die sillabus vir die program. 'n Uitvoeriger sillabus volg daarop.

(a) Selfbewussyn

Die vader van moderne beroepsvoorligting, Donald Super (33), het gesê: "A person will express his idea of the kind of person he is in the kind of occupation he chooses", en dit word dikwels bevestig deur ervare beroepsvoorligters wie se kliënte kla: "Ek hou nie van my werk nie, dit is net nie ek nie." Super is deur John Holland (12) gerugsteun wat gesê het: "Persons with inaccurate self-knowledge make inadequate choices more frequently than persons with more adequate self-appraisals."

Selfbewussyn is die kennis aangaande die eie geaardheid, persoonlikheid, vermoëns en waardes. Die sillabus sal insluit persoonlikheid, vermoë, potensiaal, volwassenheid en permanensie (wat jy omtrent jouself kan verander as jy wil en wat jy nie kan verander nie), moontlikhede en beperkinge, behoeftes en waardes (watter soort werkbevreëdiging jy soek) en belangstellings.

(b) Onderbewussyn

Onderbewussyn is die praktiese gebruik van skoolopleiding en die voordele van goeie skoolprestasie;

die voordele daarvan om so lank as moontlik op skool te bly;

die basiese vaardighede wat op skool geleer kan word en wat vereis word vir sukses in die werk: lees en skryf, kommunikasievaardighede, numeriese vaardighede, geheue, redeneervermoë en sosiale vermoë;

die onderwys en opleiding wat ná skool beskikbaar is en wat aanpas by ambisie, vermoë en geleentheid: beroeps-, praktiese, tegniese en akademiese opleiding, sowel as opleiding in die werk of ten tyde van

werk (indiensopleiding), volwasseneopleiding en afstandsonderrig, en beursfasiliteite, toelatingsvereistes, kostes en beskikbaarheid van onderwysfasiliteite op streekbasis.

(c) Beroeps- en werkbewussyn

Eerstens beteken dit om 'n mate van kennis te hê van die Suid-Afrikaanse ekonomie en omtrent individuele beroepsgeleenthede. Kennis omtrent die ekonomie gee aan die leerlinge wyer geleenthede en insig in 'n groter reeks beroepsmoontlikhede. John Holland se tweede beproefde stelling is: "People with inadequate occupational information make inadequate careers decisions more frequently than people with more adequate occupational information." Wat 'n leerling moet weet van individuele beroepsgeleenthede of beroepe is:

Die toelatingskwalifikasies wat vir die werk vereis word;

werkomstandighede, dae, ure, verlof, reis, vergoeding en byvoordele: salaris, jaarlikse bonus, mediese hulp, pensioen, studievergunnings, geleenthede vir vordering, verdere studie en bevordering;

werk: roetine-dagtake wat verrig moet word;

bevrediging: watter soort werkbevrediging?

sukses: watter tipe persoon sal suksesvol wees in hierdie werk?

(d) Besluitnemingsvermoë

Besluitnemingsvermoë is om die leerlinge die verskillende wyses waarop besluite geneem word deur verskillende mense te leer, ook om inligting in te win, alternatiewe te evalueer, prioriteite te stel, risiko's te neem en aan hulself en ander verantwoordelik te wees.

Aangesien besluitneming ten aansien van die keuse van 'n beroep beteken om 'n persoon se geaardheid soos hy (sy) homself (haarself) sien met die aard van die werk soos hy (sy) dit sien te vergelyk, moet skoolverlaters geleer word om hierdie vergelyking te tref tussen hulself en hulle geleenthede.

(e) Indiensneembaarheidbewustheid

Om van die skool na die eerste werk oor te gaan is 'n oorskakeling wat baie probleme en aanpassing behels - dit beteken om 'n nuwe leefwyse aan te leer. Dit sluit in inligting en onderrig in hoe om 'n werk te soek, te bekom, en bevordering te kry. Indiensneembaarheidbewustheid sluit ook kennis in oor hoe om op te tree as daar nie werk beskikbaar is nie. Werkloosheid of -skaarste is aan talle skoolverlaters nie onbekend nie. Hoe om ongevraagde vrye tyd te benut, is 'n belangrike deel van beroepsvoorligting.

OPSOMMING

Die doelstellings van 'n beroepsvoorligtingsprogram is om leerlinge te leer om 'n loopbaan te kies met volle kennis van al die alternatiewe tot hul beskikking, die geleenthede wat hulle het en nie het nie, die vermoëns en persoonlikheid wat elkeen aan die arbeidswêreld kan bied, en, indien hulle 'n keuse het, hoe om te kies tussen die alternatiewe, hoe om 'n werk te bekom, te oorleef en daarin te vorder, en hoe om dit tot 'n loopbaan uit te bou.

Beroepsvoorligting behels dus 'n sistematiese program:

1. **Aanlegbepaling:** Aanlegtoetse en selfwaardering sluit onderrig en hulp in om 'n realistiese selfbeeld op te bou en insig te verwerf in kennisbenutting.
2. **Vorbereiding tot vaardighede:** Hoe en waar om die vaardighede wat in die werksplek gebruik kan word, te ontwikkel.
3. **Die arbeidswêreld:** Begeleiding by toetrede tot beroepe en poste wat onderverdeel word in persoonlike vermoë en onderwysvlak en uitgedruk word in terme van belangstelling, waarde en werkbevrediging.
4. **Besluitneming:** Uitleg van en oefening in die proses van besluitneming ten opsigte van eenvoudige en komplekse beslissings.
5. **Werkstrategie:** Hoe om werk te vind, daarin te oorleef en te vorder. Dit behels beskikbaarheid van werk, toetreebeperkings en werkloosheid.

Daar is areas waar sistematiese beroepsvoorligting nie goed sal funksioneer nie en selfs mag misluk. Die eerste area is dié van vroeë skoolverlating waar die skoolverlaters nie die vermoë of vaardigheid het om meer as ongeskoolde arbeid te

verrig nie. Hulle is geneig om die eerste beskikbare werk wat in hul primêre behoeftes aan voedsel en huisvesting sal voorsien, te aanvaar. Die proses om hul geaardhede met die aard van werk te vergelyk word tot die basiese vlak geduseer, naamlik 'n nederige werk met min of geen werkbevrediging behalwe die salaris nie. Maar selfs aan hierdie mense behoort die vaardighede van werksoek en -behoud geleer te word.

In die tweede area vind ons diegene wat nie 'n beroep met sy geleentheid vir voorde- ring en bevordering as 'n aantreklike leefstyl beskou nie. Audrey Newsome, die wêreldoutoriteit op dié gebied, wat Suid-Afrika in 1975 besoek het, het by daardie geleentheid gesê (27): "In the West, the very word, 'careers' has become to many people completely unacceptable, conjuring up a picture of a lifetime devoted, by initial commitment, long training and subsequent development, to an occupation providing little excitement and satisfaction and requiring long delay in gratifi- cation for the investment of time and energy involved in this preparation."

Sommige van ons intelligentste jongmense het waardes wat met die Protestantse arbeidsetiek bots en die algemene skoolvoorligtingsillabus wat in die volgende paragrawe beskryf word, bevat die voorligting waarvolgens hulle hul eie oplos- sings in die arbeidswêreld kan vind.

3.5.8 Program vir beroepsvoorligting

Sillabus vir sekondêre skole:

1. Aanlegbepaling

Aanlegtoetse en selfevaluering insluitende onderrig en hulp ten einde 'n realis- tiese selfbeeld te vorm en 'n insig te verwerf in hoe om hierdie kennis toe te pas, is nodig.

Kerninhoud: belangstellings, vermoëns, persoonlikheid, motivering,

- (Persoonlikheid: hoe ander jou sien
- 4 p's (Prestasie: sigbare vermoë
- (Potensiaal: ongebruikte, onsigbare vermoë
- (Permanensie: wat 'n mens kan verander

Motivering: waardes, behoeftes en dryfkrag

Volwassenheid: aanpak van en tredhou met die lewe

Identiteit: hoe 'n mens ooreenstem met eiesoortige en verskil van andersoortige groepe

Bekwaamheid: ontwikkeling van persoonlike vaardighede

2. Voorbereiding tot vaardighede

Hoe en waar om die vaardighede wat in die werk aangewend word, aan te leer.

Basiese vaardighede wat jy op skool geleer het en in die werk toepas.

Werkvaardighede wat vereis word in halfgeskoolde en geskoolde werk.

Verstandswerkers en hulle vaardighede.

Menseverhoudingsvaardighede in werking.

Tegniese vaardighede.

Verdere beroeps-, tegniese en akademiese opleiding.

Hoe kan jou opleiding jou help om 'n goeie pos te vind?

3. Die wêreld van werk

Bekendstelling met beroepe en tipes werk wat beskikbaar is ooreenkomstig die werksoeker se vermoë en onderwysvlak en uitgedruk in terme van belangstelling, waarde en werkbevrediging.

Mense bedrywig in die Suid-Afrikaanse ekonomie - wat doen hulle?

Ons werkende gemeenskap - hoekom werk ons?

Watter tipes werk bestaan daar?

Beroepsinligting - waar om dit te kry en hoe om dit te benut.

Mannekrag- en beroepsbeplanning.

4. Besluitneming

Onderrig en praktyk in die proses van besluitneming by eenvoudige en gekompliseerde keuses.

Beginsele van besluitneming.

Verskillende wyses van besluitneming.

Die proses van besluitneming.

Beroepskeuse-beslissings.

5. Arbeidstrategie

Hoe om 'n werk te vind, dit te betree, daarin te oorleef en vooruitgang te maak; dit behels beskikbaarheid van werk, toetreebepenkings en werkloosheid.

Waar om werk te soek.

Aansoeke en onderhoude.

Oorskakeling van skool tot werk; vestiging in beroep.

Indiensopleiding, - hoe om dit goed te doen.

Beplanning vir bevordering; verkryging daarvan.

Hoe om te oorleef as daar geen werk is nie.

3.5.9 Algemene voorligting

Die Komitee vir Voorligting het besluit dat voorligting in twee afdelings verdeel moet word, naamlik Beroepsvoorligting en Algemene Skoolvoorligting, met gelyke klem op albei. Die doelstellings vir die Algemene Skoolvoorligtingsprogram kan soos volg daar uitsien:

1. Leer jousef ken

Om leerlinge te help om hulself as individue te leer ken, om 'n realistiese self-beeld te vorm, hoe hulle andere raak deur hul karakter en gedrag, hoe hulle kan leer om fisiese en verstandelike ontwikkeling te behartig.

2. Leer om die lewe te hanteer

Om leerlinge te help om die vermoë te ontwikkel om die lewe te hanteer wat insluit: sosiale vermoë, leervermoë, kommunikasievermoë. (Werkvermoë en besluitnemoensvermoë is reeds in die Beroepsvoorligtingsprogram ingesluit.)

3. Leer sosiale bekwaamheid aan

Om leerlinge te help om te ontwikkel tot volwasse, goed-funksionerende en verantwoordelike lede van die samelewing met lewensdoelstellings wat hul vryelik gekies het met die kennis van die tipe persoon wat hulle is, die tipe persoon wat hulle kan word en die soort gemeenskap waarin hulle leef.

4. Leer gesinsorganisasie ken

Om leerlinge te begelei tot volwassenheid en om aan hulle kennis van geslagsaangeleenthede, huwelik, gesinsorganisasie en kinderopvoeding te gee.

5. Leer hoe om verandering te hanteer

Om leerlinge te leer om op verantwoordelike wyse verandering in 'n snel-veranderende wêreld te hanteer, en veral oorskakelingsverandering van skool na werk of van skool na verdere onderwys.

'n Sillabus in algemene skoolvoortligting is vol slaggate. Die risiko om waardes neer te lê in die kurrikulum wat onaanvaarbaar is vir groepe leerlinge wat uit verskillende ekonomiese, geslag of etniese groepe kom, moet ten alle koste vermy word anders sal die sillabus as geheel 'n "slegte naam" kry en deur die leerlinge verwerp word. Norme en waardes ('die goeie persoonlikheid' of 'die lojale burger') moet nie voorgeskryf word nie. Intendeel, dit is 'n sillabus waar dag-tot-dag probleme van 'n ouderdomsgroep openhartig bespreek kan word: adolessensie, die generasiegaping; of 'n geslagsgroep; die vrou se plek in die samelewing; of 'n bevolkingsgroep; protes en geweld, kan op 'n positiewe en konstruktiewe wyse aanger word. 'n Algemene voortligtingsillabus kan materiaal wat die vermoë het om normale lewenssituasies te hanteer, te ontwikkel, maar kan ook inhoude bevat vir oorlewing in abnormale en spanningsituasies soos egskeiding, wetlike geskille, ongelukke, die een-ouer gesin ens.

Daar word dus aanbeveel dat, met die uitsondering van sekere kerninhoudes wat miskien nodig mag wees, die sillabus buigsaam moet wees, en die keuse van onderwerpe van die sillabus kan aan die klas en die onderwyser oorgelaat word. Daar is ook voortligtingstemas wat handel oor kultuur. Hierdie temas val natuurlikerwys op die terrein van sosiale voortligting, en spesifieke ruimte moet gelaat word vir die voortligtingsonderwyser om die erfenis van groepkulture oor te dra, ongeag of hulle Joodse, Indiër-, Afrikaanse of Zoeloekulture is.

3.5.10 'n Program vir 'n algemene voortligtingsillabus vir sekondêre skole

Om leerlinge te help om hulself as individue te leer ken, om 'n realistiese selfbeeld te verkry, hoe hulle ander raak deur hul karakter en gedrag, hoe hulle kan leer om fisiese en verstandelike ontwikkeling te hanteer.

Die gesonde persoonlikheid, die volwasse persoon, selfevaluering en selfbeeld.

Persoonlike probleme en hoe om die probleme op te los, om met ander oor die weg te kom, leierskap, tot volwaardige menswees te kom. Gebruik ook die materiaal uit Beroepsvoortligtingprogram.

2. Leer sosiale vaardigheid aan

Om leerlinge te help om tot volwaardige volwassenes te ontwikkel met 'n vermoë om situasies soos sosiale vermoë, leervermoë en kommunikasievermoë te hanteer. Gebruik ook materiaal uit Beroepsvoorligtingprogram oor werkvermoë en keusevaardigheid.

Om met ander mense oor die weg te kom, om die respek van ander mense te verkry, kommunikasie (om onself aan ander verstaanbaar te maak) om ingelig te bly, om vrye tyd goed te benut, die beplande gebruik van geld, alledaagse wetlike probleme, rook en drink, nasionale diensplig.

3. Leer gesinsorganisasie ken

Om leerlinge te begelei tot volwassenheid en hulle in te lig aangaande geslagsake, die huwelik, gesinsorganisasie en kinderopvoeding.

Lewe in 'n gesin, die rol van die vader, die moeder en die kinders, gesindhede teenoor mekaar en arbeidsaamheid tuis, kinderopvoeding, adolessensie en verhoudinge met ouers, kennismaking met die teenoorgestelde geslag, uitgaan, vaste vriend(in), geslagsaangeleenthede, huwelik, gesinsbeplanning, wetlike advies vir die gesin, kultuur en godsdiens geleer in die huis.

4. Leer om verandering te hanteer

Om leerlinge te leer om op verantwoordelike wyse verandering in 'n snel veranderende wêreld te hanteer, veral oorskakelingsverandering van skool na werk en van skool na verdere onderwys.

3.5.11 'n Sillabus vir primêreskoolvoorligting

'n Groot deel van die onderwys wat aan primêreskoolleerlinge gegee word deur hul klasonderwysers was nog altyd afgestem op persoonlike en sosiale bewuswording en onderrig. Dit mag help om die program te formaliseer sodat 'n mens bewus kan wees van die areas wat gedek behoort te word. In sommige skole is daar huidige spesiaal-opgeleide voorligtingsonderwysers in beheer van die program.

Die doelstellings van die primêre skool se voorligtingsprogram en enkele uitgesoekte voorbeelde van opskrifte kan soos volg daar uitsien:

Om n sosiale bewussyn en vermoë te ontwikkel

riende maak - gesin en huis, deelname en bydrae - skoolgedrag en aktiwiteite -
onderwysbewustheid - beroepsbewustheid - groet - sport - geld - liefdadigheid -
yd en stiptelikheid - gedrag en maniere - omgee vir ander en sensitiwiteit
eenoor ander - kultuur- en godsdiensbewustheid.

Om n hanteervermoë vir daaglikse take te ontwikkel

hoe om aan te trek - om ordelik te wees - oordra van boodskappe - besittings oppas
maniere - verjaarsdagpartytjies - hoe om boeke te hanteer - die gebruik van
die telefoon - persoonlike reinheid - versorging van klere - hoe vra jy om hulp -
eerlikheid.

Om n selfbewussyn en identiteit te ontwikkel

Liggaamlike en sintuiglike bewustheid - manlike of vroulike bewustheid - versorging
en ontwikkeling van die liggaam - ontspanning - oefening - gevoel en emosies,
uitdrukking en deling daarvan - om n lid van n gesin te wees - n lid van n groep
- persoonlikheid, hoe ander jou sien - vermoë, moontlikhede en beperkinge -
belangstellings - norme - gelowe - sensitiwiteit vir self en ander - omgewing,
natuur en verstedeliking.

Hoe om beskermingsvermoë vir persoonlike veiligheid te ontwikkel
(oorlewing)

Padveiligheid - vra om hulp indien verdwaal - memoriseer jou naam en adres -
optrede tydens noodgevallen, brand, motorongelukke, tuisongelukke - volg van
vreemdelinge - vuurwapens - medisyne - vuurhoutjies - oop vure - besmette water -
Bilharzia - hondsdoelheid - elektrisiteit - swem - fiks en gesond bly.

HOOFSTUK 4

OPLEIDING VAN PERSONEEL IN SKOOLVOORLIGTING

4.1 INLEIDING EN PROBLEEMSTELLING

4.1.1 Inleiding

Sedert daar meer as dertig jaar gelede met Skoolvoorligting op die sekondêre skool begin is, is daar geen vereistes gestel met betrekking tot kwalifikasies, of opleidingsfasiliteite geskep nie. Dit op sigself verklaar in ruime mate waarom Skoolvoorligting nie tot sy reg gekom het nie.

Die koms van die tegnologie met sy snel toenemende deskundige toepassingsmoontlikhede en die gepaardgaande internasionale ekonomie het verskeidenheid en spesialisering in die beroepslewe afgedwing. Tesame daarmee het die onderwys, om te kan voldoen aan die eise wat beroepsvoorbereiding stel, 'n deskundige karakter gekry. Dit op sigself stel eise van deskundige opleiding, ook ten aansien van Skoolvoorligting en in die besonder beroepsvoorligting.

Dit vereis geen besondere vindingrykheid om by wyse van hipotese te konstateer dat daar 'n groot behoefte bestaan aan meer deskundige opgeleide personeel om veral beroepsvoorligting binne en buite skoolverband te behartig nie.

4.1.2 Probleem

Wanneer leerlinge die skool verlaat, is hulle onseker oor hulle verdere studie- of beroepsrigting. Dit lei tot druiping en onnodige beroepswisseling. Studie- en beroepskeusemislukking kan nie in die RSA met sy huidige mannekragtekort bekostig word nie. Dit is nodig om ondersoek in te stel na opleiding met die oog daarop om die voorligting op skool te verbeter. Die bestaande kurrikula en sillabusse sal geëvalueer, en waar nodig, reggestel moet word. Daar sal ook ondersoek ingestel moet word na die opleiding vir buiteskoolse instansies en in hoeverre eenvormige opleiding moontlik is. Die bestaande opleidingskursusse sal moontlik gewysig, sommige afgeskaf en nuwes ingestel moet word.

4.2 IDENTIFIKASIE EN EVALUERING VAN HUIDIGE OPLEIDING

4.2.1 Oorsprong en metode van inligting

- a. Alle tersiêre opleidingsinrigtings is genader om die volgende gegewens te voorsien met betrekking tot hulle opleidingsprogramme vir graad- en diplomastudie
- . Toelatingsvereistes
 - . Duur van opleiding
 - . Roosterbelading
 - . Kurrikulum- of leergangsamestelling
 - . Sillabusinhoud en -vorm
 - . Bestaande knelpunte en aanbevelings
- b. Die verlangde gegewens is voorsien deur die volgende opleidingsinrigtings
- . Universiteite
 - .. Durban-Westville
 - .. University of Natal
 - .. Universiteit van Pretoria
 - .. Universiteit van Port Elizabeth
 - .. Potchefstroomse Universiteit (PU vir CHO)
 - .. Rhodes Universiteit (Grahamstad)
 - .. Universiteit van Stellenbosch
 - .. Randse Afrikaanse Universiteit (RAU)
 - .. Universiteit van SA (UNISA)
 - .. Universiteit van die OVS (Bloemfontein)
 - .. Universiteit van Wes-Kaapland

 - . Onderwyskolleges
 - .. Pretoria
 - .. Bloemfontein
 - .. Durban
 - .. Wellington
 - .. Edgewood College of Education

• Universiteite wat geen gekoördineerde opleiding aanbied nie

- .. Universiteit van Kaapstad
- .. Universiteit van Fort Hare
- .. Universiteit van die Noorde
- .. Universiteit van Zoeloland

4.2.2 Evaluering van gegewens

Gegewens soos verkry, veral uit die kurrikulumsamestelling, sillabusinhoud en -vorm asook bykomstige gegewens met betrekking tot knelpunte en aanbevelings, werp lig op belangrike aspekte waarmee daar in opleiding rekening gehou moet word. Weens die beperkte tyd waarbinne gegewens verstrekk moes word, het sommige opleidingsinstansies geen algemene kommentaar gelewer nie. Nogtans kan duidelike afleidings gemaak word ten aansien van die volgende opleidingsaangeleenthede:

- a. Wetenskaplike en/of deskundige kwaliteit.
- b. Voorsiening van skoolvoorligting (veral beroepsvoorligting) met selfstandige of toegepaste vakinhoud.
- c. Lewensopvatlike beginsels en kultuuragtergrond wat geld, asook die mensbeskouing.
- d. Opvoedkundige, psigologiese of sosiologiese georiënteerdheid.
- e. Gespesialiseerdheid of algemeenheid. Gerigtheid op die hantering van slegs probleemgevälle op skool of die begeleiding van alle leerlinge tot positiewe selfverwerkliging.
- f. Die teenwoordigheid van vakdidaktiese inhoud.
- g. Die teenwoordigheid van diagnostiese inhoud.
- h. Teenwoordigheid van voogopleiding vir alle onderwysers.
- i. Teenwoordigheid van raakvlakopleiding, dit wil sê hoe praktykgerig die opleiding is.
- j. Ooreenkomste met en verskille tussen die onderskeie opleidingsinstansies met betrekking tot kurrikulumsamestelling, sillabusinhoud, kursus- en vakbenadering.
- k. Hedendaagsheid of verouderdheid van sillabusinhoud.

- l. Nagraadse opleidingsgeleenthede.
- m. Aard en kwaliteit van opleiding van personeel vir skoolklinieke.
- n. Opleidingsgeleenthede vir registrasie by 'n beroepsraad.

4.2.3 Bevindinge en kommentaar oor huidige stand van opleiding

- a. Sommige universiteite bied kursusse in skoolvoorligting van voorgraads tot op doktrale vlak, terwyl ander geen opleiding bied nie. Die beste voorsiening, hoewel nie toereikend nie, word vir Blankes gemaak, daarna vir Indiërs. Vir Kleurlinge is die opleiding geheel ontoereikend terwyl vir Swartes daar baie min of geen opleiding is nie. Daar is ruim geleentheid vir verbetering.
- b. Aan universiteite is daar 'n opvallende outonomie ten aansien van standarde, toelatingsvereistes, duur van kursusse asook sillabussamestelling. Dit dui op 'n weelde waarvan die voortbestaan in die huidige tyd beslis bevraagteken kan word.
- c. By die onderwyskolleges word 'n redelike mate van gekoördineerde standarde, kursus- en inhoudsamestelling by die onderskeie provinsies aangetref. Daar is egter nog ruimte vir hegter koördinerings ten aansien van die onderskeie bevolkingsgroepe.
- d. Behalwe aan een universiteit bestaan daar geen voorgraadse onderwyskursus waar Skoolvoorligting as hoofvak geneem kan word soos in die geval van ander skoolvakke nie. Dit plaas 'n geweldige remming op die wetenskaplike en deskundige uitbou van die bepaalde vakgebied.
- e. Daar is geen sprake van Skoolvoorligting of selfs Beroepsvoorligting as 'n selfstandige vakgebied met inhoude in eie reg nie. Die tendens dui op 'n uitlewering aan ander vakgebiede soos byvoorbeeld Toegepaste Sielkunde, Voorligtingsielkunde, Sosiologie en Opvoedkunde. Dit moet toegeskryf word aan die feit dat behalwe Sosiologie, die ander drie genoemde vakke toelating bied tot die vakdidaktiek Skoolvoorligting. Hoewel hierdie vakgebiede 'n bydrae kan maak in Skoolvoorligting, behoort hulle nog nie 'n "vrypas" te hê om veral Beroepsvoorligting op sleeptou te neem nie. Daarbenewens bestaan die neiging om oordrewe waarde aan

Sielkunde te heg teenoor die ewe belangrike Opvoedkunde, aangesien daar oorwegend met kinders gewerk word.

- f. Daar is 'n oordrewe en ongegronde gebondenheid aan verouderde sillabusse met 'n oorbelading van algemene inhoude uit elke lewensterrein. Dit wissel van gesins- en ontspanningsvoorligting, geslags- en huweliksvoorligting, dwelmverslawing, geboortebeperking, kindermishandeling, pleegsorg, fisiologiese, psigopatologiese, neurologiese probleme, leer-, spraak- en gedragsafwykings. Noem maar op of merk nuwes op en dit kan by die lys aangelas word. Sommige inhoude soos egskeding, drankmisbruik, ouerskap ens., word sonder nadenke aan die kind opgedis met die oog op moontlike oplossings. Al hierdie inhoude lei tot oorbelading van die sillabus en gevolglike algemeenheid en oppervlakkigheid, en neem die beskikbare tyd dermate in beslag dat daar van Beroepsvoorligting wat inderdaad 'n deskundige aangeleentheid is, niks teregkom nie. Inhoude van sommige deskundige vakgebiede soos die Neurologie, Psigopatologie, Remediëring, ens. word by die hare ingesleep en gereduseer tot leke-inhoud. So 'n toestand is onhoudbaar en dit roep om regstelling.
- g. Daar is 'n neiging om in opleiding die klem eensydig te laat val op probleemgebiede soos gestremdes, kinders met buitengewone probleme hetsy liggaamlik, verstandelik, sosiaal of geestelik van oorsprong. In skoolvoorligting behoort dit primêr te gaan om die begeleiding van alle leerlinge tot optimale selfverwerking op elke lewensterrein. Daarbenewens het skoolvoorligting 'n voorkomingstaak, 'n uitkennings- en verwysingstaak. Met betrekking tot beroepsvoorligting het dit 'n deskundige beroepsoriënteringstaak geword.
- h. Opleidingsinhoude vanuit 'n lewensopvatlike en antropologiese perspektief beoordeel, vertoon 'n sterk Christelike inslag. Daar is ook tekens van 'n naturalistiese benaderingswyse, veral ten opsigte van oordrewe toetsing en statistiese berekening. Die toetsresultate gee dan uitspraak oor die kind se beroepskeuse. Dit laat min of geen geleentheid aan die kind om self te kies nie. Daarteenoor staan weer 'n fenomenologiese benaderingswyse wat die kind verken in terme van wat hy inderdaad is en hom in die lig daarvan oriënteer tot selfkeuse.

Daar bestaan beslis 'n behoefte aan ewewig tussen die fenomenologiese en statistiese metodes. Daar bestaan ook 'n behoefte aan skoolvoorligting met wetenskaplike inhoude wat algemeen geldend is. Vryheid moet egter aan elke samelewingsgroep gegun word om wetenskaplike inhoud in te klee volgens die lewens- en kultuur- opvatting.

- i. Dit ontbreek grootliks aan 'n ordelike vakdidaktiese benadering. Die moontlikheid bestaan dat 'n groepbespreking in 'n algemene gepraat kan verval.
- j. Met enkele uitsonderings ontbreek dit aan grondige opleiding van alle onderwysers om onder andere 'n voog- en oorlewingsprogram te behartig.
- k. Dit ontbreek by die meeste opleidingsprogramme aan inhoude wat toereikend rekening moet hou met die hedendaagse werklikhede en tendense. Daar is min tekens van vernuwing of vordering ten opsigte van skoolvoorligting as vakgebied. Daar word nog gehou by uitgediende sillabusinhoud. Volgens die kriteria wat huidig deur die Beroepsraad vir Sielkunde gestel word, is die opleiding van personeel aan skoolklinieke ontoereikend.
- l. Die opleidingkriteria, om in lyn te kom met die bestaande wetgewing oor geestesgesondheid en registrasie by 'n beroepsraad, word tans onder oë geneem. Daar is reeds met die medewerking van die Beroepsraad vir Sielkunde sekere kursusse ontwerp en goedgekeur.* Dit ontbreek egter aan opleiding in ooreenstemming met opvoedkundige kriteria wat voorsiening bied vir registrasie by 'n Beroepsraad vir Opvoedkunde. (SAOR)
- m. Vir diploma-opleiding bestaan daar 'n te groot verskeidenheid van toelatingsvereistes. Daar is 'n behoefte aan die verbetering van die kwaliteit van diploma-opleiding ter gedeeltelike vrystelling van graadopleiding.

* Volgens Bylae: Regulasies betreffende die kwalifikasies vir opleiding en registrasie. (Kyk Bylae G)

- n. Binne die huidige opleidingsprogramme kom beroepsvoorligting nie tot sy reg nie. Daar is 'n grondige behoefte om beroepsvoorligting los te maak van algemene skoolvoorligting en as vak tot selfstandige en deskundige status uit te bou.

4.3 GEDIFFERENSIEERDE HULPVERLENINGSPRAKTYK

4.3.1 Inleidende perspektief

In dié verband moet aangesluit word by beginsel (7) van die onderwysbeginsels vir die RSA soos voorgestel deur die Hoofkomitee in hierdie ondersoek, naamlik dat die privaatsektor en die Staat medeverantwoordelikheid sal hê in die voorsiening van nie-formele onderwys. Hier word byvoorbeeld gedink aan die bydraes en insprake wat die hulpverleningsinstansies in buiteskoolse verband lewer.

Dit is nie moontlik om al die hulpverleningsinstansies op te noem nie. Samevattend is dit alle gemeenskapsdienste soos gelewer deur staatsdepartemente, die Departement van Gesondheid, gesinne, kerke en private en vrywillige organisasies.

4.3.2 Standpunte van buiteskoolse instansies

Uit memoranda wat deur buiteskoolse instansies aan die RGN-komitee in die ondersoek na die onderwys voorgelê is, word enkele standpunte aangehaal.

a. SA Nasionale Raad vir Geestesgesondheid

1. Dit is belangrik dat voorligtingsdienste met inagneming van die bestaande wetgewing sal geskied en op sielkundige beginsels gefundeer sal wees.
2. Personeel moet as spesialiste opgelei word.
3. Identifisering van kinders word merendeels oorgelaat aan die minsopgeleide persoon, nl. die klasonderwyser, wat nie daartoe in staat is om 'n akkurate diagnose te maak nie.
4. Leerlinge, hul ouers en indiensnemingsinstansies moet inspraak hê in kurrikulering.

b. Child and Family Care Society (Pretoria).

Dié organisasie stel sekere inhoude voor vir voorligting aan kinders, onderwysers, ouers en gemeenskap.

c. The SA Society for counselling psychologists (Natal Branch).

1. Sekere inhoude word aanbeveel vir oorweging vir moontlike opname in die sillabusse vir Skoolvoorligting.
2. Daar bestaan behoefte aan opgeleide professionele voorligter-sielkundiges.

d. NIPR Careers Counselling Survey

Hierdie verslag van 'n ondersoek wat gelas is deur die Departement van Mannekrag verskyn in People and Profits, Desember 1980, pp. 35-37. Die verslag is deur die Werkkomitee vir Skoolvoorligting bestudeer.

1. Die verslag wys op ernstige tekortkominge in die verskaffing van beroepsvoorligting op skool-, handels- en nywerheidsvlak. Probleemgebiede op skool is onder andere:
 - a) Beroepsgeleenthede en arbeidsverantwoordelikheid word te min beklemtoon, beoordeel volgens die produk van skoolverlaters wat deur die skool gelewer word.
 - b) Daar is 'n tekort aan deeglik opgeleide beroepsvoorligters op skool.
 - c) Die beroepsvoorligter word met te veel ander onderwyspligte belas sodat beroepsvoorligting skade lei.
 - d) Beroepsvoorligting word ondergeskik gestel aan ander skoolvakke en skoolbedrywighede.
2. Aanbevelings ten opsigte van opleiding
 - . Sillabusinhoud vir beroepsvoorligting moet uitgebrei word.
 - . Opleiding moet meer praktykgerig wees.
 - . Die opleiding vir alle bevolkingsgroepe moet verbeter word.

- . 'n Opvoedkundige en psigologiese benadering moet gevolg word.
 - . Beroepsvoorligting moet voltyds deur deskundig-opgeleide personeel behartig word.
 - . Om die kwaliteit van beroepsvoorligting te verbeter moet aansluiting by die program van Mannekrag 2 000 bewerk word.
3. Geen enkele organisasie, hetsy die Staat, privaatsektor of skool kan die taak van die beroepsvoorligting alleen aanpak nie. Dit is 'n gesamentlike taak.
- e. NIPN Nuusbrief, Deel 7, No. 7, Maart 1980.

Daar is 'n toenemende behoefte aan

1. voorligting ten opsigte van loopbaanwisseling deur werkende persone, en
2. loopbaanvoorligting aan alle werknemers.

4.4 OPLEIDINGSIMPLIKASIES

Die voorgaande inhoude soos gestel deur die hulpverleningspraktyk, het verskeie betekenisvolle implikasies vir opleiding. Sekere bevindinge en kommentaar soos reeds gestel oor die huidige stand van opleiding in (par. 4.2.3) word bevestig nl.:

- a. Meer deskundige opleiding vir klasonderwysers en spesialiste-poste.
- b. Die uitbreiding van kurrikuluminhoud vir beroepsvoorligting.
- c. Sterker beklemtoning van beroepsgeleentheid en beroepstudie.
- d. Praktykgerigte opleiding.
- e. Die psigologiese benadering word oorbeklemtoon teenoor 'n opvoedkundige én psigologiese benadering.
- f. 'n Opvoedkundige en psigologiese benadering word aanbeveel.
- g. Voorligting is die gesamentlike taak van alle verwante instansies.
- h. Daar is 'n deurlopende behoefte aan beroepsvoorligting van die skool tot en met beroepstoetredende en verder ten opsigte van beroepswisseling en -sukses by werkendes.

4.5 GEDIFFERENSIEERDE OPLEIDING VAN PERSONEEL

4.5.1 Inleiding

Daar moet gedifferensieer word ten aansien van opleiding van personeel om elke persoon op skool en daarna te help om in die algemene lewe deur sinvolle keuse en arbeid tot selfverwerkliking te kom. Meer in besonder moet elke persoon begelei word in sy beroepskeuse, beroepstoetredende en verdere beroepsbeoefening. In die lig van die gegewens soos vervat in die voorgaande paragrawe tree die behoefte aan 'n opleidingsprogram wat voorsiening maak oor die totale linie vanaf die skool tot en met beroepstoetredende en verder, sterk na vore.

In dié verband word gedifferensieerde opleiding, kwalifikasies, pligte en posbenaminge voorgestel wat kortliks toegelig moet word.

Aangesien die komitee in die RGN-onderzoek na Skoolvoorligting in sommige gevalle ander benaminge en begrippe as die bestaande voorstel, is 'n kort begripsverheldering nodig.

4.5.2 Begripsverheldering

- a. Skoolvoorligting is die benaming van 'n vak op skool ten aansien waarvan daar onderskei word tussen algemene voorligting en beroepsvoorligting.
- b. Voogprogram en voogonderwyser het betrekking op die skool en kom daarop neer dat elke onderwyser ook as voog binne 'n voogprogram hulp aan leerlinge moet verleen.
- c. Skoolvoorligter is die departementshoof wat algemene voorligting behartig.
- d. Beroepsvoorligter is 'n senior lid van die skoolkliniek wat binne 'n komprehensiewe eenheid sekere verpligtinge met betrekking tot beroepsvoorligting behartig.
- e. Assistent-beroepsvoorligter behartig sekere pligte in beroepsvoorligting en onder opdrag en kontrole van die hoof van Beroepsvoorligting en onder leiding van die beroepsvoorligter by een of meer sekondêre skole en hul primêre voedingskole.

- f. Junior beroepsvoorligter behartig beroepsvoorligting op die sekondêre skool onder opdrag en kontrole van die hoof van Beroepsvoorligting en in samewerking met die assistent-beroepsvoorligter.
- g. Loopbaankundige verskaf deskundige beroepsvoorligting aan naskoolse jeug en volwassenes in sy private hoedanigheid of in diens van 'n werkgewer.

4.5.3 Gedifferensieërde opleidingsbehoeftes

Die binneskoolse en buiteskoolse praktyk stel sekere behoeftes waarvoor personeel opgelei moet word.

a. Opleiding van alle onderwysers

1. Posbenaming: Voogonderwyser
2. Kwalifikasies: Die vak Skoolvoorligting wat inhoude ten aansien van algemene voorligting en beroepsvoorligting insluit, vorm 'n geïntegreerde deel van onderwysersopleiding, hetsy graad of diploma-opleiding.
3. Tyd: Ten minste twee periodes per week.
4. Pligte ná opleiding
 - a) Om 'n sinvolle bydrae te lewer in die uitvoering van die voogprogram op skool. Dit sluit in die uitkenning van, hulpverlening aan en verwysing van leerlinge wat op enige gebied in hul selfverwesentliking hulp nodig het.
 - b) Om die oorlewingsprogram op skool in krisistye uit te voer.
 - c) Om die verband aan te toon tussen skoolvakke en skoolvoorligting in die algemeen en beroepsgeleenthede in die besonder. Die klem val daarop dat die vakonderwyser deur didaktiese aanpak inhoude van skoolvakke ontsluit wat van betekenis in voorligting is.

- d) * Om voorligting op skool te behartig waar personeel met beter kwalifikasies nie beskikbaar is nie.

b. Gespesialiseerde opleiding van personeel om beroepsvoorligting binneskools te behartig

i) Beroepsvoorligter

- (a) Kwalifikasies: 'n M.Ed.-graad wat voldoen aan die vereistes vir registrasie by die SAOR wat in vooruitsig gestel word. Vir onmiddellike registrasie sal voldoen moet word aan die vereistes van die Beroepsraad vir Sielkunde. (Kyk bylae B, pp. 1-2.)

(b) Pligte ná opleiding

- . Beroepskeuseverkenning (diagnostisering) van en hulpverlening aan individuele leerlinge met ernstige beroepskeuseprobleme soos verwys deur die assistent-beroepsvoorligter.
- . Skakeling met werkgewende en opleidingsinstansies en skoolhoofde.
- . Oriëntering van en leiding aan assistent-beroepsvoorligters.
- . Beplanning van en leiding aan werkstudiegroepe.

i:) Assistent-beroepsvoorligter

- (a) Kwalifikasies: 'n B.Ed.-graad met beroepsvoorligting as spesialisering, wat voldoen aan die vereistes vir registrasie by die SAOR wat in vooruitsig gestel word. Vir registrasie by die Beroepsraad vir Sielkunde sal voldoen moet word aan die vereistes soos bepaal vir psigometriste. (Kyk Bylae G)

* Hierdie moet slegs as 'n interimmaatreël in uitsonderlike gevalle beskou word.

(ii) Pligte ná opleiding

- . Groepsdiagnostisering by die sekondêre skool en primêre skole in die gebied waarvoor hy verantwoordelik is.
- . Beroepsvoorligting wat onder meer onderwyskeuses insluit by die primêre skool.
- . Die versameling en beskikbaarstelling van beroepsinligting.
- . Individuele beroepskeusegesprekke met leerlinge wat nie deur die junior beroepsvoorligter gehelp kan word nie, en verwysing van leerlinge met ernstige beroepskeuseprobleme na die beroepsvoorligter.
- . Oriëntering van onderwysers en ouers.

(iii) Junior beroepsvoorligters

- (a) Kwalifikasies: 'n Vierjarige voorgraadse onderwyskursus met die klem sterk op die vakke wat vir skoolvoorligting verpligtend is as hoofvakke naamlik Skoolvoorligting III, Opvoedkunde III en Sielkunde III. Twee skoolvakke waarvan een tot op 'n tweedeaarsvlak geneem word. Twee vakdidaktieke naamlik Skoolvoorligting III en Skoolvak II. Alle vaardigheidsvakke wat vir onderwysersopleiding vereis word. 'n Voorbeeld van so 'n kursus is 'n B.A.Ed. in Skoolvoorligting wat in lyn is met die Ed.-gerigte kursusse wat reeds vir alle bevolkingsgroepe behalwe vir Kleurlinge bestaan.

(b) Vakinhoud

- . Skoolvoorligting
- . Sielkunde: Toepaslik soos vir registrasie by die Beroepsraad vir Sielkunde.
- . Opvoedkunde: Daar is sekere vakinhoud in die opvoedkunde wat verpligtend is omdat die hulpverleningsbehoefte dit vereis. Aangesien die vakbenaminge aan die onderskeie universiteite verskillend is, word die verpligte vakinhoud gegee met die onderskeie vakbenaminge tussen hakies.

- . Fundamenteel-opvoedkundige of filosofies-opvoedkundige inhoude (Filosofie van die Opvoeding, Fundamentele Pedagogiek).
- . Didakties-opvoedkundige en vakdidakties-opvoedkundige inhoude (Didaktiek of Didaktiese Pedagogiek, Vakdidaktiek).
- . Kinderpsigologies-opvoedkundige inhoude (Opvoedkundige Sielkunde, Psigopedagogiek).
- . Sosiaal-opvoedkundige inhoude (Sosiale Opvoedkunde, Sosiopedagogiek).
- . Opvoedkundig-didaktiese regstelling van leerprobleme (Remediëring, Ortodidaktiek).
- . Opvoedkundige regstelling van probleme met 'n psigologiese of psigiese basis (Ortopedagogiek).

(c) Pligte na opleiding: Behartiging van beroepsvoorligting op die sekondêre skool, wat onder meer die volgende insluit:

- . Groepsbesprekings met die oog op beroepskeuse-oriëntering van leerlinge.
- . Hulp aan die assistent-beroepsvoorligter met die inskakeling, nasien en interpretasie van beroepskeusetoetse.
- . Beroepskeusegesprekke met elke leerling om in die lig van die toetsresultate hom te help met vakkeuse, kursuskeuse, beroepskeuse.
- . Verwysing van elke leerling na 'n breë beroepsveld vir beroepstudie onder deeglike toesig en aan die hand van 'n beroepstudiememorandum.
- . Die verwysing van leerlinge met ernstige beroepskeuseprobleme na die assistent-beroepsvoorligter.
- . Die beplanning en instandhouding van 'n beroepsvoorligting-sentrum (in die skool) die ordening van beroepsinligting, die reël van besoeke, gesprekke met werkgewers en die inskakeling by 'n gerekenariseerde beroepsinligtinginstelsel van die beroepsinligtingsentrum.

- (Vgl. (i) Memorandum deur dr. J.M. van Mollendorf
(ii) Interkom. Nuusbrief Mannekrag 2 000, No. 3
Januarie 1981 oor verspreidingsmedia p. 4.)

c. Opleiding om algemene skoolvoorligting op skool te behartig

(i) Posbenaming: Skoolvoorligter

(ii) Kwalifikasies: 'n B.Ed.-graad met Spesialisering in Skoolvoorligting, Sielkunde III en ander gebalanseerde opvoedkundige vakinhoud of 'n gelykwaardige graad in Sielkunde met Opvoedkunde III, om leerlinge te help ten aansien van keuse, leer, gedrag en algemene selfverwerklikingsgebiede. Die opleiding hoef nie te voldoen aan die vereistes vir registrasie by 'n beroepsraad nie. Die verwagting is dat die skoolvoorligter bevordering op skool in plaas van by die skoolklinieke sal kry. Dit sal in belang van skoolvoorligting wees indien hy tot hoof van die skool kan vorder.

Benewens vakinhoud soos gestel onder paragraaf 4.5.3.b. 3 vir Opvoedkunde moet vakinhoud ingesluit word oor onderwysbestuur en navorsingsmetodes.

(iii) Pligte na opleiding: Beklee die pos op skool, primêr en sekondêr, van Departementshoof: Algemene Skoolvoorligting. Dit sluit onder meer die volgende in:

- . Beplanning van en beheer oor die voogprogram.
- . Gesprekke met leerlinge wat deur die voogonderwysers verwys word, met die oog op identifisering van probleme, en hulpverlening.
- . Verwysing van leerlinge met beroepskeuseprobleme na die assistent-beroepsvoorligter.
- . Verwysing van leerlinge met probleme van algemene aard byvoorbeeld gedrags-, leer-, spraak- en sosiale probleme na die kliniekhof, waar van toepassing.

- . Verwysing van leerlinge met gesondheidsprobleme na die skoolmediese dienste.
- . Hulp aan leerlinge met studieprobleme.
- . Behartiging van die groepbesprekings in algemene skoolvoorligting wanneer daarvoor op die skoolrooster voorsiening gemaak word.

d. Gespesialiseerde opleiding om beroepsvoorligting buiteskools te behartig

(i) Posbenaming: Loopbaanvoorligter

(ii) Kwalifikasies

- . 'n Kwalifikasie gelykstaande aan 'n M.Ed. (Psig)-graad in Beroepsvoorligting of 'n M.-graad in Voorligtingsielkunde wat aan sekere vereistes voldoen en goedgekeur word vir doeleindes van registrasie.
- . 'n Kwalifikasie gelykstaande aan 'n B.Ed. (Psig)-graad in Beroepsvoorligting of 'n honneursgraad in Sielkunde wat aan sekere vereistes voldoen en goedgekeur word vir registrasie van psigometriste.

(iii) Inhoud vir opleiding: Soos deur onderhandeling bepaal deur die fakulteite Opvoedkunde en Sielkunde wat ook relevante vakinhoudes vanuit ander fakulteite kan insluit.

(iv) Pligte na opleiding: Om beroepsvoorligting wat onderwysleiding insluit, te verskaf aan die naskoolse jeug en werknemers. Dit is onder meer beroepsvoorligting aan -

- . alle skoolverlaters (sekondêr)
- . alle studente (tersiêr)
- . alle beroepstoetreders
- . alle beroepsbeoefenaars ten aansien van beroepswisseling, en sluit in
- . personeelbegeleiding.

e. Diploma-opleiding

- (i) Kwaliteit van kursus: 'n Vierjarige diploma in Skoolvoorligting, dit wil sê Beroepsvoorligting en Algemene Voorligting. Die opleiding moet in lyn wees met die kursus soos voorgeskryf vir die junior beroepsvoorligter en moet gedeeltelike vrystelling van en aansluiting tot die voorgestelde graadkursus B.A. Ed. in Skoolvoorligting bied.
- (ii) Doel van kursus
 - Om algemene voorligting op die primêre skool te behartig waar nodig.
 - Om skoolvoorligting op die sekondêre skool te behartig waar gegraduateerdes nie beskikbaar is nie.
- (iii) Pligte: Soos vir die junior beroepsvoorligters.

f. Basis vir samestelling en kwaliteit van kursusse

- (i) Die voorgaande graad en diploma-kursusse moet dien as die "ideale" basis en as riglyne vir die samestelling van gelykwaardige gedifferensieerde kursusse vir alle verdere behoeftes in skoolvoorligting soos onder meer vir spesiale skole en skole vir buitengewone onderwys.
- (ii) Die samestelling en kwaliteit van diplomakursusse moet so wees dat dit gedeeltelike vrystelling van en aansluiting tot graadkursusse bied.
- (iii) In alle gevalle waar daar 'n tekort aan opgeleide personeel bestaan, kan interimkursusse ontwerp word wat in lyn is met die samestelling en kwaliteit wat in die onmiddellike vorige paragraaf gestel word.
- (iv) In alle gevalle waar daar 'n tekort is aan personeel met kwalifikasies soos onder paragraaf 4.5 gestel, kan persone met laer kwalifikasies wat geskik geag word, aangestel word. Hierdie moet as 'n interimreëling beskou word.

- (v) Inhoude van deskundige vakgebiede moet nie as gereduseerde inhoude in die vak Skoolvoorigting figureer nie. Vakke soos Remediëring en Ortopedagogiek en andere moet as selfstandige vakke in die kursusse, waar van toepassing, opgeneem word.

4.6 INTERIMOPLEIDING

4.6.1 Inleiding

Dit is inderdaad so dat daar 'n geweldige tekort is aan personeel wat oor die kwalifikasies beskik soos gestel in paragraaf 4.5. Daar is 'n baie ernstige behoefte aan 'n versnelde opleidingsprogram waaraan moontlik deur interimopleiding gedeeltelik voldoen kan word.

4.6.2 Kursusse vir indiensopleiding en verdere opleiding:

Daar is 'n verskeidenheid kursusse vir interimopleiding wat reeds in die praktyk bekend is.

- a. Streekkursusse van een dag (Saterdag).
- b. Oriënteringskursusse van een werksweek.
- c. Opknappingskursusse gedurende vakansies.
- d. Opleidingsinrigtings vir verdere opleiding waarvan die Onderwyskollege vir verdere Opleiding (Pretoria) 'n voorbeeld is. Diensdoende onderwysers woon vir korter of langer tye by die kollege in waartydens hulle lesings ontvang en dan na die skole waar hulle aan diens is, teruggaan en vir eksamens voorberei. Daar is ook geleentheid om vir korter of langer tydperke voltyds in te woon en te studeer.
- e. Na-uurse kursusse daaglik na werksure en weeklik op Vrydae en/of Saterdag.
- f. Korrespondensiekursusse deur byvoorbeeld die Universiteit van Suid-Afrika.

4.6.3 Nadele verbonde aan genoemde opleiding

- a. Daar is finansiële uitgawes vir reis- en verblyf-koste en boeke wat nie bygehou kan word met die salaris of beurs wat 'n student ontvang nie.
- b. In die geval van getroudes lei uithuisigheid tot gesinsverwaarlosing.
- c. Diensdoende onderwysers is weens 'n tekort aan onderwysers onvervangbaar by die skole gedurende hul studietyd.
- d. Na-uurse studiegeleenthede is slegs in groot dorpe of stede waar opleidingsinrigtings is, beskikbaar.
- e. Om met na-uurse of korrespondensie-kursusse vol te hou en te werk is 'n veeleisende taak.

4.6.4 Bykomende opleiding vir oorweging

- a. Getroude dames met onderwyskwalifikasies wat nie poste beklee nie, moet gewerf word en vir een jaar intensief opgelei word in skoolvoorligting en by skole vir Swartes aangestel word.
- b. Opleiding van Swartes deur universiteite vir Blankes binne Swart gebiede.
- c. Voltydse indiensopleiding deur permanente indienstreding vanaf die eerste opleidingsjaar teen vergoeding en diensvoorwaardes soos vir permanente personeel. So 'n vaste stelsel geld in die privaatsektor en sekere staatsdepartemente.

4.6.5 Samevatting

- . Die hele aangeleentheid van versnelde interimopleiding verg indringende ondersoek en aanbevelings.
- . Voltydse opleiding moet steeds gesien word as die beste vorm van opleiding en interimopleiding as 'n onmisbare tweede beste.

Waar kursusse vir interimopleiding saamgestel word, moet dit in ooreenstemming wees met die beginsels soos gestel onder paragraaf 4.5.3.b. 3.

4.7 ALGEMENE BEGINSELS IN OPLEIDING

4.7.1 Opleiding as opvoedkundige gebeure

Die voorligtingspersoneel is primêr met die taak gemoeid om kinders op te voed. Om as opvoedkundige te kwalifiseer, moet hy onderwyskundig geskool wees, dit wil sê, hy moet die werklik essensiële inhoude van die onderwys ken en gebruik. Die voorligtingspersoneel moet daarin slaag om van elke situasie in die voorligtingspraktyk 'n opvoedkundige situasie te maak. Dit beteken dat opvoedkundige inhoude soos aanvaarding, vertroue, begryping, gesag, ens. in verkenning, gesprek, hulpverlening ens. voltrek moet word. In dié verband word hoë eise aan die personeel gestel. Hy kan sy intuïtiewe gawe om op te voed verbeter deur wetenskaplike opvoedkundige kennis. Opvoeding en onderwys is so nou verwant dat die een nie sonder die ander moontlik is nie.

4.7.2 Opleiding as onderwyskundige gebeure

As onderwyskundiges moet die voorligtingspersoneel didakties geskool wees, dit wil sê hulle moet leer hoe om die inhoude van hul vakgebied vir die kind te ontsluit. In dié verband moet hul ook leer om sekere hulpmiddels te gebruik. Die oriënteringsgebeure verloop nie na willekeur nie. Om dit sinvol te laat voltrek, moet daar deeglik vooraf beplan word.

In die skoolvoorligting het die voorligtingspersoneel te doen met die groepsbespreking wat as 'n eiesoortige lestipe voltrek word, en as sodanig deskundig didaktiese kundigheid vereis. In dié verband behoort hulle deskundig opgelei te wees. Dit is trouens ook belangrik dat elke vakonderwyser moet weet hoe hy deur 'n besonder didaktiese aanpak onder meer algemene voorligtings- en beroepsoriënteringsinhoud kan ontsluit.

4.7.3 Opleiding as vakdeskundige gebeure

Voorligters moet vakkundigeskooldes wees. Hulle moet hul vakkennis met opvoedkundige, didaktiese en psigologiese insigte integreer. Hul vakwetenskaplike gevormdheid moet sodanig wees dat hulle die oriënterings-inhoude, -tegnieke en -metodes van hulle vak beheers.

4.7.4 Lewensopvatting en kultuur in opleiding

Dit is belangrik dat beginsel 2 van die onderwysbeginsels wat in hierdie ondersoek gestel word, gehandhaaf sal word. Dit lees as volg: "Die onderwys verleen positiewe erkenning aan sowel die gemeenskaplikheid as die diversiteit van die religieuse en kulturele leefwyse en die tale van die inwoners".

4.7.5 Opleiding in eietydse samelewing

Die welslae van 'n onderwysstelsel van 'n land word bepaal deur die doeltreffendheid van die opleiding van onderwysers.

a. Versnelde lewenstempo

Menslike bestaan in die huidige tyd is ingewikkeld en die lewenstempo is gejaagd. Dit lewer vir baie jeugdige ernstige spanning en frustrasie op. Daar heers rebelsheid en konflik tussen volwassenes en jeugdige. Daar is 'n algemene strewe na sogenaamde "Vryheid", byvoorbeeld vrye liefde, vrye seksualiteit en vryheid van gesag. Dit is belangrik dat daar in die opleiding van voorligtingpersoneel perspektief verower word in dié verband.

Geen mens kan absoluut vry en ongebonde lewe nie. Aanvaarding van reëls, norme en gedragskodes verskaf sekuriteit. Dit rig sy gedrag en gee aan hom stabiliteit. Wanneer daar geen leidrade vir jeugdige gestel word waarvolgens hulle hul lewe kan rig nie, verval hulle in onsekerheid. Hulle raak verward juis as gevolg van gewaande vryheid en die aftakeling van gesag. Vryheid sonder verantwoordelikheid lei tot losbandigheid.

b. Strewe na sukses

In die huidige kapitalistiese opset met sy stelsel van vrye onderneming, moet daar gewaak word teen 'n oordrewe en byna fanatieke strewe na sukses. Baie dikwels verwag ouers dat hul kinders moet presteer om vir hulle mislukkings te vergoed. 'n Oordrewe strewe na sukses met gepaardgaande hoë eise wat die beroepslewe stel, kan tot 'n persoon se ondergang lei. In beroepsvoorligting moet die balans bewaar word tussen 'n persoon se eie vermoëns en dit waarna hy streef.

c. Toenemende materialisme en welvaart

In 'n welvaartsland soos die RSA moet daar gewaak word teen 'n verval in materialisme. Die positiewe waardes in die lewe wat veral die arbeidslewe sinvol maak, word deur materialisme vernietig. In die huidige samelewing kan die begrip inspanning 'n ander betekenis as harde werk hê. Daar word gepoog om met die minste inspanning die meeste geld te verdien of 'n eksamen te slaag. Ekonomiese groei hou dus nie net voordele in nie, maar ook nadele.

Veral in beroepsvoorligting moet daar sterk rekening gehou word met die krag van die tegnologie. Dit bied nie slegs toenemende beroepskeusegeleenthede nie, maar manipuleer ook die mens na willekeur. Dit laat die mens se lewenstempo en lewensritme toeneem. Dit ontnem die mens van sy selfheid en verlaag hom na 'n naamlose entiteit. Die mens rig hom al meer tot die tegniek en die wetenskap om antwoorde te verskaf op sy lewensprobleme. Oordrewe tegnologiese ontwerp en gebruik, kan ook die mens werkloos plaas.

Die vraag is in hoeverre die mens bestand is teen die asemrowende tempo van ontwikkeling. Sal dit hom nie beroof van sy rigtinggewende waardes in die lewe nie. Dink daaraan hoe die massamedia die jeug kan breinspoel en laat opgaan in dit wat lekker, plesierig en ontspannend is. Daarmee verdwyn 'n ingesteldheid op arbeid.

Die primêre taak in opleiding is om die jeug wat in die Westerse lewenspatroon staan, te oriënteer tot 'n fyn aanvoeling vir 'n besef van waardehandhawing in 'n snel ontwikkelende wêreld.

1. Toenemende behoefte aan heroriëntering

Die veranderende wêreld waarin die teenswoordige Westerse jeug leef, stel die eis van voortdurende heroriëntering. Dit raak alle lewensterreine soos waardes, modes, sedes, politiek, ekonomie, godsdiens en ander. In hierdie heroriëntering moet die jeugdige deur die volwassene begelei word tot stabiele selfverwerkliking. Dit stel die eis van opleiding van voorligtingspersoneel aan stabiele volwassenes.

2. Persoonswaliteite van voorligtingspersoneel

Om as voorligtingspersoneel geskik te wees, moet die volgende persoonswaliteite geëvalueer word:

- a) Kwaliteit as opvoedkundige
- b) Kwaliteit as onderwyskundige
- c) Kwaliteit as vakdeskundige
- d) Lewensingesteldheid met betrekking tot die taak
 - . Beskou hy dit as roeping?
 - . Is hy ingestel op dienslewering?
 - . Hoe is dit gestel met sy geesdrif, lojaliteit en voorbeeld?
- e) Liggaamlike kwaliteite ten opsigte van gesondheid, fiksheid en energie om sy taak te verrig.
- f) Sosiale kwaliteite soos onder meer die vermoë om goeie menseverhoudinge te skep, te behou en te bevorder, medemenslikheid te betoon en ander te help met hul probleme.
- g) Geestelike kwaliteite waaronder emosionele stabiliteit wat gekenmerk word deur selfbeheer en volwassenheid, hoogs belangrik is. Geestesgesondheid word gekenmerk deur afwesigheid van vrees en bekommernis oor onbelangrike sake; vermoë

om onverwagte situasies goed te hanteer en 'n vermoë om teleurstellings maklik die hoof te bied.

- h) Sedelike kwaliteite soos eerlikheid, integriteit, betroubaarheid, geregtigheid. 'n Goeie sin vir waardes is hiervoor nodig.
- i) Kwaliteite ten opsigte van leierskap soos onder meer die vermoë om 'n ander se respek af te dwing, te beplan, te organiseer en 'n taak af te handel. Besliste optrede tydens nood, vermoë om ander te inspireer en te motiveer. Die uitoefening van inisiatief en oorspronklikheid en om meester van die situasie te wees.

Onder ideale omstandighede waar daar 'n ooraanbod van voorligtingspersoneel heers, kan die voorgaande diens as kriteria vir keuring van persone vir opleiding.

Tydens opleiding moet daar ook aandag geskenk word aan genoemde persoonsgekikthede as moontlikheidsvoorwaarde vir sukses.

4.8 SILLABUSINHOUD VIR OPLEIDING VAN VOORLIGTINGSPERONEEL

4.8.1 Inleiding

Die kurrikulum bestaan uit vakke en vir elke vak bestaan daar sillabusse wat die inhoud aandui wat onderrig word. In skoolvoorligting gaan dit om sillabusinhoud aan die hand waarvan die leerlinge tot selforiëntering kan kom met die begeleiding van die voorligtingspersoneel. Sillabusinhoud vir opleiding sal dus aan genoemde vereiste moet voldoen.

4.8.2 Beginnels vir die samestelling van sillabusinhoud vir opleiding van voorligtingspersoneel

- a. Dit moet inhoud wees wat wetenskaplik deur navorsing tot openbaring gekom het.
- b. Dit moet inhoud wees wat kenmerkend is van Skoolvoorligting as selfstandige vakgebied en nie toegepaste inhoud vanuit ander vakgebiede nie.

- c. Dit moet verteenwoordigend wees van die lewensopvatting en religie van die kultuurgroep waarvoor daar inhoud bepaal word.
- d. Opleidingsinhoud moet verteenwoordigend wees van 'n besondere mensbeskouing en waardestruktuur.
- e. Dit moet geskik wees vir oriëntering tot selfgeoriënteerdheid.
- f. Inhoud moet die ervaringsniveau, kennisniveau, belewingsniveau en normatiewe niveau van die leerling verhoog.
- g. Dit moet binne die gereedheidsniveau van die leerling wees, dit wil sê begrypbaar en verwerklikbaar.
- h. Inhoud moet getrou wees aan die wesenskenmerke van die kind en jeugdige, dit wil sê dit moet dui op wie die kind en jeugdige in essensie is met die klem op die totale persoonsmoontlikhede wat verwerklik moet word op verskillende lewens-terreine.

4.8.3 Wesenskenmerke van sillabusinhoud vir beroepsvoorligting

- . Dit moet die beroepskeusemoontlikhede verhelder.
- . Dit moet beroepskeuseverkenning en hulpverlening moontlik maak.
- . Dit moet beroepsvoorligtingswaarde hê ten aansien van -
 - . die pragmatiese (materiële) in arbeid
 - . die ware of sinvolle in arbeid (dienslewering)
 - . die mooie in arbeid (medemenslikheid)
 - . die etiese in arbeid (beroepwaardige)
 - . die religieuse (arbeidsgeroepenheid).
- . Inhoud moet die beroepstoekoms-perspektief van die jeugdige verhelder.
- . Dit moet gedifferensieerd aansluit by die wordingsniveau van die kind ten opsigte van beroepskeusegereedheid, -sekerheid en -geskiktheid.
- . Dit moet 'n samehang met ander vakinhoudes wat beroepskeuse kan verhelder, toon.
- . Dit moet die moontlikheid van verdere spesialisering inhou.

4.8.4 Wesenskenmerke van sillabusinhoud vir opleiding van skoolvoorligter

- . Dit moet opvoeding tot volwassenheid moontlik maak.
- . Dit moet sedelik-selfstandige besluitvorming en handeling help verwesenlik.
- . Dit moet selfbeoordeling, selfbegrip en selfverwerkliking moontlik maak.
- . Dit moet verteenwoordigend wees aan die hedendaagse lewenswerklikheid.
- . Dit moet die voorkomings-, verkennings-, uitkennings-, hulpverlenings- en verwysingsgebeure verhelder.
- . Dit moet sinvolle samehang toon met ander opvoekkundige vakinhoud wat 'n bydrae kan lewer in die opvoeding van kinders met probleme.
- . Dit moet die ontsluiting van toekomsvisie van jeugdige in hulle volwassewording moontlik maak.
- . Dit moet lei tot die besef van die eie menswaardigheid en die van ander.
- . Dit moet verantwoordelike normbesef en normverwerkliking bevorder.
- . Dit moet stabiliteit in die volkshuishouding bevorder.
- . Dit moet rigtinggewend wees ten aansien van 'n sinvolle voortbestaan.

4.8.5 Voorgestelde sillabusinhoud en vorme vir die opleiding van personeel in Skoolvoorligting (Beroepsvoorligting)

a. Doelstellings met opleiding van beroepsvoorligters

1. Algemene doelstelling

Die opleiding van beroepsvoorligters tot toereikende deskundige beheersing van leerganginhoud en -vorm waardeur elke leerling in groeps- en individuele

verband tot verantwoorde volwassenheid, respektiewelik beroepskeuse- en beroepsvolwassenheid begelei kan word.

2. Besondere doelstellings

Beroepsvoorligters moet teoreties en prakties opgelei word om beroepsvoorligtingsinhoud toereikend te ontsluit aan die hand van geskikte beroepsvoorligtingsvorme.

a) Beroepsvoorligtingsinhoud

- . Verwerkliking van die eie geskikthede deur beroepskeuse en -arbeid;
- . die geleentheid vir verwerkliking van die eie geskikthede;
- . die waardes en norme in die lig waarvan selfverwerkliking geskied;
- . die kwaliteit van selfverwerkliking in beroepskeuse en -arbeid.

b) Beroepsvoorligtingsvorme

Verkenning (diagnostisering) en hulpverlening is geskikte begeleidingsvorme (-metodes) wat die beroepsvoorligter deskundig moet kan beheers.

i) Verkenningsvorme

- (a) Gesprek: (gesprekvoering in groeps- en individuele verband)
- . Verkenningsgesprekke met ouers en leerlinge;
 - . Beraadslagingsgesprekke met ouers en leerlinge;
 - . Groepsbesprekings met leerlinge in die klas.
- (b) Diagnostisering (toetsing) van persoonsgeskikthede.
- (c) Verantwoorde loopbaanstudie - dit wil sê die wyses van verkenning van beroepsgeleenthede wat saamhang met die eie persoonsgeskikthede van leerlinge.

i) Hulpverleningsvorme

Hulpverleningsvorme in groeps- en/of individuele verband sluit onder meer die volgende in:

- (a) Inligting ten opsigte van persoonsgeskikthede en verwerklingsgeleenthede.
- (b) Raadgewing ten opsigte van persoonsgeskikthede en verwerklingsgeleenthede.
- (c) Beraadslaging ten opsigte van persoonsgeskikthede en verwerklingsgeleenthede.
- (d) Terapie ten opsigte van persoonsgeskikthede en verwerklingsgeleenthede.

3. Operasionele doelstellings

Deskundige en deeglik opgeleide beroepsvoorligters hou onder meer die volgende voordele in vir sekondêreskoolleerlinge:

- a) Skoolkeuse, vakkeuse en kursuskeuse wat gepaard gaan met beroepskeuse sal meer betroubaar wees.
- b) Betroubare beroepskeuse en beroepstoetredede waar die jeugdige sy gawes ten beste kan benut, het groter arbeidstevredenheid ten gevolg.
- c) Die balans tussen arbeidsbehoefte en mannekragpotensiaal kan verseker word.
- d) Die beroepsvoorligter op skool kan leerlinge vroegtydig inlig oor watter potensiële werknemers deur hulle genader kan word met die oog op beurstoekennings vir verdere studie.
- e) Korrekte beroepsplasing kan beroepswisseling moontlik grootliks uitskakel.
- f) Korrekte toetredede met betrekking tot indiensopleiding kan die oorskakeling van een opleidingsrigting na 'n ander tot 'n minimum beperk.

g) Die oriëntering van leerlinge tot beroepsvolwassenheid, byvoorbeeld beroepsverantwoordelikheid, arbeidsproduktiwiteit, arbeidsgesindheid, ensovoorts is moontlik.

b. Konsepsillabusse vir opleiding in Beroepsvoorligting

1. Beroepsvoorligting I

Dit gaan in essensie hier om die volgende inhoude:

a) Beroepsvoorligtingsteorie

Die wetenskaplike en verantwoorde fundering van die vak Beroepsvoorligting. Die eie aard, omvang, wese en studieveld van die vak.. Die algemene en besondere doelstellings van Beroepsvoorligting. Die besondere samehang tussen gedifferensieerde onderwys en Beroepsvoorligting. 'n Historiese pedagogiese en antropologiese perspektief op Beroepsvoorligting. Beroepsvoorligting as spesialisingsgebied en as etiese aangeleentheid.

b) Voogprogram

Die doelstellings van die voogprogram, die uitkenning en hulpverlening deur voogonderwysers. Die prosedure van verwysing van leerlinge na kliniekskole. Die voogprogram as voorkomingsgebeure. Die organisatoriese struktuur van die voogprogram. Persoonlike lêers van leerlinge; die doel, organisasie en gebruik daarvan. Die "opvallende kind" met probleme vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief.

c) Interdisiplinêre raakvlakbevordering

Interdisiplinêre raakvlakbevordering veronderstel die besondere snypunkte wat Beroepsvoorligting in die algemeen met die ander vakwetenskapsgebiede het, maar in besonder die snypunt wat beroepsvoorligting met arbeid, beroep en die beroepslewe het.

Sinvolle inhoud hier is onder meer die volgende: 'n Historiese perspektief op beroepsontwikkeling in die Republiek van Suid-Afrika, beroepsstratifikasie, breë beroepsgebiede, beroepsgroepe,

beroepsvelde en belangstellingskomponente. Die benutting van die menspotensiaal en mannekragtekort. Die vroeë skoolverlater. Die houding van die jeug teenoor arbeid en beroep. Beroepstudie in breë verband.

d) Praktikum

Beroepsvoorligtingsfilms word aan die studente vertoon en daarna bespreek. Die studente ontwerp ook 'n lêerstelsel vir leerlinge vir gebruik in die voogprogram. Onderwerpkaarte oor beskikbare leesstof in die biblioteek oor beroepsvoorligting word ontwerp.

e) Bywonings

Referate, seminare, simposiums kan waar moontlik bygewoon word.

2. Beroepsvoorligting II

a) Beroepsvoorligtingsteorie

i) Die omskrywing van grondbegrippe.

Gedifferensieerde persoonsmoontlikhede. Die persoons-
geskikthede met betrekking tot

- . liggaamlikheid
- . verstandelikheid
- . sosialiteit
- . geestelikheid

vanuit 'n beroepsvoorlingsperspektief.

ii) Die bestudering van die volgende as geleenthede tot selforiëntering en selfverwerkliking:

- . die gesin
- . die skool
- . religie
- . die gemeenskap.

iii) Selfverwerkliking in die lig van waardes en norme.

- iv) Verkenningvorme (-metodes) vir persoonsverkenning (-diagnostisering).
 - Groepverkenning en uitkenning: Hier val die klem veral op die verkenning en uitkenning deur voogonderwysers en veral die verkenning (deur die kind) en uitkenning (deur die beroepsvoorligter) in die groepsbespreking.
 - Individuele persoonsverkenning: Hier val die klem veral op die onderskeie wyses van persoonsverkenning (-diagnostisering) soos onder meer kwantitatiewe, kwalitatiewe en intuïtiewe evaluering.
- v) Grondvorme (-metodes) vir persoonsverkenning wat onder meer historisiteitsgesprekke en verkenningsgesprekke insluit.
- vi) Persoonsbeeldvorming wat onder meer die volgende , insluit: fenomenologiese, intuïtiewe , kwantitatiewe , kwalitatiewe , kumulatiewe , normatiewe , opvoedkundige , onderwyskundige , sosiale , kliniese beeldvorming en belewenisbeeldvorming.
- vii) Die sinvolle integrasie van selfkennis en beroeps-kennis.
- viii) Die bestudering van die onderskeie keusehoogtepunte op 'n leerling se selfverwerklikingsweg.

b) Interdisiplinêre raakvlakbevordering

- i) Hier word arbeid veral vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief belig en word die volgende onder meer benadruk: arbeid juridies benader; arbeid ekonomies benader; vraag na arbeid; aanbod van arbeid; arbeid en produktiwiteit; wedersydse erkenning van menswaardigheid in die arbeidsituasie; arbeidstabili-teit en ekonomiese stabiliteit; arbeidsverhoudinge; gesindhede teenoor en hantering van arbeid;

arbeidsgeleentheid; die aandeel van die vrou in beroepsarbeid in Suid-Afrika.

- ii) Beroepsgeleentheid in die metropolitaanse gebiede van Suid-Afrika; diensvoorwaardes van beroepe; die verband tussen persoonsgeskiktheid en beroepe en veral die opleiding van die student in die evaluering en interpretasie van beroepsnavorsingsresultate.
- iii) Die klem val onder meer ook op die beroepslewe in die algemeen en op professionele statutêre liggame in die Republiek van Suid-Afrika in die besonder; professionele gedragskodes vir verwante beroepe.

c) Besprekingsklasse

In die besprekingsklasse word kontemporêre beroepsvoorligtingstemas bespreek. Alle studente word dus betrek en moet die geleentheid tot deelname gegun word.

d) Praktikum

- i) "Persoonsverkenning" (Psigometriese toetsing). Veral die volgende is hier van belang: die wesenskenmerke van gestandaardiseerde media (-toetse); die wyses en metodes van interpretasie van mediaresultate; die oordrag van toetsresultate aan ouers en leerlinge.
- ii) Die verskillende openbaringswyses van die leerling van homself in die individuele en groepsverkenningssituasie (toetssituasie).
- iii) Die teoretiese agtergrond van individuele en groepsverkenningsmedia (-toetse).
- iv) Studente besoek verwante beroepsvoorligtingsinstellings.

e) Verpligte bywoning

Studente is verplig om referate van die studiegroep in Beroepsvoorligting by te woon.

c. Beroepsvoorligting III

1. Beroepsvoorligtingsteorie

- (a) In die derde studiejaar val die klem veral op gedifferensieerde beroepsverkenning, naamlik opleidings- en beroepsgeleenthede. Daar word ook aandag geskenk aan veral gedifferensieerde toelatingsvereistes, kursusse, vakke aan skole, kolleges, teknikons en universiteite, die onderskeie beroepsklassifikasies; beroepsinligting en gerekenariseerde beroepsdata: 'n verantwoorde beroepsvoorligtingsverloop op skool; die evaluering van verkenningsresultate en beroepskeusebeeldvorming; beroepsvelde en beroepsveldbepaling.
- (b) Beroepstudie word gedoen aan die hand van 'n verantwoorde beroepstudiememorandum.
- (c) Die inrigting en implementering van 'n beroepsvoorligtingsentrum (op skool) word bespreek asook beurse en lenings vir verdere studie.
- (d) Die organisasie en administrasie met betrekking tot beroepsvoorligting word benadruk en veral ook die prosedure van verwysing van leerlinge met ernstige beroepskeuseprobleme na die beroepsvoorligters by die skoolklinieke.

2. Raakvlakbevordering

Opleiding en beroepsgeleenthede vir skoolverlaters voor standerd tien; tersiêre opleiding buite die universiteit en beroepsgeleenthede; universiteits-

opleiding en beroepsmoontlikhede; loopbaanverkenning; dienskontrakte; vakbonde en nywerheidsrade; fabrieksregulasies en ongevalleversekering; bevordering in die beroepslewe; frustrasiesituasies in die beroepslewe; krisissituasies in die beroepslewe; aansoeke vir tersiëre opleidingsinrigtings en aansoek om werk.

- i) 'n Oorsigtelike beeld van beroepsvoorligting
- (a) Die geesteswetenskappe vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
 - (b) Die staatswetenskappe vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
 - (c) Die ekonomiese wetenskappe vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
 - (d) Die natuurwetenskappe vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
 - (e) Die regsgeleerdheid vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
 - (f) Die teologie vanuit 'n beroepsvoorligtingsperspektief
- ii) Gedifferensieerde beroepswêreld
- (a) Suid-Afrika se mannekragprobleem en mannekragstrategie
 - (b) Tegnologiese mannekrag
 - (c) Die werkloosheidsvraagstuk
 - (d) Die winsgewendheid van beroepe
 - (e) Mannekragopnames in Suid-Afrika
 - (f) Optimale benutting van Suid-Afrika se mannekragpotensiaal
 - (g) Werwing in 'n gedifferensieerde beroepswêreld
 - (h) Keuring in 'n gedifferensieerde beroepswêreld

- (i) Plasing in 'n gedifferensieerde beroepswêreld
- (j) Opleiding in 'n gedifferensieerde beroepswêreld

3. Besprekingsklasse

In die besprekingsklasse word weer eens kontemporêre beroepsvoorligtingstemas bespreek. Die dosent as leier moet toesien dat almal meedoen. Alle studente word dus betrek en moet die geleentheid gegun word om te kan deelneem.

4. Praktikum

- (a) In die praktiese komponent van die opleiding van die student val die klem op die aanleer van gedifferensieerde groepsverkenningstemas (-toetse) en die evaluering van toetsresultate.
- (b) Verteenwoordigers van verskillende beroepe spreek ook die studente toe oor die besondere aard van hul onderskeie beroepe.
- (c) Studente word opgelei in die praktyk van onderhoudvoering met werkgewers.

5. Verpligte bywoning

Die byeenkom van die studiegroep in Beroepsvoorligting.

c. Vakdidaktiek (Vakmetodiek): Beroepsvoorligting

1. Gesprek as grondvorm

Hier val die klem op gesprek as grondvorm en word die volgende leergangsinhoude onderskei:

- (a) Die groepsbespreking as beroepsvoorligtingsvorm (metode);
- (b) Die individuele gesprek of die persoonlike onderhoud.

2. Psigometriese media (toetse)

Studente word prakties opgelei in die hantering, inskakeling en interpretasie van gestandaardiseerde psigometriese media.

3. Voorbeelde van beroepsklassifikasie

4. Die gebruik van onderwys- en leermiddele in beroepsvoorligting

5. Praktikum

- (a) Beroepsvoorligtingswerk- en lesbeplanningsboek:
Studente beplan en ontwerp 'n volledige beroepsvoorligtingswerk- en lesbeplanningsboek.
- (b) Vakbeleid: 'n Volledige vakbeleid vir beroepsvoorligting word uitgewerk.
- (c) Kurrikulering: Studente reduseer uit die sillabus werkskemas vir die onderskeie standers.
- (d) Groepsbesprekings: Studente beplan en ontwerp groepsbesprekings vir die onderskeie gereduseerde temas van die verskillende standers.
- (e) Selfevalueringsvraelyste: Studente ontwerp verantwoorde selfevalueringsvraelyste vir die evaluering van persoonsoontlikhede in sinsamehang met beroepsgeleenthede.
- (f) Werkverslag: 'n Weeklikse werkverslagvorm word ontwerp.
- (g) Oudiovisuele hulpmiddels: Vir die onderskeie standers word toepaslike transparantreekse gemaak.
- (h) Beroepstudie: 'n Toepaslike beroepsplakkaat word ontwerp asook 'n beroepsleër.
- (i) Organisatoriese stukke: Studente ontwerp die volgende persoonlike organisatoriese stukke:

- .. 'n Beroepsvoorligtingslêër;
- .. 'n vooglêër;
- .. historisiteitsvorms;
- .. 'n korrespondensieregister;
- .. 'n onderhoudsregister; en
- .. 'n beroepsvoorligtingsonderhoudverslagvorm.

- (j) Gesimuleerde mikro-onderwyssituasies: Studente kry geleentheid om groepsbesprekings in gesimuleerde mikro-onderwys-situasies aan te bied.
- (k) Skoolpraktyk: Die aanbieding van die groepsbespreking as lestipe in die sekondêre skool. Gesprekvoering met leerlinge en die inskakeling van groepsverkenningsmédia, die nasien daarvan en die evaluering van uitkomstes.

4.8.6 Voorgestelde sillabusinhoud en -vorm vir die opleiding van personeel in skoolvoorligting (algemeen)

a. Doelstellings

Die opleiding van alle onderwysers om 'n sinvolle bydrae te lewer in skoolvoorligting met betrekking tot -

1. die voogprogram op skool, dit wil sê, die uitkenning van, hulpverlening aan en verwysing van leerlinge wat op enige gebied in hul selfverwesenliking hulp nodig het;
2. die uitvoering van die oorlewingsprogram op skool in krisistye;
3. die aantoning van die verband tussen skoolvakke en skoolvoorligting in die algemeen en beroepsgeleentede in die besonder. Die klem val daarop dat die onderwysers deur onderwyskundige pogings inhoud ontsluit wat van betekenis in voorligting is; en
4. die behartiging van voorligting op skool waar personeel met beter kwalifikasies nie beskikbaar is nie.

b. Inhoud vir algemene skoolvoortligting

1. Wesenskenmerke van skoolvoortligting

- (a) Skoolvoortligting geïmplementeer in die lig van wetenskaplike kennis.
- (b) Skoolvoortligting as 'n selfstandige vakgebied.
- (c) Skoolvoortligting geïmplementeer in die lig van lewensopvatting en kultuuroopvatting.
- (d) Skoolvoortligting geïmplementeer in die lig van besondere mensbeskoning.
- (e) Skoolvoortligting geïmplementeer in die lig van 'n waardestruktuur.
- (f) Skoolvoortligting as opvoeding tot volwassenheid.
- (g) Skoolvoortligting as 'n onderwyskundige aangeleentheid.
- (h) Skoolvoortligting aangewend ter selforiëntering van elke leerling met die oog op selfkennis, selfkeuse en selfverwesenliking.
- (i) Skoolvoortligting geïmplementeer aan die hand van geskikte vorme of metodes waardeur inhoud sinvol aangeleer kan word bv. deur meer verkenningsvorme.

2. Nasionale skoolvoortligtingstelsel vir die RSA

- (a) Onderwysbeheer.
- (b) Gedifferensieerde voortligtingsdienste.
- (c) Gedifferensieerde opleiding van personeel.
- (d) Koördinering van skoolvoortligtingsdienste met buiteskoolse dienste.

3. Nasionale beleid van gedifferensieerde onderwys

- (a) Grondslae van differensiasie en gedifferensieerde onderwys.
 - . Die gelykwaardigheid van alle kinders.
 - . Individuele andersheid van elke kind.
- (b) Doelstellings van gedifferensieerde onderwys
 - . om gedifferensieerde onderwys aan leerlinge ooreenkomstig hulle vermoëns te voorsien, sodat hulle tot volle ontplooiing kan kom,
 - . om gedifferensieerde onderwys te voorsien wat sal aansluit by die eise wat met betrekking tot naskoolse beroepsopleiding gestel word,
 - . om voorligting aan leerlinge te voorsien met betrekking tot hul onderwys- en beroepskeuse sodat ook in die land se mannekragbehoefes voorsien kan word, en
 - . om die oorkoepelende opvoedingsdoel te verwesenlik, naamlik 'n voldoende vlak van volwassenheid.
- (c) Gedifferensieerde onderwysfases.
- (d) Gedifferensieerde studierigtings.
- (e) Gedifferensieerde komprehensiewe skooleenhede.
- (f) Gedifferensieerde opvoedkundige skoolhulpdienste.

4. Voorligtingsprogram op skool

- a) Voogprogram
 - . Die fase-voog
 - . Juniorsekondêrefasevoog
 - . Seniorsekondêrefasevoog
 - . Standerdvoog
 - . Klasvoog

- . Voogde vir buitemuurse aktiwiteite
- . Span-, groep- en kringvoogde
- . Koshuisvoogde
- . Inligtingstukke vir Skoolvoorligting
 - Persoonlike lêer
 - Ed. lab.-kaarte (kumulatiewe verslagkaarte)
 - Mediese verslagkaarte
 - Voogkaart

b) Oorlewingsprogram

(i) Noodtoestande

- . Brand
- . Natuurrampe
- . Oorlog- of wapenbedreiging
- . Terreuraanslag

(ii) Oorlewingsprogram en die skool

- . Praktyk en teorie van 'n program vir 'n skool
- . Breë vereistes en riglyne vir 'n program
- . Beskermingsmaatreëls wat getref kan word
- . Hoofkomponente in die beplanning van 'n program: veiligheidsareas, veiligheidsroetes, kommunikasie.

(iii) Burgerlike beskerming

- . Wat is burgerlike beskerming
- . Burgerlike beskerming in die RSA
- . Die doel van burgerlike beskerming
- . Die noodsaaklikheid van burgerlike beskerming
- . Regeringsbeleid ten opsigte van burgerlike beskerming.

5. Begeleiding van die kind tot selforiëntering en -verwerking van sy persoonsmoontlikhede (gelykwaardig/ongelyk)

a) Liggaamlikheid

- . Liggaamversorging
- . Gesonde leef-, eet- en drinkgewoontes
- . Fiksheid

- . Ontspanning
- . Gevare van dwelmiddels en ander gewoontevormende middels.

b) Verstandelikheid

- . Wanbegrippe t.a.v. intellekbepaling
- . Samehang tussen verstandsvermoë en verwerking van eie moontlikhede
- . Onrealistiese verwagtinge t.a.v. verstandelike vermoëns by ouers en onderwysers
- . Selfverwerking volgens eie verstandsvermoë.

c) Sosialiteit

- . Sosiale kenmerke en vaardigheid
- . Verhoudinge met die medemens
- . Verwerwing van 'n vroulike en manlike identiteit binne sosiale strukture
- . Gesonde menseverhoudinge
- . Sosialiteit en die individu:
 - Gesinsgesitueerdheid
 - Gemeenskapsgesitueerdheid
- . Leierskap en leieridentifisering

d) Geestelikheid (Psigiese gesteldhede)

- . Inspanning
- . Verantwoordelikheid
- . Gerigtheid (intensionaliteit)
- . Persoonsinisiatief
- . Belangstelling

6. Begeleiding van die kind tot selforiëntering en -verwerking van sy geleenthede

- . Gesin
- . Skool
- . Religie
- . Staat (diensplig)

- . Samelewing
- . Beroep

7. Begeleiding van die kind tot selforiëntering in 'n moderne veranderende samelewing

- . Versnelde lewenstempo
- . Strewe na sukses
- . Toenemende welvaart en materialisme
- . Die lewe vereis toenemende heroriëntering deur volwassenes en jeugdiges.

8. Arbeidsinspanning, -verhoudinge, -waardes en produktiwiteit

9. Studiemetodes

- . Leerproses by die mens
- . Die verband tussen persoonsmoontlikhede en studie
- . Benutting van studiegeleenthede
- . Studie in verskillende skoolvakke
- . Studieprogramme
- . Ontleding van studiegewoontes
- . Faktore wat studeerwerk kan beïnvloed
- . Eksamenvoorbereiding

10. Die grondslae vir KEUSE ten aansien van:

- . Politiek
- . Huwelik
- . Vriende
- . Leesstof
- . Ontspanning
- . Beroep

11. Die samehang van skoolvoorligting en selfstandige Opvoedkundevakke

Sekere inhoude van die onderskeie Opvoedkundevakke toon 'n samehang met skoolvoorligting. Hierdie samehang sal in skoolvoorligting slegs aangetoon word, terwyl die deskundige behandeling en verbesondering daarvan in die opvoedkundige vakke soos volg figureer:

- . 'n Fundamenteel-opvoedkundige benadering in skoolvoorligting
- . Onderwyskundige benadering in skoolvoorligting (insluitende die vakmetodologie)
- . 'n Kinderpsigologies-opvoedkundige benadering in skoolvoorligting
- . 'n Sosiaal-opvoedkundige benadering in skoolvoorligting
- . 'n Liggaamlik-opvoedkundige benadering in skoolvoorligting
- . Remediërende onderwys ten aansien van persoonlike probleme, leerprobleme ensovoorts
- . Onderwysbestuur en skoolvoorligting.

12. Praktiese implementering van 'n skoolvoorligtingsprogram

13. Klasdissipline

14. Ouer-onderwysersverhoudinge

c. Skoolvoorligtingsvorme (metodes)

- a) Die uitkenningsfunksie, hulpverlenings- en verwysingsfunksie van die onderwyser (skoolvoorligter)
 - i) Verkenningsgesprek
 - ii) Hulpverleningsgesprek
 - iii) Onderwyskundige benadering
 - Opleiding van alle onderwysers om deur onderwyskundige benadering in die onderskeie vakke, inhoude te ontsluit wat van betekenis is in skoolvoorligting

- iv) Uitkenning
 - . Ontspanningsmoontlikhede vir uitkenning
 - . Verkenning en uitkenning deur onderwysers
 - . Verwysingsprosedures
 - . Groepsverkenning en -uitkenning
- v) Die taak van die onderwyser in skoolvoorligting m.b.t.
 - . kultuur
 - . onderwys
 - . sosialisering.

d. Buite-kurrikulêre hulpverlening

1. Die volgende buiteskoolse instansies kan betrek word by algemene voorligting

- . Gesondheidsdienste
- . Maatskaplike dienste (volkswelsyn)
- . Vrywillige en private organisasies
- . Beskermingsdienste
- . Sport- en ontspanningsdienste
- . Gesinsbeplanningsklinieke
- . Huweliksvoorligtingsburo's
- . Padveiligheidsraad
- . Departement van Mannekrag
- . Tegniese en hulpdienste
- . Vakkundige en hulpdienste
- . NIPN asook RGN

2. Inhoude wat deur buiteskoolse instansies aan ouers, personeel en leerlinge gebied kan word

a) Maatskaplike voorligting

- . Kinderverwaarlosing
- . Kindermishandeling
- . Die invloed van egskeiding op kinders
- . Die kind en pleegsorg
- . Die aangenome kind

- . Kinderversorging
- . Die waarde en nut van voorligtingsprogramme in die gemeenskap
- . Voorligtingsprogramme en gemeenskapsbetrokkenheid
- . Ekonomiese en maatskaplike vraagstukke

b) Gesondheids- en ontspanningsvoorligting

- . Die rol van gesondheidsdienste in 'n gemeenskap
- . Gesondheid en voeding; eetgewoontes en dieetsamestelling
- . Gesondheid en gewoontevormende misbruike
 - Dwelmiddels
 - Alkohol
 - Rook
- . Die nut van gebalanseerde vryetydsbestedingsprogramme
- . Groepsontspanningsaktiwiteite binne skoolverband
- . Groepontspanningsaktiwiteite binne gemeenskapsverband
- . Individuele en/of groepontspanningsfasiliteite binne gemeenskapsverband
- . Gebalanseerde dagprogram tydens akademiese termyn en vakansietye
- . Naskoolse bedrywighede
- . Buitemuurse bedrywighede
- . Stokperdjies en klubwerk
- . Nakoming van gemeenskapsverpligtinge in die samelewing as deel van vryetydsbesteding
- . Sport- en ontspanningsklubs

c) Dienslewering en ondersteuningsdienste aan ouers en leerlinge

- . Vakansie en deelydse werkfasiliteite
- . Skoolvoedingskemas
- . Crèche en kleuterskole
- . Naskoolsentrums
- . Vakansieprogramme
- . Kulturele bedrywighede
- . Onderwys buite skoolverband

- . Ondersteuningsinstansies vir gesinne ten aansien van egskeidings
- maatskaplike raad
- buite-egtelike swangerskappe

d) Geslagsvoorligting

- . Seun/dogter-verhoudinge op skool en in die gesin
- . Veranderinge, fisies en emosioneel; tydens puberteit en adolessensie
- . Liefde: verskillende vorme (verlieftheid, ens.) en probleme wat daarmee gepaard gaan
- . Betaamlike en verantwoordelike gedrag van geslagte teenoor mekaar
- . Die skool: seuns en dogters
- . Die huwelik: man en vrou
- . Die gesin: broer en suster
- . Geslagsiektes

e) Finansiële voorligting en geldhantering

- . Die mens se ekonomiese gesitueerdheid
- . Behoefteprioriteite
- . Geldhantering in terme van besteding, benutting, verkwisting, besparing
- . Begrotingsaspekte
- . Verbruikersprobleme
- . Prysstygings en verkoopbelasting
- . Handelstransaksies en verkoopvoorwaardes
- . Koophulpverenigings
- . Versekering
- . Finansiële instellings

f) Beskermingsdienste

- . Brandbestryding
- . Noodhulp

- . Tuisverpleging
- . Padgebruik
- . Voertuigversorging

4.9 OPLEIDINGSMETODES EN TEGNIEKE VIR VOORLIGTINGSPERSONEEL

4.9.1 Inleiding

In die voorligtingsituasie gaan dit daarom dat die voorligtingspersoneel geskikte metodes aanwend om die werklikheid, dit wil sê, alles waarby die jeugdige mede-betrokke is, vir hom te ontsluit om die betekenis daarvan te kan aantoon. Dit moet egter gestel word dat voorligting nie slegs tot die formele skoolsituasie gebonde is nie. Dit kan ook deur ouers en ander persone gedoen word tot op 'n bepaalde niveau wat nie deskundige eise stel nie. Aangesien alle jeugdige nie op hierdie wyse toereikend gehelp kan word om insig in die komplekse werklikheid te verower nie, word voorligting as 'n formeel-deskundige gebeure op skool voortgesit. Die vraag is watter metodes geskik geag word om voorligtingsinhoud na behore te laat voltrek.

4.9.2 Enkele vereistes waaraan voorligtingsmetodes moet voldoen

- a. Dit moet leefinhoud as selforiënteringsinhoud toereikend laat verwerklik.
- b. Dit moet aan die personeel geleentheid bied tot verkenning, oriëntering en hulpverlening.
- c. Dit moet aan die jeugdige geleentheid bied om onder begeleiding van die voorligtingspersoneel tot selforiëntering en selfverwerkliking te kom.
- d. Dit moet aan die hand van gewone leefvorme soos lees, skryf, teken, hanteer, gesprek, ensovoorts voltrek word.

4.9.3 Skoolvoorligtingsvorme of -metodes

Grondvorme in skoolvoorligting is verkenning en gesprek.

a. Verkenningvorme

Die volgende kan onderskei word:

- . Verkenning van persoonsmoontlikhede (diagnostisering).
- . Verkenning van verwerklikingsgeleenthede in die algemeen en beroepsgeleenthede in die besonder.
- . Historisiteitsverkenning.
- . Uitkenning deur voorgonderwysers.

b. Gespreksvorme

- . Groepsbespreking
- . Verkenningsgesprek (verkenningsonderhoud)
- . Hulpverleningsgesprek (hulpverleningsonderhoud)

4.9.4 Verkenningvorme en gespreksvorme in skoolvoorligting van nader toegelig

a. Verkenning van persoonsmoontlikhede

Deur groepsverkenning kan van die meerderheid leerlinge redelik betroubare persoonsbeelde verkry word deur die bestudering van die resultate van die groepstoetse. Die voorligtingspersoneel kan onder meer gebruik maak van vraelyste en gestandaardiseerde groepstoetse wat deur die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing (RGN) opgestel is, soos onder meer intelligensie-, aanleg-, bekwaamheids-, persoonlikheids-, belangstellings- en skolastiese prestasietoetse, diagnostiese toetse (skolasties) en vaktetoetse vir st. 10.

b. Verkenning van verwerklikingsgeleenthede

Die beste wyse om 'n bepaalde geleentheid te verken, is om daaraan deel te neem. Die kind op skool tree tot die arbeidsituasie toe deur te leer, tot die ontspanningsituasie deur deelname aan sport en tot die kultuurlewe deur aan te sluit by jeugverenigings. Deur deelname verken en verower hy 'n eie verwerklikingsweg wat tot sy totale volwassewording bydra. Leerlinge moet dus begelei word tot deelname.

Skoolkeuse, voorlopige vak- en kursuskeuse op die sekondêre skool, finale vak- en kursuskeuse na standerd sewe of tien, naskoolse studiekursusse, beskikbare beurse en lenings, beroepseise en diensvoorwaardes ens., verg verkenning. Die personeel behoort deur kennis wat hul van die leerlinge het, met hulle te beraadslaag oor die verwerking van hul moontlikhede.

c. Historisiteitsverkenning

Historisiteitsverkenning is eensyds moontlik deur die bestudering van die inhoud van leerlinge se persoonlike lêers en andersyds deur historiesiteitsgesprekke met ouers. Die historiesiteit van die kind soos verkry van die ouers, kan nie as volledig en afdoende beskou word nie aangesien die kind hom in talle situasies bevind waar die ouers nie teenwoordig is nie, byvoorbeeld die skool, koshuis, sportveld, verenigings, ens. Die leerlinge se wyse van verwerking in genoemde situasies behoort deur onderwysers verstrekk te word en in elke leerling se lêer geplaas te word. Selfs gesprekke met onderwysers kan 'n waardevolle bydrae lewer in dié sin dat dit die historiesiteitskennis oor die kind verbreed en 'n wyer perspektief open in die lig waarvan 'n persoonsbeeld gevorm kan word.

d. Verkenning deur voogonderwysers

Ontsporing van leerlinge kan voorkom word deur tydige uitkenning van sekere wordingsmomente wat deur 'n leerling ontoereikend verwerklik word, en die tydige inskakeling van 'n toereikende hulpverleningsprogram.

Veral onderwysers kan, indien hulle daartoe opgelei is, 'n belangrike bydrae lewer deur versteurde verhoudinge, leer- en keuse-ontsporinge by leerlinge betyds raak te sien en aandag daaraan te gee. In die klaskamer, koshuis, verenigingslewe, op die sportveld, ens. is daar voortdurend leerlinge wat so opvallend anders optree dat hulle nie misgekyk kan word nie, veral as die onderwysers daarop ingestel is om hulle te wil raaksien.

Gegewens soos verkry deur voogverkenning word in 'n persoonlike lêer vir elke leerling versamel. Die doel met die persoonlike lêer is om so volledig moontlik gegewens oor elke leerling ten aansien van sy totale verlede, hede en toekoms wat kan bydra tot 'n betroubare beeldvorming

oor hom te versamel. Kennis soos vervat in die lêer, bekend as historisiteitskennis, is onontbeerlik in hulpverlening.

e. Groepsbespreking

'n Groepsbespreking is 'n klasgesprek waar die leerlinge aan die bespreking deelneem onder begeleiding van die voorligtingspersoneel. Begeleidings-essensies is onder meer inligting, beraadslaging, beredenering en debattering. Weens die groot getalle is dit onmoontlik om alle leerlinge individueel te begelei en is dit noodsaaklik dat dit in groepsverband gedoen word.

1. Inhoud vir oriëntering

Die inhoud soos aangekondig, naamlik persoonsmoontlikhede en verwerklikingsgeleenthede in die lig van waardes bly onveranderd vir alle kinders, maar moet gedifferensieerd aangebied word na gelang die ouderdomsgroep wissel. Daar moet op gelet word dat die inhoud en vorm op 'n lewensvatbare niveau voltrek word.

2. Selforiëntering

Dit is veral belangrik dat die kind in die groepsituasie tot self-oriëntering kom. Dit is moontlik slegs as elke kind die essensiële van die inhoud in verhouding tot homself verken, ontdek, evalueer, begryp, aanvaar en verwerklik. Hy moet dus steeds vra na die betekenis van die inhoud-vir-my, dit wil sê my liggaamlikheid, my verstandelikheid, sosialiteit en geestelikheid; verwerklikingsgeleenthede vir my of my waardebesef.

3. Eie aard van groepsbespreking

Die groepsbespreking moet nie as 'n les beskou word nie aangesien dit ten opsigte van inhoud en vorm 'n eie aard openbaar wat hom onderskei van ander lestipes. In 'n les is daar sprake van 'n onderwysdoel en 'n leerdoel, maar in die groepsbespreking gaan dit om 'n oriënteringsdoel en 'n kendoel. Die oriënteringsdoel verwys na dit wat die voorligter beoog om te bereik en die kendoel verwys na die selforiënterende aandeel van die leerling. Die kendoel kom tot verwerkliking wanneer die leerling die oriënteringsinhoud ken en homself ten aansien daarvan oriënteer.

4. Oriënteringsmiddele

Oriënteringsmiddele is onder meer transparante, inligtingstukke, verkennings- en selfevalueringsvraelyste, beroepstudiememoranda, ens. aan die hand waarvan die oriënteringsgebeure voltrek kan word.

5. Oriënteringsfases

Die oriënteringsverloop kom tot voltrekking langs die weg van oriënteringsfases wat dieselfde as die lesfases genoem word, maar in die voltrekking daarvan grootliks anders is. Oriënteringsfases wat onderskei kan word, is onder meer:

Aktualisering van voorkennis

Ter aanvang van die bespreking word van die leerlinge verwag om kennis van 'n bepaalde tema waaroor hulle beskik, weer te gee. Met die bekende kennis as vertrekpunt word onbekende inhoude verder verken.

Probleemstelling

Om die onbekende as 'n probleem van aktuele belang te stel, word dit as 'n uitdaging deur die leerlinge beleef. Dit wek die nodige inisiatief om die probleem aan te pak en tot helderheid daarvoor te kom.

Ontsluiting van nuwe inhoud

Ontsluiting van nuwe inhoud is 'n ontdekkingsgebeure. In 'n gewone les ontsluit die oriënteur nuwe inhoud aan die leerlinge, maar in die groepsbespreking geskied dit onder begeleiding van die oriënteur deur die leerlinge. In dié verband moet leerlinge voorberei word tot die mate waartoe hulle in staat is. Hoe ouer die leerlinge is, hoe groter sal hulle aandeel wees; hoe jonger hulle is, hoe groter sal die aandeel van die oriënteur wees.

Evaluering

Eensyds gaan dit om die evaluering van die self, dit wil sê die eie moontlikhede en andersyds om die evaluering van geleenthede om die eie moontlikhede te verwerklik. In essensie gaan dit dus om selfevaluering met die oog op selfverwerkliking. Hierdie selfverwerkliking dui eensyds op 'n bepaalde niveau van verwerkliking en andersyds op 'n standpuntneming in die lig van waardes. Die sinvolle inhoude wat tot ontsluiting kom in die groepsbespreking appelleer tot elke kind om geëvalueer te word met die oog op aanvaarding of verwerping. Aanvaarding open die weg tot sinvolle selfverwerkliking.

Funksionalisering

Funksionalisering dui op selfverwerkliking waarby die eie geskiktheid en geleentheid geïntegreer word met die oog op verwerkliking daarvan in dié onderskeie lewenssituasies.

6. Voorwaardes vir doeltreffende verloop van groepsbespreking

Deeglike beplanning, doelformulering en reduksie van inhoud tot essensies deur die voorligters.

Die beskikbaarheid van geskikte leesstof vir voorbereiding.

Deeglike voorbereiding deur leerlinge.

Geleentheid aan elke leerling om aan die bespreking deel te neem.

Eerlike selfevaluering.

Faktore wat groepsbespreking kan laat misluk

Onbevoegdheid van die voorligter.

'n Algemene gepraat in plaas van saaklike en logiese besinning.

Oriënteringsinhoud buite die lewensvatbaarheidsniveau van leerlinge.

7. Groepsbesprekingskriteria

Kriteria vir groepsbespreking kan in vraagvorm as volg gestel word:

- . Watter oriënteringsdoel het die groepsbespreking in die oog, dit wil sê wat beoog die voorligter?
- . Watter kendoel word beoog, dit wil sê watter oriënteringsinhoude moet die leerlinge ken?
- . Is daar tot sinvolle reduksie van inhoud gekom en is dit lewensvatbaar?
- . Kom die oriënteringssessies tot verwerking in die oriënteringsverloop?
- . Openbaar die groepsbespreking 'n eie aard ten aansien van inhoud en vorm wat hom onderskei van ander lestipes?
- . Word daar van geskikte oriënteringsmiddele gebruik gemaak (byvoorbeeld verkennings- en selfevalueringsvraelyste, beroepstudiememoranda, ens.)?
- . Is daar toereikend geleentheid tot selforiëntering?
- . Is daar toereikend geleentheid vir individuele deelname aan die bespreking?
- . Word die bespreking gekenmerk deur saaklike en logiese essensiebesinning, of deur 'n algemene gepraat?
- . Wat is die kwaliteit van die voorligter as deskundige opvoeder?
- . Kom die groepsbespreking as opvoedkundige gebeure tot verwerking?

f. Verkenningsgesprek (Verkenningsonderhoud)

Heel dikwels is alle gegewens ter beskikking van die voorligter nie voldoende om tot 'n betroubare persoonsbeeld van die kind te kom nie. Dit is dan nodig om verdere verkenningsgesprekke met die ouers, en veral met die kind, te voer. In die verkenningsgesprek word dan eerstens bevestiging gesoek oor die betroubaarheid van beskikbare gegewens en tweedens word aanvullende inligting bekom. Dit moet

weer eens beklemtoon word dat betroubare hulpverlening moontlik is slegs vanuit 'n betroubare persoonsbeeld.

g. Hulpverleningsgesprek (Hulpverleningsonderhoud)

Na betroubare verkenning en persoonsbeeldvorming is dit moontlik om in gesprek te tree met elke leerling. Die oriënteringsgesprek is inliggend, beraadslagend, raadgevend en terapeuties van aard. Die deskundigheid of geskooldheid van die voorligtingspersoneel sal bepaal tot op watter niveau daar in gesprekvoering gevorder kan word. Die deskundige terapeutiese hulp word deur die personeel van die kinderleidingklinieke behartig.

Sonder om hier op besonderhede in te gaan, is dit nodig om enkele voorwaardes vir die suksesvolle verloop van 'n oriënteringsgesprek te noem.

- (i) Die gesprek moet doelgerig wees, dit wil sê die oriënteur moet weet wat hy wil bereik en hoe hy dit wil doen.
- (ii) Die taalvermoë, lewensopvatting en kultuur van die gespreksdeelnemers is veral belangrik.
- (iii) Daar moet 'n goeie verhouding wees tussen die gespreksgenote, dit wil sê wedersydse aanvaarding en vertroue. Daarbenewens moet die voorligter die jeugdige se totale gesitueerdheid ken sodat hy as gesaghebbende kan praat.
- (iv) Die voorligter moet die menswaardigheid van die leerling respekteer en nie probeer deurdring tot dieptegeheime waaroor die leerling nie bereid is om te praat nie.

HOOFSTUK 5

SKAKELING IN VOORLIGTING

5.1 INLEIDING

Vanweë die natuurwetenskaplike vooruitgang en die daarmee gepaardgaande tegnologiese ontwikkeling en ook die snel groeiende internasionale ekonomie, het die beroepswêreld besonder omvangryk en gespesialiseerd geraak. Dit bemoeilik uit die aard van die saak die beroepskeuse van jeugdiges en daarom is hulle in steeds toenemende mate afhanklik van deskundige hulp om hierdie keuse te doen.

Dit is nie die veronderstelling dat hier 'n volledige uiteensetting gegee word van wat met beroepskeuse bedoel word en hoe dit in 'n skoolprogram geïmplementeer moet word nie. Derhalwe word met die aangehegte skematiese voorstelling volstaan (vgl. bylae F).

Hiermee word ook nie bedoel dat hierdie skema 'n volledige beeld gee nie. Daar gaan immers hier juis gepoog word om beroepsvoorligting te vervolledig, ook deur skakeling van die skool met instansies in die beroepswêreld, instansies vir verdere opleiding, ens.

Hierdie problematiek moet egter gesien word binne die raamwerk van 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys.

5.2 GEDIFFERENSIEERDE ONDERWYS

Die gedifferensieerde onderwysstelsel is 'n algemene beleid wat vir die hele land gekoördineerd is. Binne hierdie stelsel moet die kind op so 'n wyse begelei word dat hy optimaal by die gevarieerde leer-ervarings baat kan vind op weg na een van talle hoogs gedifferensieerde beroepe en opleidingsalternatiewe. Elke leerling moet dus op 'n moontlike reeks beroepe of betrekkings wat hy in sy lewe sal moet vervul, voorberei word.

Binne hierdie gedifferensieerde stelsel moet jeugdige aan die einde van standaard vyf 'n skoolkeuse doen. Hierdie keuse van sekondêre skole het meer noodsaaklik geword sedert die implementering van gedifferensieerde onderwys waarvolgens sekere skole net sekere vakke aanbied. Binne elke komprehensiewe onderwyseenheid (wat 'n groep skole insluit) word wel alle vakke aangebied sodat die leerlinge tot aan die einde van st. 7 sekere vakke kan neem en dan 'n finale vak- en skoolkeuse kan doen. Dit is egter beter as hulle reeds na st. 5 so kies dat hulle nie na st. 7 van skool hoef te verwissel nie. Die vakke tot st. 7 is nie op alle skole dieselfde nie, maar ook hier word gepoog om binne 'n komprehensiewe eenheid al die vakke te kan aanbied. Op die platteland is afstande, vanweë die grootte van die eenhede egter 'n probleem.

Aan die einde van st. 7 moet alle jeugdige 'n finale vakkeuse doen, en dit is baie belangrik dat die jeugdige reg kies aangesien 'n verkeerde keuse later baie nadelige gevolge kan hê. Onder die verskillende moontlike studierigtings binne die skool waaruit gekies kan word, is daar die natuurwetenskaplike rigting, die geesteswetenskaplike, die algemene, die ekonomiese rigting, die tegniese rigting, ens.

Aan die einde van st. 8 verlaat sommige jeugdige die skool en moet dan 'n finale beroepsrigting kies wat dikwels verdere opleiding buite skoolverband vereis. Andere weer is aangewese op indiensopleiding terwyl sommige onmiddellik begin werk. In die beroepswêreld kan hierdie leerlinge op verskillende terreine tereg kom, dog 'n korrekte beroepskeuse bly uiters moeilik, en hulle is aangewese op deskundige steun.

Aan die einde van st. 10 vind ons twee groepe jeugdige. Die een groep moet 'n finale beroepskeuse doen. Hulle kom beter tereg in die arbeidsmark as die groep wat aan die einde van st. 8 die skool verlaat en direk gaan werk, omdat hulle beroepsgeleenthede veel wyer en op 'n hoër niveau is.

Die tweede groep moet 'n keuse doen tussen die verskillende opleidingsinrigtings. Wanneer finaal besluit is op 'n universiteit, technikon, onderwyskollege, verplegingskollege, ambagskool, indiensopleiding of watter inrigting ook al, kom die belangrike opgawe van 'n leergangkeuse weer na vore. Binne hierdie inrigtings is verskeie kursuskeuses moontlik,

wat die weg tot 'n verskeidenheid beroepe open. Binne sekere van hierdie kursusse kom die opgawe van 'n vakkeuse weer na vore. Hulpverlening en steungewing is hier absoluut noodsaaklik. Dit is noodsaaklik omdat die jeugdige se keuse sy uiteindelijke beroepskeuse grootliks bepaal. 'n Gebrek aan kennis van die beroepswerklikheid bemoeilik die keuses en vorm van die grootste enkele struikelblokke op die weg na beroepsvervulling.

Deurdat gedifferensieerde onderwys op 'n voorligterskorps steun en laasgenoemde weer afhanklik is van inligting om enigsins uitvoering te kan gee aan van die hier toepaslike ideale en doelstellings van 'n gedifferensieerde onderwysstelsel, is dit duidelik dat daar met groot sorg na die hantering van toepaslike inligting omgesien moet word. Wat hier gesê word, is dat dit nie voldoende is om 'n bekwame span deskundiges in voorligtingsverband te hê en van hulle te verwag om bepaalde funksies wat op inligting steun, uit te voer sonder dat die inligting op 'n geredelike wyse tot hul beskikking is nie.

Die kind moet ook begelei word om "selfstandig" sistematiese beroepstudie te doen.

Die gebrekkige inligtingsondersteuning wat die huidige voorligter-onderwyser t.o.v. die beroepsinligtingsaspek ervaar kan o.a. daaraan toegeskryf word dat daar nie 'n effektiewe stelsel bestaan waarbinne beroepsinligting gehanteer word nie. So is bepaalde beroepsinligtings-inhoude onderhewig aan 'n snelle tempo van verandering wat 'n daaglikse aansuiwering daarvan regverdig. Onderwysdepartemente was tot hede toe in hoë mate aangewys op die beroepsinligtingsbydrae van buite-instansies, maar het in die eie markkragstruktuur nie 'n korps wat beroepsinligting om beroepsinligting self, en gerig op die "eie" behoeftes ("eie behoeftes" gesien as verbandhoudend met die doelwitte van 'n gedifferensieerde onderwysstelsel) hanteer nie.

Die vraag kan met reg gevra word of die beroepsinligtingsversorging, in al sy omvattendheid, die taak van die onderwysdepartement en beroepsvoorligter is. Die antwoord is dat dit onbevredigend is en dat die hantering van beroepsinligting oor verskeie ander terreine waarmee die onderwys verband hou, strek soos hopelik hierna sal blyk.

5.3 BEROEPSVOORLIGTING DIE PRIMÊRE TAAK VAN DIE BEROEPSVOORLIGTER

Loopbaan- en beroepstudie is 'n geïntegreerde aspek van die totale beroepsvoorligtingsgebeure en as sodanig 'n pedagogiese aangeleentheid. Daarom bly dit die primêre taak van die beroepsvoorligter. Laasgenoemde moet in die finale instansie die beroepsinligtingsmateriaal aan die kind op pedagogiese wyse vertolk en interpreteer. Daarom moet in die opleiding van beroepsvoorligters voldoende aandag gegee word aan sinvolle en verantwoordbare loopbaan- en beroepstudie (vgl. Joubert se kriteria vir opleiding).

Om beroepsvoorligting (en dus ook loopbaan- en beroepstudie) verantwoordbaar in die skole te laat verloop, moet daar ook behoorlike fisiese fasiliteite wees (sien bylae E (a), (b) en (c)).

5.4 VOORLIGTINGSENTRUMS

Om tot sinvolle skakeling en integrasie van werksaamhede tussen die onderwysdepartemente en instansies soos die RGN, departement van Mannekrag, NIPN, die industrie, die privaatsektor, ens. te kom, moet daadwerklike stappe geneem word om voorligtingsentrums te skep (vgl. bylae A vir die fisiese opset). Deur gesamentlike navorsing, beplanning en koördinering kan 'n stelsel ontwikkel word waarop versamelde beroepsdata geklassifiseer, gerekenariseer, geberg en versprei kan word terwyl die departement van Mannekrag steeds die behoefte op die arbeidsmark kan bepaal.

Vanuit hierdie sentrums kan die junior- en beroepsvoorligters in skoolklinieke met beroepsinligting voorsien word. Vanuit hierdie sentrums kan opgeleide skakelpersone (liaison officers) wat bv. 'n aantal industrieë verteenwoordig die skole besoek om beroepsinligting te verskaf. Dãarmee verval dan ook die noodsaaklikheid dat werknemers skole moet besoek - iets wat ontsaglike praktiese probleme skep en nie as wenslik beskou word nie. Dit is om verskeie redes nie wenslik nie, hyvoorbeeld die feit dat hulle deurgaans op werwing ingestel is en nie hulle inligting opjektief aanbied nie.

In hierdie verband nog die volgende opmerkings:

- . 'n Nasionale Voorligtingskomitee om voorligting vir alle bevolkingsgroepe te koördineer (ook die werksaamhede van hierdie voorligtingsentra) is noodsaaklik.
- . Die privaatsektor moet daadwerklik by die aksies van hierdie Voorligtingsentra betrek word, moontlik deur ook 'n geldelike bydrae te maak.
- . Beroepsvoorligting aan jeugdiges is die verantwoordelikheid van die beroepsvoorligtingskomponent van die skoolkliniek.
- . Beroepsvoorligting aan volwassenes (ook dié wat van werk wil verwissel) is die verantwoordelikheid van die Departement van Mannekrag.
- . Die Departement van Mannekrag behartig die funksie van indiensplasing, die byhou van 'n register van alle werksoekers wat kragtens wet as sodanig registreer, hulp aan werkgewers met die keuring van personeel, ens. (vgl. kennisgewing 90b van 1980 in Staatskoerant).
- . Vanuit die voorligtingsentrums kan die skakelpersone in samewerking met die beroepsvoorligters toere vir jeugdiges na werksplekke reël, lesings aanbied en kursusse reël, ook lesings en kursusse aan bv. werknemers oor die ontwerp en inhoud van inligtingstukke.

5.4.1 Fisiese opset van voorligtingsentrum (vgl. bylae B)

Vir doeltreffende funksionering en skakeling word 'n voorligtingsentrum op strategiese punte binne elke streek, provinsie of departement voorgestel.

Voorligtingsentrums moet die volgende dienste huisves:

- a. 'n Mediasentrum vir die verskaffing en vervaardiging van hulpmiddels soos films, brosjures, ens. vir beroepsvoorligting.
- b. 'n Rekenaarsentrum vir die versameling, programmering en be-

skikbaarstelling van beroepsinligting en vir die nasien van psigometriese toetse.

- c. 'n Beroepsbiblioteek vir naslaandoeleindes.
- d. Departement van Mannekrag vir skakeling met werkgewende en opleidingsinstansies met die oog op die bepaling van behoeftes op die arbeidsmark en beroepsvoorligting aan jeugdige skoolverlaters en volwassenes.
- e. Verteenwoordigers van opleidingsinstansies vir skakeling en beskikbaarstelling van inligting.
- f. Verteenwoordigers van werkgewende instansies vir skakeling en beskikbaarstelling van inligting en indiensplasing van leerlinge.
- g. Gesinsvoorligting (maatskaplik) vir skakeling met welsynorganisasies, kerke en skole en vir voorligting aan leerlinge en ouers met inagneming van individuele verskille soos vervat in beginsel 2 van "Beginsels vir die onderwys in die RSA".
- h. Gesondheidsdienste vir geneeskundige ondersoek en voorligting aan alle leerlinge met inagneming van individuele verskille soos vervat in beginsel 2 van "Beginsels vir die onderwys in die RSA".
- i. Kinderleidingkliniek vir gespesialiseerde voorligting en hulpverlening aan leerlinge met inagneming van individuele verskille soos vervat in beginsel 2 van "Beginsels vir die onderwys in die RSA".

5.5 INRIGTINGS VIR VOORTGESETTE OPLEIDING

Daar word voorgestel dat inrigtings soos universiteite en technikonse aan die begin van elke jaar alle relevante gegewens soos leergange, beurse, lenings, kursusse, ens. aan die voorligtingsentrums beskikbaar stel. Hier kan gerekenariseerde drukstukke van informasie opgestel en aan skole beskikbaar gestel word. Veral van belang is dat die beroepsimplikasies van kursusse en leergange hier volledig uitgespel kan word.

5.6 DIE SUID-AFRIKAANSE WEERMAG

Met die groot getalle jong manne wat direk na skool na die SAW gaan ('n groot persentasie doen eers diensplig omdat hulle nie oor 'n beroep kan besluit nie) het dit noodsaaklik geword dat voorligting aan hulle verskaf word. Daarom het dit noodsaaklik geword dat kanale tussen die SAW en die voorligtingsentrums geskep word sodat hierdie manne gereeld met beroepsinligting voorsien kan word en ook gereeld besoek kan word met die oog op beroepsvoorligting.

5.7 DIENSORGANISASIES

Groepe soos die Rotary en die Rapportryers bied by geleentheid beroepsvoorligting aan in die vorm van beroepsuitstallings. Deur nouer skakeling met die voorligtingsentrums kan hierdie diens uitgebrei en gekoördineer word. Hierdeur kan duplisering voorkom word en toegesien word dat wyer gebiede gedek word. Permanente skakeling met hierdie organisasies kan bewerkstellig word deur hulle by die voorligtingsentrums te betrek.

5.8 ONDERWYSERSVERENIGINGS

Deur hul publikasies, vergaderings, vakvergaderings, ens. behoort hierdie verenigings meer aandag aan beroepsvoorligting te gee, veral t.o.v. wat die beroepsmoontlikhede van elke vak is. Elke onderwyser is inderdaad beroepsvoorligter in dié sin dat dit sy plig is om aan sy leerlinge gereeld inligting te verskaf oor die beroepsmoontlikhede met betrekking tot sy vak.

5.9 VOORLIGTINGSVERENIGINGS

'n Baie groot leemte wat ervaar word, is die feit dat beroepsvoorligters in isolasie werk. Daarom skyn dit noodsaaklik te wees om oor te gaan tot die stigting van 'n Nasionale Vereniging van Beroepsvoorligters met onderverdeling in plaaslike takke wat dan vergaderings, seminare en kursusse in hulle bepaalde gebiede kan reël. Deur hierdie skakeling kan hulle te wete kom van mekaar se probleme, die nuutste ontwikkelinge

(bv. op die gebied van beroepsinligting), ens. Hierdie skakeling deur verenigings moet nie tot die eie bevolkingsgroep beperk wees nie. Inteendeel: die feit dat skoolvoorligters van die verskillende bevolkings-groepe so in isolasie werk, is 'n ernstige leemte.

Hierdie verenigings moet egter nie slegs tot skoolvoorligters beperk word nie. Aan die Witwatersrand bestaan daar bv. 'n vereniging vir skool- en universiteitsvoorligters wat hulle werksaamhede verder verbreed het deur die Afrikaanse Sakekamer by hulle aktiwiteite te betrek. Daar kan nog wyer gedink word deur ook voorligters van die teknikons, ens. by so 'n vereniging te betrek.

5.10 MASSAMEDIA EN BEROEPSINLIGTING

5.10.1 Inleiding

As gevolg van die beskikbaarheid en (met die uitsondering van televisie) ekonomiese bruikbaarheid van massamedia, blyk dié besonder geskik te wees vir nie-formele onderrig en veral vir bekendstelling van inligting aangaande beroepe. Dit sal egter gevaarlik wees om te aanvaar dat dit sonder hulpmedia gebruik kan word, aangesien massamedia nie rekenskap kan gee vir die ontvanger se onmiddellike reaksie nie. Die basiese element van menslike interaksie, wat so belangrik blyk te wees in enige vorm van raadgewing, is dus afwesig by die massamedia.

Dit word beoog om vervolgens 'n kort oorsig te gee van ontwikkelinge in die gebruik van media in onderrigsituasies en om voorstelle aan die hand te doen vir die toepassing daarvan in beroepsvoorligting. Die meeste van die relevante literatuur gaan oor opvoedkundige televisie, maar daar word ook na ander media verwys. Oor die algemeen lyk dit asof daar verbasend min gedoen word veral ten opsigte van beroepsvoorligting - dit is duidelik 'n gebied vir vrugbare navorsing, en enkele rigtinggewende gedagtes word hier gegee.

5.10.2 Koerante (pers)

Daar is duidelike bewys dat sekere koerante sekere lewenswyses weerspieël. Eerder as om lesers in te lig, neig koerante om die houdings van sekere sosiale klasse of kultuurgroepe te weerspieël.

Waar die koerant se direkte funksie die oordrag van nuus is, is dit sy latente funksie om profyt te maak en daarom word artikels oor bv. beroepe sekondêr geplaas teenoor nuusartikels en advertensies. Borge is dus nodig vir sulke artikels, en in Suid-Afrika gebeur dit tog bv. soms dat daar in sommige dagblaai van tyd tot tyd 'n bylae oor beroepe verskyn. Die kwaliteit en die feitelike akkuraatheid van die materiaal word egter bevraagteken en dit is duidelik dat -

- .. beroepsvoorligters aktief betrokke behoort te wees by die voorbereiding van die inhoud;
- .. die materiaal wat deur die maatskappye en werkgewers verskaf word, versigtig geëvalueer moet word aan die hand van kriteria (bv. om duidelik te onderskei tussen 'n werwingsveldtog en die blote verskaffing van inligting);
- .. voorsiening gemaak moet word vir opvolgwerk of terugvoering.

Dit wil voorkom of die beperkte ruimte wat gewoonlik in die pers aan beroepsinligting afgestaan word, aansienlik moet vermeerder, en dat borge gesoek moet word vir gereelde bylaes wat in groot getalle aan skole beskikbaar gestel kan word. Beroepsvoorligters aan skole moet dit evalueer, koördineer en die kinders begelei om dit sistematies te bestudeer.

5.10.3 Tydskrifte

Afgesien van die tydskrif "My Loopbaan" verskaf populêre tydskrifte nou en dan inligting oor beroepe, en dit wil voorkom of die voorligtingsentrums (deur die Staat of borge gefinansier) gereeld materiaal aan redakteurs van tydskrifte moet voorsien, wat deur ouers of kinders in wagkamers, skoolbiblioteke en ander plekke gelees kan word.

5.10.4 Die bioskoop

Daar is getuienis dat 'n bioskoopgehoor meer vatbaar is vir inligting as televisiekykers (Jarvie, 1970) en dit blyk dat hierdie medium baie moontlikhede, wat nog nie ondersoek is nie, inhou vir opvoedkundige en beroepsvoorligting. Kort films wat verbeeldingryk gemaak is en wat aspekte van 'n bepaalde beroep toon, kan deur werkgewers geborg word en onmiddellik voor die hoofvertoning in die teater vertoon word. Deur byvoorbeeld die werksdag van 'n gewilde sportman of ander openbare figuur op film vas te lê, kan dit nog aantrekliker gemaak word vir die gehoor.

Die mobiele bioskoop is suksesvol gebruik in ontwikkelende lande.

'n Publikasie van UNESCO toon aan dat die waarde van mobiele bioskope of radio-ateljees daarin geleë is dat dit meervoudige nut het en dat dit in gebiede waar daar nie teaters of elektrisiteit is nie, ook gebruik kan word. Gevolglik kan hulle nuttig gebruik word vir beroepsinligting. Waar daar geen elektriese krag bestaan nie, kan 'n kragopwekker of asetileen of drukgaslampe suksesvol gebruik word. UNESCO definieer 'n mobiele bioskoopeenheid as 'n voertuig wat spesiaal ingerig is vir die vervoer van 'n cinematografiese projektor of vir die vertoning van films, wat voorsien is van 'n elektriese opwekkingsapparaat, 'n radio-ontvangstel, 'n strokiesfilmprojektor en ander onderrighulpmiddele.

5.10.5 Die radio

Ten spyte van televisie behou die radio nog 'n sterk greep, en in baie lande is 'n opvoedkundige uitsaaidiens ontwikkel. Suid-Afrika is die enigste land wat hier te kort skiet.

Die "School Broadcasting Council" van die Verenigde Koninkryk is 'n ten volle onafhanklike organisasie met verteenwoordigers uit al die belangrikste opvoedkundige liggame wat deur vier programkomitees opereer en wie se lede aktiewe onderwysers is. Elke komitee is verantwoordelik vir 'n bepaalde ouderdomsgroep. 'n Sekretariaat en veldnavorsers saml inligting in oor behoeftes en reaksies op programme. Skakeling met onderwysers en studente word behou.

Moir (1967) het vasgestel dat in een week 100 000 onderwysers "BBC School Radio" gebruik het. Die aanbieding van aanvullende materiaal, praatjies deur deskundiges en besprekingsessies is onder die normale aanbiedings. Ten opsigte van beroepsvoorligting is daar min definitiewe werk gedoen behalwe vir 'n paar paneelbesprekings oor beroepe, maar dit lyk asof dit in Suid-Afrika uitgebrei kan word tot -

- .. praatjies oor bepaalde beroepe (nie net met leerlinge nie, maar ook met moeders gedurende die dag);
- .. objektiewe verskaffing van inligting oor bepaalde beroepe;
- .. telefoniese inskakeling vir die voorsiening van gespesialiseerde antwoorde op probleme;
- .. hoëkwaliteitbesprekings oor bepaalde beroepe wat opgestel word in samewerking met onderwysers en beroepsvoorligters.

5.10.6 Televisie

Die waarde van televisie word beklemtoon vanweë die feit dat mens hier nader aan 'n mens-tot-mens verhouding is. Daarom kon 1 200 skole gedurende die tekort aan onderwysers in Frankryk in die vyftigerjare van televisie gebruik maak om onderrig aan te vul. In 1963 is 4 lesse daaglik oor televisie aangebied. Een van die groot bates van hierdie uitsendings was volgens deskundiges die inligting wat daarmee deurgegee is. Hieruit kan dan afgelei word dat dit ook vir beroepsinligting met welslae aangewend kan word. Daarom sal dit sinvol wees om die SAUK te versoek om tye vir opvoedkundige programme binne die huidige kanale in te ruim (ook vir beroepsvoorligting).

Wat veral moontlikhede inhou is geslotebaantelevisie (gbt). Dit hou die voordeel in dat programme aangebied kan word wat aan plaaslike behoeftes kan voldoen. Die koste hieraan is egter hoog. Daarby moet mens ook beklemtoon dat in soverre dit beroepsinligting raak, programme saam met beroepsvoorligters aan skole ontwerp moet word.

5.11 KRITERIA VIR EFFEKTIEWE BEROEPSINLIGTING

5.11.1 Inleiding

Dit die voorgaande uiteensetting het geblyk dat op 'n breë linie beskakel en georganiseer kan word om beroepsinligting te versprei. Feit is egter dat dit geen doel sal dien om inligting ter wille van die inligting te versprei nie. Daarom is daar vroeër gemeld dat dit steeds die primêre taak van die beroepsvoorligter is om dit verantwoordbaar vir die kind te vertolk en te interpreteer. Maar daarom het dit ook noodsaaklik geword dat fundamentele voortgesette navorsing gedoen moet word oor die kriteria waaraan dit moet voldoen.

5.11.2 Watter inligting moet verskaf word?

a. Aard van werk

By beroepsinligting gaan dit primêr om 'n akkurate beskrywing van daardie aktiwiteite of groep aktiwiteite wat ons beroep noem. Dit sluit nie alleen die aard van die verskillende aktiwiteite in nie, of hoe die aktiwiteite uitgevoer word nie, maar ook die volgorde waarin dit uitgevoer word, op welke wyse hulle verband hou en welke aktiwiteite tot die finale produk bydra.

b. Werkomstandighede

Die omstandighede waarin beroepsaktiwiteite uitgevoer word, is van belang, bv. of dit in die buitelug geskied en of instrumente nodig is, ens.

c. Persoonlike hoedanighede

Dit gaan oor daardie hoedanighede waaroor 'n persoon moet beskik om hom beskik te maak vir 'n beroep. Dit sluit bv. in intelligensie, belangtelling, sosialiteit, liggaamlikheid, ens.

d. Kwalifikasies

Hier geld dinge soos die volgende: die skoolstanderd wat geslaag moet word, die vakke of groepe vakke wat geslaag moet word, ens.

e. Voortgesette opleiding

In haas alle hedendaagse beroepe word die een of ander vorm van verdere opleiding verwag, al is dit eenvoudige oriënteringskursusse. Die voornemende werknemer behoort hiervan bewus te wees.

f. Toekomsmoontlikhede

'n Persoon kies nie slegs 'n beroep nie, maar 'n loopbaan, en lg. moet vooraf beplan word. Daarom moet hy bv. weet wat sy bevorderingsmoontlikhede is, of hy addisionele kwalifikasies sal moet verwerf om bevordering te kry, ens. Die voornemende werknemer moet dus weet wat die toekomstige moontlikhede en beperkinge in sy loopbaan is sodat hy 'n beroepstoeleoms sinvol kan beplan.

g. Salaris

'n Realistiese beeld van sy toekomstige vergoeding is ter sake.

5.11.3 Inhoud van informasie

a. Objektiwiteit

In welke vorm die inligting ook al verskaf word (pamflet, film, toespraak ens.), dit moet feite oor die beroep bevat en nie propagandisties van aard wees nie.

b. Gebalanseerdheid

'n Beskrywing van die beroep moet soveel moontlik aspekte daarvan dek.

c. Resentheid

Verouderde inligting is waardeloos en daarom moet die inligting steeds aangesuiwer word.

5.11.4 Aanbieding

Op welke wyse die inligting ook al verstrek word, (film, toespraak, videoband ens.), dit moet in elk geval aan die volgende kriteria voldoen:

a. Taal

Die taal moet eenvoudig wees en ingewikkelde terminologie moet vermy word. Hier moet ook in ag geneem word vir welke bevolkingsgroep of watter deel van 'n bevolkingsgroep dit aangebied word.

b. Drukwerk, foto's en prente

Navorsing het getoon dat die meer populêre pamflette oor beroepsinligting van die minder populêre te onderskei is op grond van die volgende:

- (1) Hulle het minder woorde per opskrif. Die inhoud word vollediger weergegee en die inligting kan makliker gebruik word.
- (2) Meer persoonlike woorde en sinne word aangewend.
- (3) Hulle bevat meer prente terwyl dit blyk dat hierdie prente minder ruimte opneem.
- (4) Hulle formaat is groter, die lettertipe groter met groter wit spasies tussen die lyne en paragrawe.
- (5) Beknoptheid: Alhoewel mens soveel moontlik inligting wil verskaf, moet beskrywings saaklik en in eenvoudige en duidelike taal aangebied word.

HOOFSTUK 6

ORGANISASIE EN BEHEER VAN SKOOLVOORLIGTING

6.1 INLEIDING

Voorligtingsdienste aan leerlinge in die RSA word tans in sommige gevalle deur professionele amptenare (skoolsielkundiges, beroepsvoorligters en voorligtingsonderwysers) by skole en kinderleidingklinieke behartig.

Die voorligting sluit onder andere sielkundige, beroepkundige, terapeutiese en remediërende dienste in.

Die beroepkundige aspek van voorligting word normaalweg by sekondêre skole in klasverband aan die hand van 'n voorgeskrewe voorligtingsprogram deur voorligtingsonderwysers behartig. Op die skoolrooster word gewoonlik voorsiening gemaak vir een periode van 'n halfuur per week per klas vir beroepsvoorligting. Voorsiening word ook gemaak vir 'n klein aantal periodes vir individuele werk (onderhoude) gedurende skoolure.

Waar doenlik, word fisiese fasiliteite (lokale, meubels, toerusting en hulpmiddels) vir die doel van beroepsvoorligting deur skole beskikbaar gestel.

Gespesialiseerde beroepsvoorligting deur sielkundiges (beroepsleiers in Transvaal) is beskikbaar indien deur skole en ouers daarom gevra word.

Die organisasie en beheer van voorligting in die skool staan onder direkte beheer van die skoolhoof en word deur inspekteurs van onderwys gekontroleer.

Vervolgens word die belangrikste knelpunte in voorligting (veral beroepsvoorligting) kortliks genoem. Aanbevelings ter verbetering van die huidige stelsel sal ook gedoen word.

6.2 KNELPUNTE IN DIE HUIDIGE OPSET

6.2.1 Knelpunte ten opsigte van die huidige organisasie en beheer van voorligting^x in die skool

a. Die skoolhoof

- . Gesindheid jeens beroepsvoorligting is dikwels nie positief nie.
- . Ontoereikende kennis van die plek en waarde van beroepsvoorligting word dikwels by skoolhoofde aangetref.
- . Daar word afgewyk van voorgeskrewe tydstoekenning op die skoolrooster.
- . Ontoereikende skakeling en kommunikasie met personeel betrokke by beroepsvoorligting word dikwels aangetref.

b. Voorligtingonderwysers

- . Die ervaring leer dat onderwysers wat vir beroepsvoorligting by skole aangestel word, dikwels nie vir die pos geskik is nie.
- . In die praktyk blyk dit dat die pos van voorligtingonderwyser dikwels gevul word deur pensionarisse, onervare onderwysers en selfs persone wat op ander vakterreine gefaal het.
- . Gegewens uit sekere provinsies toon byvoorbeeld aan dat meer as die helfte van die onderwysers wat by beroepsvoorligting betrokke is, geen opleiding in die vak gehad het nie en dat meer as 70 % van die onderwysers wat by beroepsvoorligting betrokke is minder as 5 jaar ervaring in beroepsvoorligting het.
- . Geringskatting van die plek en waarde van beroepsvoorligting deur skoolhoofde lei daartoe dat onderwysers verantwoordelik vir beroepsvoorligting, dikwels oorlaai word met eksamenvakke en ander verpligtinge.

^x Veral t.a.v. beroepsvoorligting

- . Gebrekkige kennis van die inhoud van die beroepsvoorligting-program en geringskatting van die waarde van beroepsvoorligting deur die voorligtingonderwysers self, lei dikwels daartoe dat die vak in 'n huiswerkperiode ontaard.
- . Ontoereikende kommunikasie en skakeling tussen die voorligting-onderwyser, die hoof en ander personeel van die skool is dikwels ook 'n oorsaak van die lae standaard van beroepsvoorligting.

c. Die leergang en werkskemas

Bestaande leergange in beroepsvoorligting dek al die noodsaaklike aspekte van beroepsvoorligting. Dit blyk egter dat leergange by baie skole nie behoorlik geïmplementeer word nie.

d. Fisiese fasiliteite

Alhoewel skole waar moontlik, 'n lokaal vir beroepsvoorligting beskikbaar stel, leer die ervaring dat sodanige lokale dikwels ontoereikend is en nie aan die vereistes voldoen nie.

Ontoereikende fisiese fasiliteite (lokale, meubels, toerusting en hulpmiddels) vir beroepsvoorligting is waarskynlik een van die grootste knelpunte in hierdie verband. Daar is vasgestel dat -

- . baie sekondêre skole oor geen doelmatige lokaal vir beroepsvoorligting of oor 'n onderhoudlokaal beskik nie.
- . bykans die helfte van sekondêre skole nie oor die nodige ameublement en vereiste toerusting vir beroepsvoorligting beskik nie.

e. Tyd vir individuele werk (onderhoude) op skoolrooster toegestaan

'n Verdere knelpunt is dat baie skole nie op die skoolrooster voorsiening maak vir voldoende onderhoudperiodes nie.

f. Toekenning van onderhoudperiodes volgens skoolrooster

'n Onlangse opname in verband met die verdeling van onderhoudperiodes in een van die provinsies het die volgende aan die lig gebring:

. Hoof, adjunkhoof en ander personeel	16 %
. Departementshoof: Opvoedkundige Leiding	26 %
. Departementshoof: Opvoedkundige Leiding en Voorligtingonderwyser	37,7 %
. Voorligtingonderwysers alleenlik	12,79 %
. Geen onderhoudperiodes op rooster	<u>8,2 %</u>
Totaal	100 %

g. Administratiewe hulp

Die praktyk leer dat die voorligtingonderwyser vanweë die omvang van beroepsvoorligting fisies nie in staat is om al die administratiewe werk in dié verband te hanteer nie. Ontoereikende hulp met betrekking tot die organisering, instandhouding en beskikbaarstelling van beroepsinligting by sekondêre skole is waarskynlik 'n belangrike rede waarom beroepsvoorligting nie tot sy reg kom nie.

6.2.2 Knelpunte ten opsigte van organisasie en beheer van beroepsvoorligting by die kinderleidingklyniek

a. Fisiese Fasiliteite

Opnames toon aan dat fisiese fasiliteite (lokale) by 'n groot aantal kinderleidingklynieke nie toereikend is nie.

b. Belading

Vanweë die omvang van sy taak en die groot getal leerlinge in skole, vind beroepsvoorligters dit steeds moeiliker om 'n hoë standaard van werk te handhaaf.

6.2.3 Knelpunte ten opsigte van die inspektoraat

Vanweë die omvang van hul taak en die groot aantal skole is dit vir die inspekteurs van onderwys (Beroepsvoorligting) nie moontlik om behoorlike beheer en kontrole oor beroepsvoorligting uit te oefen nie. 'n Verdere knelpunt in dié verband is dat die inspekteurs wat vir Beroepsvoorligting aangestel word, nie altyd gespesialiseerde opleiding vir hierdie taak ontvang het nie. Die ontoereikende skakeling en kommunikasie tussen die inspekteurs van onderwys (Beroepsvoorligting) en die beroepsvoorligters werk onsekerheid in die hand.

6.3 VOORGESTELDE ORGANISASIE EN BEHEER VAN SKOOLVOORLIGTING

6.3.1 Skeiding van voorligtingsprogramme

Voorligting in sy totale opset is geweldig omvangryk en uiteenlopend van aard. Verskillende inhoude word dikwels in voorligtingsprogramme geïntegreer met die gevolg dat die algemene inhoude geskei sal word van die gespesialiseerde inhoude en dat skoolvoorligting voortaan in drie kategorieë verdeel sal word te wete:

- . 'n Algemene skoolvoorligtingsdiens (algemene skoolvoorligting vir alle leerlinge)
- . 'n Gespesialiseerde beroepsvoorligtingsdiens (beroepsvoorligting vir alle leerlinge)
- . 'n Gespesialiseerde skoolvoorligtingsdiens vir leerlinge met besondere probleme wat deur kliniekpersoneel behartig sal word.
(Kyk bylae A.)

6.3.2 Oorskakeling van voorligtingonderwyser na assistent-beroepsvoorligter

- a. Onder die huidige stelsel staan die persone verantwoordelik vir beroepsvoorligting in die sekondêre skool onder direkte beheer en toesig van die skoolhoof. In die lig van die algemene lae standaard van beroepsvoorligting en knelpunte in dié verband genoem, word voorgestel dat die

persoon (of persone) verantwoordelik vir beroepsvoorligting in die skool onder direkte beheer van 'n hoof van beroepsvoorligting geplaas word.

Dit impliseer dat die personeel verantwoordelik vir beroepsvoorligting (assistent-beroepsvoorligter(s) en junior-beroepsvoorligter(s) wat onder die voorgestelde nuwe bedeling uitsluitlik beroepsvoorligting doen, slegs fisies by die sekondêre skool gehuisves word.

b. Voorgestelde funksies vir die assistent-beroepsvoorligter

- (1) Verantwoordelik vir beroepsvoorligting by die sekondêre skool waar hy gehuisves is, sowel as beroepsvoorligting by dié skool se voedingskole (primêre skole) ten opsigte van -
- (2) beroepsvoorligting in groep en individuele verband aan leerlinge (st. 6 - 10), ouers en skoolpersoneel;
- (3) diagnostisering in groepverband (st. 3 - 10) ten opsigte van aanleg, intelligensie en belangstelling;
- (4) leiding in verband met onderwyskeuses (st. 5 - 10);
- (5) beroepsinligtingversameling, organisering en beskikbaarstelling;
- (6) skakeling met - beroepsvoorligter (voorligtingsentrum)
 - skoolhoof
 - werkinstansies
 - opleidingsinstansies, en
- (7) verwysing van probleemgevalle na beroepsvoorligter.

c. Ter Motivering

Die verwagting is dat die oorplasing van die assistent-beroepsvoorligter (organisatories en beherend) van die skool na die voorligtingsentrum probleme soos die volgende sal kan uitskakel:

- . Aanstelling van persone wat nie vir beroepsvoorligting geskik is nie;
- . aanstelling van persone wat nie oor die nodige opleiding vir en ervaring in beroepsvoorligting beskik nie;

- . die oorbelading van assistent-beroepsvoorligters met eksamen-
vakke en ander verpligtinge, en
- . die onttrekking van assistent-beroepsvoorligters vir eksamen-
vakke ten koste van beroepsvoorligting.

d. Internskap

Dit word voorgestel dat voorsiening vir internskap (praktiese opleiding onder toesig) vir assistent-beroepsvoorligters by die kliniek onder beheer van die SAOR gemaak word.

- e. Opleiding: Spesialisering in Beroepsvoorligting (B.Ed.-graad).

6.3.3 Instelling van die pos van junior beroepsvoorligter

Die pos van junior-beroepsvoorligter moet ingestel word ten einde die assistent-beroepsvoorligter by te staan in sy omvangryke taak. Hy werk ten nouste saam met die assistent-beroepsvoorligter en is ook fisies by die bepaalde sekondêre skool geplaas. Hy word beheer en gekontroleer deur die Inspekteur van Onderwys: Beroepsvoorligting en werk onder leiding van die beroepsvoorligter. Met die uitsondering van verpligtinge t.o.v. primêre skole en groepdiagnostisering is sy pligstaat dieselfde as die van die assistent-beroepsvoorligter. 'n Toepaslike R-graad met byvoorbeeld Skoolvoorligting as hoofvak is 'n voorvereiste vir aanstelling.

6.3.4 Instelling van die pos van inspekteur van onderwys (Beroeps-voorligting)

Onder die huidige stelsel word beroepsvoorligting deur gewone inspekteurs van onderwys gekontroleer en geïnspekteer. Hierdie inspekteurs beskik dikwels oor geen gespesialiseerde opleiding aan die hand waarvan beroepsvoorligting in skole geïnspekteer kan word nie.

In die lig hiervan is dit duidelik dat behoorlike kontrole en beheer van beroepsvoorligting nie moontlik is nie, en daarom word aanbeveel dat 'n inspekteur van onderwys (Beroepsvoorligting) vir elke streek aangestel word. Om die probleem van opleiding van die inspekteur van onderwys (Beroepsvoorligting) te oorbrug, word aanbeveel dat hierdie inspekteurs uit

die gelede van die sielkundiges (of huidige beroepsleiers) wat wel oor die nodige opleiding en ervaring beskik, aangestel word. Die inspekteur van onderwys (Beroepsvoorligting) moet fisies by die streekkantoor gehuisves word.

Funksies

- . Hy staan die hoof van beroepsvoorligting by met betrekking tot -
 - .. evaluering en kontrole van personeel
 - .. metodes en media
 - .. indiensopleiding
 - .. navorsing
 - .. simposia
 - .. departementele werkkomitees.
- . Hy doen vakinspeksies by skole in sy streek in oorleg met die beroepsvoorligter.
- . Hy skakel met opleidings- en werksinstansies soos deur die hoofberoepsvoorligter bepaal.
- . Hy skakel met die inspekteur van onderwys (Algemene Skoolvoorligting) asook met die skoolhoof, wanneer nodig.

6.3.5 Losmaking van beroepsvoorligtingsdiens van sielkundige en voorligtingsdiens

Tans funksioneer die sielkundige en voorligtingsdiens onder die beheer van 'n hoof van sielkundige en voorligtingsdiens in elke provinsie van die RSA. In Transvaal, byvoorbeeld, word die hoof van die diens bygestaan deur 'n assistent-hoof vir elk van die vyf dissiplines nl. Ortopedagogiek, Sosiopedagogiek, Ortodidaktiek, Spraakterapie en Beroepsvoorligting. Bogenoemde amptenare wat by die hoofkantoor gehuisves is, word vir hierdie taak bygestaan deur die personeel van die kinderleidingklinieke. Die sielkundige en voorligtingsdiens funksioneer as 'n hulpdiens vir skole, ouers en leerlinge.

Weens die omvang en andersoortigheid van beroepsvoorligting word voorgestel dat die beroepsvoorligtingsdiens en die sielkundige diens voortaan as twee aparte dienste met noue skakeling moet funksioneer.

a. Funksies van die beroepsvoorligter (wat fisies by die kinderleidingklinik gehuisves is)

- . Die beroepsvoorligter is verantwoordelik vir alle beroepsvoorligting in sy komprehensiewe eenheid.
- . In dié verband skakel hy met
 - .. die Inspekteur van Onderwys (Beroepsvoorligting)
 - .. Skoolhoofde
 - .. Hoof van kinderleidingsklinik
 - .. Assistent-beroepsvoorligter
 - .. Opleidingsinstansies
 - .. Werkinansies
 - .. die Departement van Mannekrag.
- . Hy gee hulp en leiding aan die assistent-beroepsvoorligter.
- . Hy is verantwoordelik vir diagnostisering en gespesialiseerde beroepsvoorligting aan individuele leerlinge wat nie deur die assistent-beroepsvoorligter gehanteer kan word nie, deur die inskakeling van instrumente soos aanleg-, intelligensie-, skolastiese en belangstellingstoetse.

b. Funksies van die personeel van die sielkundige diens (wat fisies by die kinderleidingklinik gehuisves word)

- (1) Die ortopedagoog (klinies) is verantwoordelik vir
 - .. gedragsgeremde leerlinge (terapie)
 - .. verstandsgestremde leerlinge (toetsing en klassifisering)
- (2) Die ortodidaktikus (remediërend) is verantwoordelik vir die hantering van leerlinge met leerprobleme.
- (3) Die gesinsvoorligter (maatskaplik) is verantwoordelik vir gesinsvoorligting in sy eenheid.

- .. Hy dien as skakel tussen ouerhuis en skool (ook kliniekskole).
- .. Hy skakel met welsynsorganisasies.
- .. Hy hanteer alle leerlinge wat in die gesinslewe pedagogies verwaarloos is.

(4) Die spraakterapeut is verantwoordelik vir:

- .. Spraakterapie
- .. Taalterapie
- .. Gehoortoetse.

(5) Die arbeidsterapeut is verantwoordelik vir leerlinge met koördinasieprobleme.

Hoewel die beroepsvoorligtingsdiens onder die voorgestelde nuwe bedeling afsonderlik van die sielkundige diens geadminestreer en beheer sal word, is skakeling essensieel, aangesien daardie probleme van leerlinge, wat hulp uit die psigologiese dienste vereis, gewoonlik ook 'n invloed op hulle beroepskeuse uitoefen en omgekeerd.

Ter motivering vir die skeiding van die beroepsvoorligtingsdiens van die sielkundige diens, kan die volgende genoem word:

- . Die uitgebreidheid van die beroepsvoorligtingsdiens met sy geweldige groot aantal personeel, leerlinge en lang afstande. Behoorlike kontrole en die uitskakeling van ondoeltreffende beroepsvoorligting kan alleen deur die losmaking en desentralisasie uitgeskakel word.
- . Die andersoortigheid van die beroepsvoorligtingsdiens. Beroepsvoorligting is in teenstelling met die sielkundige diens, wat oorwegend terapeuties en remediërend van aard is, meer ingestel op die verskaffing van beroepsinligting en beroepsvoorligting aan leerlinge.
- . Deur skeiding van die beroepsvoorligtingsdiens en die sielkundige diens behoort beroepsvoorligting sy regmatige plek te kry en is dit beter in staat om te kan ontwikkel tot 'n behoorlik funksionerende diens.

6.3.6 Instelling van pos van kliniekhoof

Vir meer doeltreffende koördinerings en beheer word aanbeveel dat die pos van kliniekhoof by elke kinderleidingkliniek ingestel word.

Funksies van die kliniekhoof:

- . Die organisasie, beheer en koördinerings van kliniekfunksies (interdissiplinêre werkswyse).
- . Advies en verslag aan die Hoof van die Sielkundige Diens.

Skakeling met : skoolhoof
 : inspekteur van onderwys (Algemene Skoolvoorsigtig)
 : beroepsvoorsigtig
 : geneesheer.

6.3.7 Instelling van die pos van Hoof van Beroepsvoorsigtigdiens

Onder die huidige stelsels word beroepsvoorsigtighulpdiens deur 'n assistent-hoof(Beroepsvoorsigtig) van Sielkundige en Voorsigtigdiensdienste beheer en gekontroleer. In sommige gevalle word Beroepsvoorsigtig as skoolvak byvoorbeeld deur inspekteurs van onderwys gekontroleer en geinspekteer. So 'n dualistiese wyse van organisasie en beheer en die gebrekkige skakeling wat hieruit voortvloei, skep dikwels verwarring en dra by tot die ondoeltreffendheid van beroepsvoorsigtig.

In die lig van die voorgaande is dit noodsaaklik dat beroepsvoorsigtig in elke provinsie onder die sentrale beheer van 'n hoof van beroepsvoorsigtig geplaas word.

6.3.8 Instelling van die pos van inspekteur van onderwys (Algemene Skoolvoorsigtig)

Weens die toenemende gekompliseerdheid van die moderne samelewing en die groter eise wat aan die skool met betrekking tot opvoeding gestel word, word die daarstelling van 'n goed georganiseerde opvoedingsprogram al hoe noodsaakliker. Die instelling van die pos van inspekteur van onderwys

(Algemene Skoolvoorligting) is daarom vir hierdie doel voor-die-hand-
liggend ten einde doeltreffende beheer te kan uitoefen.

Funksies van die inspekteur van onderwys (Algemene Skoolvoorligting)
wat fisies by 'n streekkantoor gehuisves sal word, behels hoofsaaklik
die -

- . beheer en kontrole van algemene skoolvoorligting in die skole
binne sy streek, soos byvoorbeeld die voogstelsel, ens.

So 'n persoon sal vanselfsprekend oor toepaslike opleiding en ervaring
in hierdie verband moet beskik.

6.3.9 Instelling van komitees (Kyk bylae D)

a. Komitees vir voorligting

Vir die doeltreffende koördinering en funksionering van voorligting in
skole word die volgende komitees aanbeveel:

- . Kurrikulum en sillabus vir algemene voorligting (primêre
onderwys)
- . Kurrikulum en sillabus vir algemene voorligting (sekondêre
onderwys)
- . Opleiding van onderwysers in algemene voorligting (primêr en
sekondêr)
- . Sielkundige diens (geremde leerlinge)
- . Beroepsvoorligtingsdiens
- . Gesondheidsvoorligtingsdiens
- . Diens vir gestremde leerlinge met spesiale onderwysbehoefes
- . Indiensplasing
- . Gesinsvoorligting
- . Navorsing

b. Komitees vir beroepsvoorligtingsdiens (kyk bylae D)

Vir die doeltreffende funksionering van beroepsvoorligting word die volgende komitees aanbeveel:

- . Koördinerings van beroepsinligting
- . Fisiese fasiliteite en hulpmiddels
- . Beroepstoetsing
- . Keuring van studente vir opleiding as onderwysers in beroepsvoorligting
- . Opleiding van onderwysers vir beroepsvoorligting
- . Opleiding vir beroepsvoorligters (klinieke)
- . Kurrikulum en sillabus vir beroepsopvoeding (primêre skool)
- . Kurrikulum en sillabus vir beroepsvoorligting (sekondêre skool)
- . Kurrikulum en sillabus vir beroepsvoorligting (gestremde leerlinge)
- . Navorsing

6.3.10 Streeksentrum vir voorligting

Vir doeltreffende funksionering en skakeling word 'n streeksentrum vir voorligting voorgestel. Hierdie sentrum wat fisies op 'n sentrale punt in elke streek gehuisves moet word, kan onder meer die volgende aspekte van voorligting verteenwoordig:

a.* Kinderleidingklyniek

Funksies:

- Beroepsvoorligting
- Kliniese hulpverlening
- Remediëring
- Spraakterapie
- Arbeidsterapie
- Gesinsvoorligting

* Moet saamgelees word met beginsel 2 van "Beginsels vir die Onderwys in die RSA".

b. Departement van Mannekrag

Funksies:

- .. Skakeling met belanghebbende instansies, beroepsvoorligters, ens.
- .. Indiensplasing van skoolverlaters.
- .. Voorligting aan skoolverlaters en volwassenes.

c. Gesinsvoorligting

Funksies:

- .. Skakel met organisasies soos welsynsorganisasies, kerke, ens.
- .. Besoek skole en gee voorligting.

d. Beroepsinligtingsentrum

Funksies:

- .. Koördineer alle beroepsinligting en versprei aan skole.

e. Gesondheidsdienste

Funksies:

- .. Organiseer en beheer geneeskundige program binne streekverband.
- .. Onderzoek alle nuwe skooltoetreders.
- .. Onderzoek alle leerlinge wat by kinderleidingklinieke binne die streek vir hulp aangemeld word.
- .. Doen geneeskundige voorligting.

6.3.11 Nasionale Raad vir Beroepsvoorligting

Hierdie raad is op nasionale grondslag oorkoepelend verantwoordelik vir die koördinering van alle beroepsvoorligting.

6.3.12 Fisiese fasiliteite

Voldoende fisiese fasiliteite (beroepsvoorligtinglokale), onderhoudslokale, klinieke, ameublement en hulpmiddels is essensieel vir doeltreffende voorligting.

6.3.13 Opleiding van kliniekpersoneel

Toepaslike gespesialiseerde opleiding (M.Ed.) en registrasie by die SAOR is 'n voorvereiste vir aanstelling.

6.4 VOORGESTELDE ORGANISASIE EN BEHEER - FUNKSIES VAN PERSONEEL

6.4.1 Gespesialiseerde beroepsvoorligtingsdiens

a. Hoof: Beroepsvoorligting

- . Hoof: Professioneel en Administratief
- . Personeelbeheer en -kontrole
- . Koördinerings: inspekteurs van onderwys (beroepsvoorligting)
 - : beroepsvoorligters (of snr.)
 - : assistent- en junior beroepsvoorligters
- . Departementele komitees
- . Advies en verslag
- . Beleidsbepaling
- . Beplan simposia
- . Skakeling na buite bv. met RGN, NIPN, Departement van Mannekrag en werkgewende en opleidingsinstansies.

b. Inspekteur van onderwys: Beroepsvoorligting

- . Beheer oor beroepsvoorligters in sy streek
- . Beplanning en organisering
- . Staans Hoof van Beroepsvoorligting by met betrekking tot:

- .. evaluering van personeel
- .. metodes en media
- .. navorsing
- .. indiensopleiding
- .. simposia
- .. departementele werkkomitees

- . Vakinspeksies by skole en didaktiese raadgewing
- . Beheer en kontrole oor beroepsvoorligting binne streek
- . Skakeling met werkgewers, opleidingsinstansies en interdepartementele komitees soos byvoorbeeld die Departement van Mannekrag soos deur die Hoof, Beroepsvoorligting bepaal.
- . Skakel waar nodig met : Inspekteur van onderwys (Kring)
: Inspekteur van onderwys (Algemene skoolvoorligting)

c. Beroepsvoorligters

- . Oriëntering van assistent- en junior beroepsvoorligters.
- . Diagnostisering van en beroepsvoorligting van individuele gevalle deur inskakeling van media soos byvoorbeeld aanleg-, intelligensie-, belangstellings-, skolastiese en persoonlikheidstoetse.
- . Werkstudiegroepe - beplan en gee leiding.
- . Skakeling met : assistent-hoof beroepsvoorligting
: skoolhoofde
: opleidingsinstansies
: werkgewers

d. Assistent-beroepsvoorligters

Onder leiding van die beroepsvoorligter is die assistent-beroepsvoorligter verantwoordelik vir 'n sekondêre skool asook dié skool se voedingskole (primêre skole) t.o.v.:

c. Skoolvoorligter

Voogstelsel: beplan en organiseer

Verwys leerlinge met keuseprobleme (beroepskeuse en onderwyskeuses) na assistent-beroepsvoorligter.

Voer onderhoud met leerlinge met probleme (uitgesonder beroepskeuseprobleme) en verleen hulp waar moontlik.

Verwys leerlinge met probleme wat hulle nie self kan oplos na kliniekhoof.

d. Onderwysers

Persoonsbeeld: teken belangrike sake van elke leerling aan

Identifisering van probleemgevalle

Opvolgwerk: onderwyskeuses

: gedrag

Beroepsopvoeding: . Vorming van identiteite by leerlinge
(bv. norme, aankweek van arbeidsgesindheid)

. beroepsmoontlikhede van sy vakgebied.

e. Inspekteur van onderwys (Algemene skoolvoorligting)

Defen beheer en kontrole uit oor algemene skoolvoorligting van sy streek.

i.4.3 Sielkundige diens (Gespesialiseerde voorligtingsdiens)

Hoof van sielkundige diens

Beplan en organiseer dienste

Evalueer personeel, metodes en media

Dien op departementele komitees

Lei navorsingsprojekte

Beplan simposia

Le riglyne vir toekomstige beleid neer.

b. Assistent-hoofde van sielkundige diens

Hoof : Ortopedagogies (Klinies)

Hoof : Ortodidakties (Remediërend)

Hoof : Gesinsvoorligting (Maatskaplik)

Hoof : Spraakterapie

Hoof : Arbeidsterapie

- . Beheer en kontroleer dissiplines
- . Beplan en organiseer navorsing, evaluering van media, metodes en tegnieke vir hul besondere dissipline
- . Reël simposia
- . Dien op departementele werkkomitees
- . Evalueer kliniekpersoneel vir bevordering
- . Onderneem pligte soos deur hoof van sielkundige dienste gedelegeer.

c. Hoof: Kinderleidingkliniek

- . Neem leiding by kliniekvergaderings
- . Organiseer, koördineer en beheer kliniekkunsies
- . Adviseer en lewer verslag aan hoof van die sielkundige dienste
- . Skakeel met : skoolhoof
 - : inspekteurs van onderwys (Algemene skoolvoorligting en beroepsvoorligting)
 - : beroepsvoorligter
 - : geneesheer.

d. Ortopedagoog (Klinies)

- . Gedragsgeremde leerlinge (terapie)
- . Verstandsgestremde leerlinge (vir Spesiale Onderwys)

e. Ortodidaktikus (Remediërend)

- . Leerprobleme
- . Organiseer hulpklasse

- f. Gesinsvoorligter (Maatskaplik)
 - . Ouerbegeleiding
 - . Skakel tussen ouerhuis en skool
 - . Skakel met welsynsorganisasies
 - . Voorkomende programme.

- g. Spraakterapeut
 - . Spraakprobleme
 - . Gehoorprobleme

- h. Arbeidsterapeut
 - . Koördinasieprobleme

6.4.4 Samestelling van kliniekpersoneel (Kyk bylae C)

HOOFSTUK 7

SAMEVATTING EN AANBEVELINGS

7.1 INLEIDING

Bewys van sy navorsingstaak het die Werkkomitee: Voorligting 'n diepteontleding gedoen van die aard en doelstellings van skoolvoorligting, en beginsels vir voorligting bewoord in die lig van die Hoofkomitee se Beginsels vir Onderwys.

Die Werkkomitee het as 'n operasionele definisie van skoolvoorligting aanvaar dat dit 'n praktyk is, 'n proses waardeur die leerlinge op sodanige wyse in aanraking kom met die realiteite van die lewewêreld dat hy vaardighede en tegnieke aanleer wat hom in staat stel om homself met vaardigheid binne die opvoedkundige, persoonlike en sosiale sfere en die arbeidswêreld te kan rig ten einde effektief te oorleef (d.w.s. selfverwerkliking).

Terwyl kennis geneem word van die geweldige eise wat noodwendig gestel word aan skoolvoorligting in 'n wêreld van snelle sosiale verandering en ontwikkelende onderwys- en beroepsgeleenthede, het die Werkkomitee kennis geneem van die behoefte aan spesifieke beginsels vir voorligting. Dit sal grondliggend wees aan formulering van beginsels en stelselbeplanning, en sal implikasies hê vir verskeie, indien nie vir alle ander areas van die RGN se Onderwysondersoek nie. Daar is veral kennis geneem dat die uiteindelijke sukses van interaksie tussen skool en samelewing in sy wyere sin afhanklik is van skoolvoorligting, en om daardie rede is die ontwerp en voorsiening van doeltreffende voorligting 'n verantwoordelikheid wat gedeel word deur die Staat en die privatektor.

Verskille tussen algemene voorligting en beroepsvoorligting is waargeneem, en kennis is geneem van die algemene gebrek aan doeltreffende fasiliteite en onderwysopleiding. Eweneens is verwarring waargeneem wat spruit uit 'n gebrek aan eenvormigheid in die benoeming van voorligtingspersoneel. Die komitee het die terme beroepsvoorligter en skoolvoorligter voorgestel.

Daar is verder kennis geneem dat doeltreffende voorsiening van skoolvoorligting as 'n geïntegreerde deel van die oorkoepelende onderwysstelsel in die RSA direk sal bydra tot die verwerkliking van veranderinge ingeslote in die oorspronklike versoek van die regering aan die RGN, en ook dat sodanige voorsiening daartoe sal bydra om die uitdagings te aanvaar wat tans aan onderwys gestel word en onder andere veroorsaak word deur -

- . die "kennisontploffing";
- . voorstelling van teenstrydige norme in die skool, die huis, die media en die "buitewêreld";
- . waarneming deur leerlinge van groot verskille in geleentheid, toegang tot en voorregte in die samelewing;
- . 'n agteruitgang in die invloed van die huis en, in sommige gevalle, ouers se ontduiking van hul verantwoordelikhede;
- . verwarring oor fundamentele waardes;
- . kollektiewe gedrag, sosiale bewegings en terrorisme.

In die lig van die bogenoemde uitdagings, en die gevolglike toenemende eise aan die onderwys, het die Werkkomitee tot die gevolgtrekking gekom dat die aangeleenthede van skoolvoorligting twee breë tipes behels: algemene skoolvoorligting en beroepsvoorligting.

In die geheel gesien het sekere wesenskenmerke van skoolvoorligting na vore gekom uit die studie van toepaslike literatuur en voorleggings aan die Werkkomitee. Vervolgens word 'n samevatting gegee van die Werkkomitee se bevindinge en word dienooreenkomstig sekere aanbevelings gedoen.

7.2 BEGINSELS VIR SKOOLVOORLIGTING MET BETREKKING TOT DIE ALGEMENE BEGINSSELS SOOS GEFORMULEER DEUR DIE HOOFKOMITEE

Die Werkkomitee het sy taak benader in die lig van die oorspronklike navorsingsversoek van die regering aan die RGN, veral met betrekking tot die behoefte aan skoolvoorligting in die RSA ten einde

- (i) rekening te hou met die verwerkliking van die bevolking se potensiaal;
- (ii) ekonomiese groei in die RSA te bevorder, en
- (iii) die kwaliteit van die lewe van al die inwoners van die land te verbeter.

Die bogenoemde behoeftes, soos gestel deur die Eerste Minister, sowel as die behoeftes om doeltreffende organisasie en besluitneming in die onderwys te vergemaklik en om gelyke-gehalteonderwys beskikbaar te stel aan alle inwoners van die RSA, is in gedagte gehou met die formulering van beginsels vir skoolvoorligting.

Geformuleer deur die Hoofkomitee, met die Beginsels vir Onderwys in gedagte, het die Werkkomitee die volgende beginsels vir Voorligting voorgestel:

- a. Die regering sal poog om te verseker dat elke leerling gelyke toegang sal hê tot 'n skoolvoorligtingsprogram van gelyke gehalte (sien Hoofkomitee-beginsel 1).
- b. Waardes van verskillende kulture en gemeenskappe sal oorweeg en eerbiedig word in 'n skoolvoorligtingsprogram (sien Hoofkomitee-beginsel 2).
- c. Skoolvoorligting sal die vryheid van individuele leerlinge en hul ouers positief erken met betrekking tot onderwys- en beroepskeuse (sien Hoofkomitee-beginsel 3).
- d. Skoolvoorligting sal op 'n opvoedkundig--verantwoorde wyse die individuele behoeftes van die leerlinge sowel as die sosiale, ekonomiese en mannekragbehoefte van die land in aanmerking neem (sien Hoofkomitee-beginsel 4).
- e. Die ontwikkeling van skoolvoorligting, in sy formele, nie-formele en informele verband sal die gesamentlike deelname van ouers, gemeenskapsorganisasies, die regering en veral die privaatsektor behels a.g.v. die uiteindelijke voordeel

wat hierdie sektor uit skoolvoorligting trek (sien Hoofkomitee-beginsels 5 en 7).

- f. Die voorsiening van formele skoolvoorligting sal die verantwoordelikheid wees van die regering, mits die individu, die ouers en gemeenskap 'n gesamentlike verantwoordelikheid, seggenskap en keuse sal hê in hierdie verband (sien Hoofkomitee-beginsel 6).
- g. Daar sal oorkoepelende koördinasie van skoolvoorligtingsdienste wees, ongeag die omvang van desentralisasie van hierdie dienste (sien Hoofkomitee-beginsel 9).
- h. Voorsiening sal gemaak word vir registrasie van alle opgeleide voorligtingspersoneel in skole en klinieke deur een sentrale organisasie vir die registrasie van onderwysers wat verantwoordelik sal wees vir die evaluering van kwalifikasies (sien Hoofkomitee-beginsel 10).
- i. Beroepsinligting en -voorligtingsmetodes sal voortdurend aangesuiwer word d.m.v. voortgesette evaluering en navorsing (sien Hoofkomitee-beginsel 11).

3 VERGELYKENDE STUDIE VAN SKOOLVOORLIGTINGSTELSELS IN ENKELE WESTERSE LANDE

Die doel van die studie was gemik op die blootlegging van algemene beginsels en tendense in die skoolvoorligtingstelsels van die volgende lande: VSA, Kanada (Ontario), Skotland, Nederland, België, Frankryk, Oostenryk, Wes-Duitsland, Oostenryk en Swede.

Die ondersoek kan die volgende breë afleidings gemaak word:

- a. Die onderskeie lande verskil in hulle begroning van skoolvoorligting. Dit blyk dat of 'n land se ekonomiese beleid en die mannekragimplikasies van die beleid, of politiek as sodanig of kultuur met sy wêreld- en lewensopvatlike inhoudes beslag aan die onderwysstelsel gee en derhalwe 'n land se skoolvoorligtingstelsel bepaal.

- b. Die oorkoepelende doelstelling by al die lande is toereikende volwassenheid met klem op beroepsvolwassenheid. Die besondere inhoud en verbesonderde doelstellings verskil van een voorligtingstelsel tot die ander.
- c. Dit blyk dat die doeltreffendheid van 'n land se voorligtingstelsel nadelig beïnvloed kan word indien desentralisasie en demokratisering in so 'n mate deurgevoer word dat kontinuïteit en eenvormigheid in dié skoolvoorligtingstelsel verhinder word.
- d. Nie al die lande sien voorligting as selfstandige vakgebied aan primêre en sekondêre skole nie. 'n Finale uitsluitel kan nie verkry word of leerlinge wat voorligting as selfstandige vak ontvang beter daaraan toe is as leerlinge wat dit saam met ander vakke of buite skoolverband ontvang nie.
- e. Groepvoorligting geskied nie in al die lande nie. In die lande waar dit wel voorkom, is daar aanduidinge dat verwarring bestaan oor inhoud wat ter sake is. Nie alle leerlinge word ewe goed betrek in die voorligtingsprogramme van die betrokke lande nie. In sommige lande is daar nog nie veel sprake van sistematiese begeleiding van alle leerlinge binne die skool nie, waarskynlik as gevolg van die gebrek aan status en opleiding van die voorligter-onderwyser, maar ook as gevolg van die groot waarde wat dikwels aan algehele keusevryheid geheg word (verabsoluttering van die vryheid van die mens).
- f. Die skeiding wat in baie lande gehandhaaf word tussen onderwysvoorligting (meestal by skole aangebied) en beroepskeusevoorligting (by voorligtingsklinieke) kan funksioneel wees indien goeie samewerking bestaan tussen die skool en voorligtingskliniek en indien die leerling genoegsame kontinue voorligting en leiding kan ontvang. Die waarde van gespesialiseerde inligting oor spesifieke beroepe, mannekragbehoefte en dies meer aan leerlinge in hul finale jare op sekondêre skool moet nie onderskat word nie. Dit sou onrealisties wees om te verwag dat 'n beroepsvoorligter altyd op hoogte kan bly van alle nuwe rigtings en verwickelinge in die werkswêreld. Die rol van arbeidsburo's

en ook van die sogenaamde praktiese werkoriënteringstydperke (soos in die VSA en Swede geïmplementeer) kan in hierdie verband van groot waarde wees.

- g. Individuele voorligting kom deurgaans in alle lande voor en die waarde daarvan word deeglik besef. Individuele onderhoude word dikwels beperk tot leerlinge met meer ernstige probleme. Deur net op probleemgevälle te konsentreer, word skoolvoorligting vereng tot 'n ortopedagogiese diens en word skoolvoorligting aan die meerderheid van die leerlinge verwaarloos.
- h. Skoolvoorligting word deurgaans as hulpdienste gesien en leerlinge met meer ernstige probleme moet in staat gestel word om die beste moontlike hulp van gespesialiseerde persone te ontvang. Swak opleiding van vakonderwysers en voorligter onderwysers in dié verband kan lei tot laat uitkenning van leerlinge wat gespesialiseerde hulp nodig het.
- i. Sielkundige en skolastiese toetse speel 'n belangrike rol in verskeie lande by hulpverlening aan leerlinge.
- j. Lande besef deeglik die waarde wat rekordhouding kan hê vir voorligting en verskeie van hulle maak goed gebruik van 'n persoonlike leerstelsel.
- k. Beroepsinligtingsbiblioteke is van groot waarde vir voorligting en die belangrike plek daarvan word deurgaans besef. In dié verband speel die rekenaar toenemend 'n belangrike rol.
- l. In die lande waar skoolvoorligting aan skole aangebied word, maak die beleid voorsiening vir goeie voorligtingsentrums, maar om finansiële redes word die daarstelling van sodanige sentrums aan alle skole verhinder.
- m. Voorligtingsentrums buite skoolverband blyk oor voldoende fasiliteite te beskik vir die hantering van voorligting.
- n. Die voorligtingklinieke volg hoofsaaklik 'n multidisiplinêre benadering tot voorligting. Personeel kan medici, sielkundiges, verpleegsters, terapeute, sosiale werkers en opvoedkundiges insluit.

- o. Keuring, opleiding en veral voortgesette indiensopleiding van voorligters is 'n saak wat deurentyd aandag moet geniet aangesien die kwaliteit van 'n land se voorligtingstelsel noue verband het met die kwaliteit van die personeel wat die diens moet behartig. Die beroepsvoorligter wat nie oor voldoende kennis van die beroepswerklikheid beskik nie, kan byvoorbeeld verhinder dat 'n aspek soos beroepsvoorligting tot sy reg kom. Eweneens kan skoolvoorligters wat onbevoeg is om onderhoude te voer, kwalik tot die werklike probleem van 'n leerling deurdring.
- Opleiding van voorligter-onderwysers aan skole is by sommige lande onvoldoende. Indiensopleiding word in meeste van die lande as baie belangrik beskou.
- p. Die administratiewe werklas van voorligter-onderwysers is by baie lande 'n probleem. 'n Moontlike oplossing wat genoem word, is die hulp wat 'n administratiewe assistent in dié verband kan lewer.
- q. Skakeling tussen skole en voorligtingsklinieke word as baie belangrik beskou, veral by die uitkenning van leerlinge wat hulp nodig het, verwysing en terugvoering aan skole.
- r. In sommige van hierdie lande bestaan daar weerstand teen vernuwung weens gebrekkige inligting wat aan ouers gegee word oor wat beoog word met vernuwung.

7.4 SKOOLVOORLIGTING IN SOMMIGE AFRIKALANDE

Vier lande kom in hierdie ondersoek ter sprake. In elke land word getoon hoe onderwys in die beroepstruktuur inpas. Onderwys word aangewend om sekere nasionale doelstellings te belig en beywer hom vir die oplossing van sekere nasionale probleme.

In die geval van Zambië is die onderwys baie sterk ingestel op mannekrag-behoefes en die kontrolering van werkloosheid. Die fokus op vaardighede wat in die nywerheid benodig word en die vind van oplossings vir werkloosheid, verbind onderwys met die ekonomie. Dit moet nie vertolk word as 'n noue verwantskap tussen leerplan en ekonomie nie - dit het nog net op 'n

baie klein skaal begin gebeur. Die leerplan word sterk beïnvloed deur die filosofie van die Humanisme - die leerplan word deels gebruik om nasionale trots en identiteit aan te moedig en te ontwikkel.

Tanzanië baseer sy hele benadering tot onderwys op sosialistiese beginsels. Die onderwysstelsel is daarop ingestel om nuwe waardes en 'n nuwe begrip van die ekonomie en die samelewing voor te stel. Die leer van tradisionele Afrika-waardes het baie daartoe bygedra om die Tanzaniese trots en identiteit te ontwikkel. Onderwys word aangewend om probleme soos mannekragtekorte, lae voedselproduksie en ontwikkeling te hanteer.

Leerlinge word onderrig t.a.v.

1. die waardigheid van hande-arbeid;
2. die behoefte om in die vooruitgang van die gemeenskap te deel, en
3. om aktief by te dra tot die groei en ontwikkeling van die land.

Kenia wend onderwys aan vir soortgelyke doeleindes. Die spontane leervorm (harembee skole) word aangewend en in hulle oorgeërfde (koloniale) onderwysstelsel geïnkorporeer. Op hierdie wyse is onderwys "inheems" gemaak. Die preokkupasie met sertifikate, mededinging en ander elemente van die kapitalistiese ekonomie duur egter voort.

Nigerië het moontlik die swakste beheer oor sy werklike probleem. Sedert die oorlog van 1968 staan Nigerië in die teken van "fisiese rekonstruksie". Buiten laasgenoemde, moet hulle ook die probleme van die tegnologiese oplewing onder die oë sien. Sy algehele aanvaarding van Britse onderwys het tot die ontstaan van 'n "akademiese elite" bygedra, wat moontlik nie vir die ekonomie nodig word nie. Die fokus op akademiese opleiding het 'n tekort aan tegnies-opgeleide mense meegebring.

Die volgende is die basiese verskille in die lande waarna verwys is:
Die faktore wat by hulle gemeen is, is:

1. Elkeen het die reg om onderrig te ontvang (ten minste primêre onderrig).
2. Hulle word almal met werkloosheid gekonfronteer en wend die onderwys aan as een van die metodes om die probleem op te los.
3. Die voorneme is om die mense te raadpleeg in verband met sake rakende hul onderwys (bv. gedentraliseerde komitees in Nigerië, Ujamaa-dorpie in Tanzanië).

AANBEVELINGS

1. Onderwys (veral voorligting) moet gebruik word as 'n manier om universele waardes en nasionale en etniese trots in te skerp. Op hierdie wyse sal dit die ontwikkeling van mense aanmoedig.
2. Voorligting behoort nouer verband te hê met die ekonomie:
 - . Dit behoort die behoeftes/neigings van mannekrag te weerspieël.
 - . Dit behoort individue voor te berei vir toekomstige probleme.
3. Onderwys behoort die oefenterrein vir die ekonomie te wees.
 - (a) Die inhoud van die sillabusse behoort verband te hou met wat leerlinge in die ekonomie onder die oë sal moet sien.
 - (b) In sosiale samestelling behoort skole oop te wees om rasse te leer om saam te bestaan en daardeur wrywing in die ekonomie tot 'n minimum te beperk.

7.5 EVALUERING VAN DIE SKOOLVOORLIGTINGSTELSEL IN DIE RSA

7.5.1 Inleiding

Op versoek van die Werkkomitee: Voorligting, is 'n ondersoek onderneem na die skoolvoorligtingstelsels van die onderskeie onderwysdepartemente met die doel om sekere aspekte rakende die huidige skoolvoorligtingstelsel te evalueer en menings van die ondersoekgroep te peil oor skoolvoorligting-aangeleenthede.

'n Vraelysopname is opgestel waarby inspekteurs van onderwys en onderwys-bepanners belas met voorligting, skoolsielkundiges en beroepsleiers, hoofde en assistent-hoofde van die skoolsielkundige en voorligtingsdienste, asook enkele onderwyser-sielkundiges en voorligter-onderwysers betrek is.

7.5.2 Enkele bevindinge van die ondersoek

- a. Die respondente het aangetoon dat Skoolvoorligting 'n vak in eie reg met 'n eie studieterrein is. Die omvang van die vak is egter so groot dat die gevaar bestaan dat die aanbieding daarvan, veral deur ontoereikend opgeleide voorligter-onderwysers, maklik kan uitloop op algemeenheid en oppervlakkigheid. Voorstelle wat aan die hand gedoen is om die algemeenheid uit te skakel, is onder meer dat die essensiële beter afgebaken word en dat beroepsvoorligting moontlik van ander vorme van voorligting geskei word.
- b. Uitkenning van leerlinge met probleme lewer oor die algemeen probleme op, moontlik as gevolg van ontoereikende opleiding van voorligter-onderwysers. Hulpverlening aan leerlinge sal hierdeur geaffekteer word.
- c. Leemtes word ondervind met individuele onderhoudvoering met leerlinge, moontlik as gevolg van gebrek aan tyd en 'n tekort aan voorligter-onderwysers wat oor ontoereikende opleiding beskik.
- d. Loopbaanverkenning wat onder meer die verskaffing van opleiding- en beroepsinligting insluit, kom volgens die respondente nie in die huidige skoolvoorligtingstelsel tot sy reg nie.
- e. Alhoewel groepvoorligtingperiodes op die lesrooster van meeste skole voorkom, blyk dit uit die ondersoek dat dit om verskeie redes nie optimaal benut word vir skoolvoorligting nie. Die redes sluit onder andere in voorligter-onderwysers met ontoereikende opleiding, negatiewe houding van sekere skoolhoofde, voorligter-onderwysers en leerlinge.

- f. Respondente was dit feitlik almal eens dat -
- (i) kriteria opgestel behoort te word vir die opleiding van voorligter-onderwysers; (skoolvoorligters en beroepsvoorligters);
 - (ii) kriteria opgestel behoort te word vir die registrasie van beroepsvoorligters by een of ander beroepsraad, en dat
 - (iii) alle onderwysstudente opleiding behoort te ontvang in algemene skoolvoorligting.
- g. Volgens die respondente behoort die skoolvoorligtingpersoneel verbonde aan skole sodanig opgelei te wees dat leerlinge met probleme by die skool gehelp kan word en slegs baie ernstige probleemgevallen na die kinderleidingkliniek verwys hoef te word.
- h. Besorgdheid bestaan by die respondente oor die bevorderingsmoontlikhede van skoolvoorligtingpersoneel. Die gevoel bestaan tans dat groter bevorderingsmoontlikhede beskikbaar is vir persone wat eksamenvakke doseer.

7.5.3 Gevolgtrekkings

Die belangrikste aspekte wat na vore gebring is deur die ondersoek is -

- . dat skoolvoorligting in sy huidige vorm baie breed is en moontlik aanleiding kan gee tot algemeenheid en oppervlakkigheid in die aanbieding daarvan;
- . dat die kwaliteit van skoolvoorligting beslis nadelig beïnvloed word deur voorligtingpersoneel met ontoereikende opleiding in skoolvoorligting, en
- . dat kommer bestaan onder voorligtingpersoneel oor hul bevorderingsgeleenthede as voorligter-onderwysers (beroepsvoorligters en skoolvoorligters).

7.6 DIE AARD EN WESE VAN SKOOLVOORLIGTING

7.6.1 Inleiding

Die skool as formele instelling het eerstens die verantwoordelikheid om kinders op te voed ooreenkomstig die waardelewe van die gemeenskap, en tweedens om as gevolg van die kompleksiteit van die lewenswerklikheid vakinhoud te selekteer, te orden en aan te bied om kinders te onderrig om kennis en vaardighede te verwerf wat aangewend kan word om 'n sinvolle bestaan te verseker.

Hierdie opvoedende onderwystaak van die skool kan alleen doeltreffend voltrek word binne 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys. Die taak van 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys is dan om onderwys aan leerlinge in ooreenstemming met hulle potensiaal te bied, en om leerlinge in dié verband te oriënteer en die nodige voorligting te gee om self 'n onderwyskeuse te doen om hul potensiaal maksimaal te ontwikkel. Die opvoedende onderwystaak behels ook die voorbereiding van die kind vir die toekoms, en dit impliseer dat die kinders opgevoed moet word tot volwassenheid sodat hulle in die gemeenskap 'n sinvolle en betekenisvolle bydrae kan lewer en in die beroepswêreld sinvol arbeid sal kan verrig.

Die voltrekking van hierdie opvoedende onderwystaak van die skool is alleenlik moontlik as die stelsel van onderwysvoorsiening die gelykwaardigheid en individuele andersheid van kinders erken en in die praktyk deur middel van 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys gerealiseer word.

In die praktiese onderwyssituasie kom dit daarop neer dat elke leerling onderwys ooreenkomstig sy besondere vermoëns moet ontvang, en dat elke leerling ook die reg moet kan uitoefen om 'n onderwyskeuse en 'n beroepskeuse te doen wat by sy persoonlike vermoëns, bekwaamheid en belangstelling pas. Tussen hierdie twee pole, naamlik die skool se taak om aan elke leerling die onderrig en opvoeding te gee waarop hy geregtig is, aan die een kant, en die leerling se reg tot selfbeskikking en eie keuse, aan die ander kant, lê die noodsaaklikheid van 'n skoolvoorligtingsdiens as geïntegreerde deel van die formele onderwysstelsel opgesluit.

Indien leerlinge via die skool tot selfbeskikking gelei moet word, sal hulle op 'n besondere wyse met die lewenswerklikheid gekonfronteer moet word sodat hulle die vaardighede sal verwerf wat hulle in staat sal stel om in skoolse, persoonlike, sosiale en beroepsverband tot selfverwesenliking (selfaktualisering) te kom. Die skoolvoorligtingsprogram sal derhalwe vir 'n "algemene skoolvoorligtingskomponent" en "beroepsvoorligtingskomponent" voorsiening moet maak om die leerlinge tot sinvolle inskakeling by die gemeenskap en beroepswêreld te ondersteun.

Die bestaande skoolvoorligtingsdienste van die onderwysdepartemente maak op skoolvlak vir hierdie twee komponente voorsiening. Die werkkomitee onderskryf hierdie opset op grond van die feit dat leerlinge onder andere gedragsprobleme, leerprobleme, menseverhoudingsprobleme, liggaamlike probleme, gesinsprobleme, onderwys- en beroepskeuseprobleme het wat hul selfaktualisering nadelig beïnvloed.

Vir die werkkomitee is die doel met skoolvoorligting die begeleiding van elke leerling om sy moontlikhede (potensiaal) sinvol en optimaal in skoolse verband te verwerklik, in staat te wees om selfstandig keuses te doen en daarvolgens te handel, verantwoordelikheid vir sy besluite te aanvaar, en in die veranderende gemeenskap en beroepswêreld in te skakel en 'n sinvolle en betekenisvolle bestaan te voer.

Die doelwitte wat met skoolvoorligting nagestreef moet word, is om die leerlinge te oriënteer -

1. om te besef dat die lewe en eie bestaan sinvol is,
2. om hulle self te kan beoordeel en te begryp,
3. om agting vir ander se menswaardigheid te hê en om medemenslikheid te beoefen,
4. om sedelik-verstandige keuses te doen en verantwoordelik te handel, en
5. om volgens 'n eie waardestruktuur te lewe.

7.6.2 Skoolvoorligting as oorkoepelende diens en algemene voorligting en beroepsleiding as gespesialiseerde aktiwiteite van die diens

Die inhoud van die skoolvoorligtingsprogram en die aanbieding van die inhoud is egter so omvangryk dat die persoon wat op skool vir die program verantwoordelik moet wees, ongeag sy opleiding, nie in staat is om skoolvoorligting doeltreffend en effektief aan te bied nie. Die skeiding van die bestaande inhoude van skoolvoorligting in onder andere persoonlikheidsvoorligting, opvoedkundige of onderwysvoorligting, gesinsvoorligting en ontspanningsvoorligting is nie geregverdig nie omdat al hierdie en nog meer gesamentlik betrekking het op die leerling as persoon en die wêreld waarin hy homself moet verwesenlik.

Die feit dat die probleme wat leerlinge openbaar, gespesialiseerde hulpverlening vereis, maak dit des te meer onmoontlik om skoolvoorligting met sy twee komponente "Algemene Skoolvoorligting" en "Beroepsvoorligting" die verantwoordelikheid van een persoon te maak. Die feit dat alle leerlinge na skoolverlating 'n beroep gaan beoefen en dat hulle reeds op skool, ooreenkomstig hulle potensiaal, onderwys ontvang wat by beroepsrigtings aansluit, maak dit noodsaaklik dat "Beroepsvoorligting" as gespesialiseerde diens aangebied moet word. Aangeleenthede wat die noodsaaklikheid van "Beroepsvoorligting" as gespesialiseerde diens beklemtoon, is die tegnologiese en industriële ontwikkeling wat spesialisering in die beroepsektor afdwing en voorligting noodsaaklik maak om voornemende werknemers ten opsigte van die komplekse beroepswêreld te oriënteer. Die geweldige toename in die bevolking - veral die Swart bevolking - maak dit noodsaaklik dat die skoolgaande bevolking reeds op skool beroepsvoorligting met die oog op 'n beroepstoeikoms moet kry.

Navorsing toon dat skoolverlatersonkundig is oor toekomstige studietoekoms en beroepsgeleenthede en dat leerlinge selfs aan die einde van hulle skoolloopbaan nog nie 'n beroepskeuse gedoen het nie. Ondersoek het ook getoon dat skoolvoorligting op skool nie tot sy reg kom nie en dat die skoolvoorligter weinig invloed op die studie- en beroepskeuse van leerlinge uitoefen. Hierdie toedrag van sake word deur voorligters toegeskryf aan die omvangryke kurrikuluminhoud wat dit onmoontlik maak om beroepsvoorligting intensief aan te bied.

Ten einde die Skoolvoorligtingsdiens tot sy reg te laat kom, is die aanbeveling dat -

- . skoolvoorligting bestaande uit "Algemene Skoolvoorligting" en "Beroepsvoorligting", as oorkoepelende diens aan skole bly voortbestaan of ingestel word,
- . dat "Algemene Skoolvoorligting" en "Beroepsvoorligting" as die twee komponente van die skoolvoorligtingsdiens aangebied sal word, en
- . dat "Algemene Skoolvoorligting" en "Beroepsvoorligting" as ewe belangrike opvoedingsaktiwiteite aangebied sal word.

Die voordele wat die aanbieding van Beroepsvoorligting as selfstandige diens (vak) inhou, is die volgende:

- a. Betroubare vak- en kursuskeuse behoort druiwing en vroeë skoolverlating te voorkom.
- b. Leerlinge se skoolkeuse, vakkeuse en kursuskeuse wat deurslaggewend is in latere beroepskeuse, behoort meer betroubaar te wees.
- c. Betroubare beroepskeuse en beroepstoetredes stel leerlinge in staat om hulle potensiaal beter te ontwikkel en het groter beroepstevredenheid tot gevolg.
- d. Die beroepsplasing van leerlinge wat 'n meer betroubare beroepskeuse gedoen het, kan in hoër mate beroepswisseling voorkom.
- e. 'n Oor-aanbod van mannekrag in sekere areas kan teëgewerk word.
- f. Betroubare beroepskeuse verseker grootliks korrekte beroepsplasing en hoër produktiwiteit by werknemers.
- g. Ontevredenheid wat tans by werkgewers heers omdat leerlinge ten opsigte van beroeps- of werkseleenthede en opleidingsvereistes oningelig is, kan in hoër mate uitgeskakel word.

7.6.3 Doelstellings met beroepsvoorligting

Die volgende doelstellings word met beroepsvoorligting nagestreef:

- a. Elke leerling moet begelei word om sy liggaamlike, verstandelike, sosiale en geestelike moontlikhede te verken, te begryp, te aanvaar en in ag te neem in sy onderwys- en beroepskeuse.
- b. Aan leerlinge moet hulp verleen word deur middel van individuele en groeporiëntering om hul moontlikhede te verken, te begryp, te aanvaar en te verwerklik in hul onderwys- en beroepskeuse.
- c. Om onderwys- en beroepsinligting aan die leerlinge beskikbaar te stel en te interpreteer en om hulle te begelei om die onderwys- en beroepsmoontlikhede te verken en in verband te bring met hulle eie potensiaal met die oog op 'n onderwys- en beroepskeuse.
- d. Uitkenning van leerlinge met onderwys- en beroepskeuseprobleme en die regstelling daarvan.

7.6.4 Doelstellings met algemene skoolvoorligting

Die volgende is breë doelstellings wat met algemene skoolvoorligting nagestreef word:

- a. Die leerlinge moet deur middel van individuele en groeporiëntering begelei word om die eise wat die lewe stel, te verken en te begryp sodat hulle 'n sinvolle lewe kan lei.
- b. Die uitkenning van leerlinge met leer-, sosiale, persoonlikheids-, gedrags-, en gesinsprobleme en die regstelling van hierdie probleme.

7.6.5 Skoolvoorligtingsillabusse: Besondere doelstellings en inhoud

a. Die waardestelsel in die sillabus

Die operasionele definisie van voorligting soos voorgestel deur die werkkomitee is reeds gegee. Met die opstelling van 'n nuwe sillabus

sal hierdie definisie in aanmerking geneem moet word. Die nuwe voorligting-sillabus sal onder andere moet verseker dat geen leerling in 'n "ideale" waardepatroon gevorm word of tot enige beroep of werk gelei word wat hy nie self gekies het nie.

Die nuwe voorligtingstelsel moet gelykwaardige en volle toegang tot alle fasiliteite voorsien vir elke leerling. Die waardes van kulture en gemeenskappe moet oorweeg, gerespekteer en beskerm word soos ook die waardes van leerlinge en hul geslag. Kortweg, skoolvoorligting moet gebaseer word op die erkenning en die waarde van die individu en sy reg om sy loopbaan te kies en oor sy lewenswyse te beslis.

b. Inhoud van die bestaande voorligtingsillabus

Die bestaande voorligtingsillabus en die huidige literatuur sal 'n algemene patroon aandui, hoewel daar aksentverskille is op onderskeie dele van die sillabus. Die verskille is gebaseer op kulturele waardes, en die nuwe Suid-Afrikaanse sillabus behoort eweneens toe te laat vir sulke klemverskille.

Die vier dele van die sillabus is soos volg:

1. Voorligting vir selfkennis en selfverwerkliking
 - . sluit in persoonlikheid, identiteit, motivering, fisiese en verstandelike volwassewording en persoonlike beplanning.
2. Voorligting vir die individu in die gemeenskap
 - . sluit in lidmaatskap van 'n gesin en gemeenskap, ekonomiese en wetlike vaardigheid, burgerskapverantwoordelikhede en verantwoordelikhede van kinderopvoeding, sosiale vermoë, kommunikasie, besluitneming, leierskap en 'n studie van ons samelewing.
3. Voorligting met die oog op onderwysbewustheid
 - . sluit in voordele van onderwys, leer- en studiemetodes, benutting van voorligting, en inleiding tot hoër onderwys.

4. Beroepsvoorligting

- sluit in werketos, 'n studie van ons ekonomie, beroeps-inligting, hoe om 'n werk te kies, te vind en te hou, hoe om te slaag en te vorder in 'n beroep.

Aanbevelings

1. Inleiding

Die Werkkomitee het besluit dat dit van die grootste belang vir die leerlinge sowel as die land is dat leerlinge goed voorberei moet wees vir die arbeidsituasie na skoolverlating. Sodoende sal die toekomstige werkers meer effektief kan kom tot die verwerkliking van sommige of meeste van hul moontlikhede en terselfdertyd 'n bydrae lewer tot die welsyn en ontwikkeling van die samelewing waarin hulle woon.

Skoolvoorligting met hierdie oogmerke staan bekend -

- as Beroepsvoorligting wat meer is as blote voorligting. Beroepsvoorligting is 'n omvattende beroeps- en opvoedkundige program wat leerlinge sal help om 'n beroep (of loopbaan) te kies wat hulle in staat sal stel om vaardighede, gesindhede en kennis te bekom wat nuttig is vir oorlewing en vooruitgang in hul eerste beroep en hul latere loopbaan.
- Beroepsvoorligting help die leerlinge om bewus te word van die geleenthede wat oop is vir hulle in ooreenstemming met hul moontlikhede (potensiaal) en beperkinge sowel as hulle belangstellings.

Die Werkkomitee het vervolgens besluit dat algemene skoolvoorligting geskei moet word van Beroepsvoorligting. Die sillabus vir algemene skoolvoorligting sal die volgende behels:

die individu in die samelewing, die ontwikkeling van sy sosiale vaardighede, leermoontlikhede en kommunikasievaardighede, sy ontwikkeling tot 'n volwasse en verantwoordelike gesinsman en 'n toereikend georiënteerde lid van sy gemeenskap. Sodanige voorligting geld natuurlik ook vir die vrou in die samelewing.

2. Skoolvoorligting en die kurrikulum

Voorligting behoort in die primêre skool te begin. Oorsese ondervinding sowel as navorsing wat deur die RGN onderneem is, toon aan dat die niveau van leerlinge se bewussyn en opinie van hulself met betrekking tot die skool, onderwysers, ouers en meerderes van blywende belang is in skoolprestasie en sukses in die lewe.

In die sekondêre skool behoort voorligting gerig te wees op die self-verwerkliking van die kind met die klem op selfaktualisering en die aanleer van sosiale vaardighede in st. 5 tot 7. Op die ouderdom van 10 tot 14 is daar selde realistiese beroepsbewustheid, en beroepsvoorligting is gewoonlik nie baie effektief op hierdie stadium nie. Van die ouderdom van 15 jaar af begin leerlinge hulself sien as volwassenes-in-wording, en sosiale bewustheid en beroepsvoorligting is die natuurlike program vir voorligting in st. 8, 9 en 10.

Die voorligtingsillabus van Kleurlingsake maak voorsiening vir een periode per week vir alle sekondêre klasse. Die Kaapprovinsie het een periode per klas per week vir st. 6, 7 en 8, en slegs vyf periodes per jaar vir st. 9 en 10, en hierdie tyd moet gebruik word vir toetsing en vraelyste. Die Departement van Onderwys en Opleiding se sillabus skryf een periode per week vir st. 5 voor, twee periodes per week vir st. 6, en een periode per week vir st. 7, 8, 9 en 10. Hierdie periodes word gebruik vir groepvoorligting en sluit nie tyd vir individuele voorligting in wat gegee word deur voorligtingonderwysers, skoolhoofde of ander onderwysers nie. (Individuele voorligting staan gewoonlik bekend as raadgewing (counselling), en word nie in hierdie verslag behandel nie.)

Om te voldoen aan die voorgeskrewe doelstellings vir skoolvoorligting is die tyd wat daarvoor afgestaan word 'n belangrike faktor. Dit moet egter beklemtoon word dat die voorgestelde tyd gebruik moet word deur opgeleide voorligtingspersoneel, en tydelike maatreëls moet getref word totdat sodanige personeel beskikbaar is. Die tyd kan soos volg bereken word:

lyd per week

Primêre skool, Algemene Voorligting Sestig minute

Periodes per week

Algemene voorligting	Beroepsvoorligting
----------------------	--------------------

Standaard 5 tot 10	Een	Een
--------------------	-----	-----

Die voorligtingsillabus sal baie buigsam moet wees. 'n Kern van inhoude (onderwerpe) wat die meeste van die beroepsvoorligtingsillabus insluit, sal verpligtend wees maar die helfte van die (algemene skoolvoorligting) sillabustyd kan bestee word aan inhoude vanuit die sillabus òr relevante onderwerpe wat buite die sillabus lê maar wat op daardie tydstip van aktuele belang is vir die leerlinge. Die voorligter kan sodanige inhoude insluit veral as leerlinge 'n aanduiding gee dat 'n groepbespreking oor so 'n onderwerp aanleiding kan gee tot die oplossing of begryping van een of ander probleem.

3. 'n Beroepsvoorligtingsprogram

a) Definisie

'n Beroepsvoorligtingsprogram is gedefinieer as 'n omvattende en georganiseerde onderrigprogram wat leerlinge kan begelei tot verantwoordelike beroepskeuse en wat hulle sal voorsien van vaardighede, gesindhede en kennis wat nuttig is vir oorlewing en vordering in hul eerste beroep en hul daaropvolgende loopbaan.

b) Doelstellings

Die doelstellings van 'n Beroepsvoorligtingsprogram is om leerlinge te begelei tot verantwoordelike beroepskeuse met die nodige kennis van die alternatiewe wat hulle het, die geleentehede wat hulle tot hul beskikking het of nie, die moontlikhede (potensiaal) en persoonlikheid wat elkeen aan die arbeidsbestel kan bied, en as hulle die keuse het, hoe om te kies tussen hul alternatiewe, hoe om werk te vind, hoe om daarin te oorleef en te vorder, en hoe om dit in 'n loopbaan op te bou.

Die doelstellings in eksakte terme:

- . Om leerlinge te leer watter beroeps- en onderwysgeleenthede hulle het en hoe om uit hulle te kies in ooreenstemming met hul moontlikhede en geleenthede;
- . om leerlinge te onderrig hoe om werk te soek en hoe om dit te behou en daarin te vorder, en as werk nie beskikbaar is nie, hoe om daarsonder te oorleef, en
- . laastens, om leerlinge te onderrig hoe om met bekwaamheid op te tree in 'n snel veranderende wêreld, en veral dié oorgang van skool tot werk of van skool tot verdere opleiding te hanteer.

c) 'n Voorgestelde Beroepsvoorligtingsillabus
vir sekondêre skole

Aanlegbepaling

Aanlegtoetse en selfevaluering insluitende onderrig en hulp om 'n realistiese selfbeeld op te bou en 'n insig in hoe om hierdie kennis te gebruik.

Hoofonderwerpe

- . Belangstellings, vermoëns, persoonlikheid, motivering
- . Persoonlikheid: hoe ander jou sien
- . Prestasie: sigbare vermoëns
- . Potensiaal: ongebruikte, onsigbare vermoëns
- . Permanensie: wat nie verander kan word nie
- . Motivering: waardes, behoeftes en dryfkryg
- . Volwassenheid: hoe om tred te hou met die lewe
- . Identiteit: hoe 'n mens met mekaar ooreenstem en tog ook van mekaar verskil
- . Bevoegdheid: ontwikkeling van persoonlike vaardighede.

Voorbereiding tot vaardighede

Hoe en waar om vaardighede aan te leer wat in die werkplek aangewend word.
Basiese vaardighede wat in die werk aangewend word wat op skool aangeleer is.

Werkvaardighede wat vereis word in halfgeskoolde en geskoolde poste.
Deskundiges en hul vaardighede.
Menseverhoudingsin werksituasies.
Tegniese vaardighede.
Verdere opleiding op beroeps-, tegniese en akademiese vlakke.
Hoe kan jou onderwys jou help om 'n goeie pos te bekom?

Die arbeidswêreld

Inleiding tot beroepe beskikbaar in ooreenstemming met die werksoeker se moontlikhede en onderwysvlak en uitgedruk in terme van belangstellings, waardes en werkbevrediging.

Die Suid-Afrikaanse ekonomie en die mense wat daarin werk, wat doen hulle?
Ons werkgemeenskap, waarom werk ons?

Watter soorte werk is daar?

Beroepsinligting, waar om dit te kry en hoe om dit te gebruik.

Mannekrag- en beroepbeplanning.

Keusevaardigheid

- . Onderrig en praktyk in keuse-uitoefening op die gebied van eenvoudige en ingewikkelde besluite.
- . Beginself van keuse-uitoefening.
- . Hoe om verantwoordelike keuses te doen onder verskillende omstandighede.
- . Beroepskeuse.

Werkstrategie

Hoe om werk te vind, daarin toe te tree, te vorder en die werksituasie te hanteer. Dit sluit beskikbaarheid van werk, toelatingsvereistes en werkloosheid in.

Waar om werk te soek.

Aansoeke en onderhoude.

Oorskakeling van skool na werk.

Vestiging in 'n beroep.

Indiensopleiding, om dit goed te doen.

Beplanning vir bevordering, verkryging daarvan.

Hoe om te oorleef as daar geen werk is nie.

4. 'n Algemene skoolvoorligtingprogram

a) Algemene beskrywing

Algemene skoolvoorligting kan onder andere beskryf word as voorligting aan die individu in die samelewing, die ontwikkeling van sy sosiale vermoëns, leervermoë en kommunikasievermoë, sy begeleiding tot volwassenheid en hoe om 'n verantwoordelike gesinsman/-vrou en 'n aanvaarde lid van sy/haar gemeenskap te word.

'n Sillabus in algemene skoolvoorligting is vol slaggate. Die risiko om norme in die kurrikulum voor te skryf wat onaanvaarbaar is vir groepe leerlinge uit verskillende ekonomiese groepe, geslagsgroepe of etniese groepe moet ten alle koste uitgeskakel word, anders sal die kurrikulum as geheel 'n "slegte naam" kry en deur die leerlinge verwerp word.

Norme en waardes ("die goeie persoonlikheid" of "die lojale burger") moet nie voorgeskryf word nie. Inteendeel, hierdie is 'n sillabus waar daaglikse probleme van 'n ouderdomsgroep:

adolessensie, die generasiegaping of 'n geslagsgroep, die vrou se plek in die samelewing, of 'n rassegroep, protes en geweld, openhartig, op 'n positiewe en konstruktiewe wyse bespreek kan word.

Dit word derhalwe aanbeveel dat met die uitsondering van sekere inhoudes wat nodig geag mag word, die sillabus buigsaam moet wees en die inhoudkeuse uit die sillabus aan die klas en die voorligters oorgelaat kan word. Daar is ook voorligtinginhoude wat oor kultuur handel. Laasgenoemde val vanselfsprekend in die gebied van algemene voorligting, en spesifieke openinge behoort gelaat te word vir die skoolvoorligter om die erfenis van groepkulture oor te dra, hetsy dit Joods, Indies, Afrikaans of Zoeloe is.

b) Doelstellings

- . Om leerlinge te help om met welslae hul leer- en volwassewordingsprobleme die hoof te bied op skool.
- . Om leerlinge te begelei tot vaardigheid ten opsigte van sosiale aangeleenthede, kommunikasie, leer- en werksituasies asook die vermoë om verantwoordelike keuses te doen.
- . Om leerlinge te begelei tot volwassenheid sodat hulle bekwame lede van die samelewing kan word met eie gekose norme en leefdoelwitte asook 'n besef van die tipe mens wat hul is en in die toekoms

kan wees. Terselfdertyd moet leerlinge begelei word tot kennis en begryping van die soort samelewing waarin hulle leef.

- . Om leerlinge te begelei tot kennis en begrip van verantwoordelikhede ten opsigte van geslagsaangeleenthede, die huwelik en die gesin.

c) 'n Voorgestelde sillabus vir Algemene Skoolvoorligting

Die voorstel is gemaak dat Algemene Skoolvoorligting in primêre en sekondêre skole aangebied behoort te word.

1. Sillabus vir sekondêre skole

Leer jouself ken

Begeleiding van leerlinge tot selfkennis, die verwerping van 'n realistiese selfbeeld, hoe ander persone geraak word deur hulle karakter en gedrag, hoe om fisiese en verstandelike volwassewording te hanteer.

Die gesonde persoonlikheid, die volwasse persoon en selfevaluering. Persoonlike probleme en hoe om dit op te los, menseverhoudings en leierseienskappe. Gebruik ook materiaal uit die Beroepsvoorligtingsprogram.

Aanleer van sosiale vaardigheid

Om leerlinge te help om te ontwikkel tot volwaardige volwassenes met selfhandhawingsvaardighede. Gebruik ook materiaal van die Beroepsvoorligtingsprogram in verband met werkvaardighede en keusevaardigheid.

Hoe om met ander mense oor die weg te kom, die respek van ander af te dwing, kommunikasie (om ons vir ander verstaanbaar te maak), op hoogte te bly, vrye tyd goed te benut, geld op beplande wyse aan te wend, Jan Publiek se wetlike probleme, rook en drink, nasionale diensplig.

Leer gesinsorganisasie ken

Om leerlinge te begelei tot volwassenheid en hulle in te lig aangaande geslagsaangeleenthede, die huwelik, gesinsorganisasie en kinderopvoeding.

Om te leef in 'n gesin, die rol van die vader, moeder en die kind, gesindhede teenoor mekaar en werksverdeling in die huis, adolessensie en verhouding met ouers, ontmoeting van die teenoorgestelde geslag, afsprake, vaste verhoudings, geslagsake, die huwelik, gesinsbeplanning, wetsadvies vir die gesin, kultuur en godsdiens wat in die huis geleer word.

Leer hoe om verandering te hanteer

Om leerlinge te leer hoe om op bekwame wyse verandering in 'n snel veranderende wêreld te hanteer, veral die oorgang van skool na werk en van skool na 'n hoër opleiding.

2. n Sillabus vir primêreskoolvoorligting

'n Groot deel van die onderwys wat deur die klasonderwyser aan primêreskoolleerlinge gegee was, was nog altyd afgestem op persoonlike en sosiale bewuswording en onderrig. Dit mag help om die program te formaliseer sodat 'n mens bewus is van die areas wat gedek behoort te word. In sommige moderne skole is daar huidig spesiaal opgeleide voorligter-onderwysers verantwoordelik vir die program.

Die doelstellings van die primêreskoolvoorligtingsillabus en sommige uitgesoekte voorbeelde van opskrifte kan soos volg daar uitsien:

Hoe om 'n sosiale besef en vermoë te ontwikkel

- . Vriende maak - gesin en huis; deelname en bydrae - skoolgedrag en -aktiwiteite - onderwysbewustheid - beroepsbesef - groet - sport - geld - liefdadigheid - tyd en stiptheid - gedrag en maniere - omgee vir en sensitiwiteit teenoor ander - kultuur- en godsdiensbesef.

Hoe om die vermoë te ontwikkel om daaglikse take te hanteer

Hoe om aan te trek - ordelik te wees - boodskappe oor te dra - besittings op te pas - maniere - verjaarsdagpartytjies - hoe om boeke te hanteer - die telefoon te gebruik - persoonlike liggaamlike reinheid - versorging van klere - hoe om hulp te vra - eerlikheid.

Om 'n bewustheid van die eie self en identiteit te ontwikkel

Liggaams- en sintuigbesef - vroulikheids- of manlikheidsbesef - versorging en ontwikkeling van die liggaam - ontspanning - oefening - hoe om gevoel en emosies te deel en daaraan uitdrukking te gee - om deel van 'n gesin te wees - deel van 'n groep - persoonlikheid, hoe ander jou sien - vermoëns, moontlikhede en beperkinge - belangstellings - norme - opvattinge - sensitiwiteit vir self en ander - omgewing: natuur en in stede.

Hoe om beskermingsvermoë vir persoonlike veiligheid te ontwikkel
(oorlewing)

Padveiligheid - hoe om hulp te vra wanneer verdwaal - onthou jou naam en adres - optrede tydens noodgevalle, brand, motorongeluk, ongeluk in die huis - volg van vreemdelinge - vuurwapens - medisyne - vuurhoutjies, - oop vure - vuil water - Bilharzia - hondsdolheid - elektrisiteit - swem - hoe om fiks en gesond te bly.

7.6.6 Vereistes vir die verwerking van die doelstellings
van die skoolvoorligtingsdiens

Die verwerking van sowel die doelstellings met die skoolvoorligtingsdiens op skool as die besondere doelstellings met Algemene Skoolvoorligting en Beroepsvoorligting op skool vereis dat die opleiding van skoolvoorligters, die organisasie en beheer van die skoolvoorligtingsdiens, die kurrikulum vir skoolvoorligting en die skakeling in skoolvoorligting, vernuwing sal moet ondergaan. Die vernuwing van die diens sal met die beginsels van skoolvoorligting binne die raamwerk van die beginsels van die onderwys rekening moet hou.

7.7 SAMEVATTENDE KOMMENTAAR OOR DIE HUIDIGE STAND VAN OPLEIDING
VAN PERSONEEL IN SKOOLVOORLIGTING EN AANBEVELINGS

7.7.1 Samevatting

- a. Die beste voorsiening, hoewel nie toereikend nie, bestaan vir Blankes en vir Indiërs. Vir Kleurlinge is die opleiding geheel ontoereikend terwyl vir Swartes daar baie min of geen opleiding is nie.
- b. Die outonomie aan universiteite ten aansien van standaard, toelatingsvereistes, duur van kursusse asook sillabussamestelling, dui op 'n weelde waarvan die voortbestaan in die huidige tyd beslis bevraagteken en ondersoek kan word.
- c. Behalwe in die geval van een universiteit bestaan daar geen voorgraadse onderwyskursus waar Skoolvoorligting as hoofvak

- geneem kan word soos in die geval van ander skoolvakke nie. Dit plaas 'n geweldige remming op die wetenskaplike en deskundige uitbou van die besondere vakgebied.
- d. Daar is geen sprake van Skoolvoorligting of selfs Beroepsvoorligting as 'n selfstandige vakgebied met inhoude in eie reg nie. Die neiging is uitlewering aan ander vakgebiede wat inderdaad van Skoolvoorligting 'n toegepaste vak maak.
- e. 'n Oordrewe waarde word aan Sielkunde geheg teenoor Opvoedkunde. Aangesien daar met kinders in die opvoedingsituasie gewerk word, moet Opvoedkunde sy regmatige plek kry.
- f. Daar is 'n oordrewe en ongegronde gebondenheid aan verouderde sillabusse, met 'n oorbelading van algemene inhoude vanuit elke lewensterrein. Dit lei tot algemeenheid en oppervlakkigheid en neem die beskikbare tyd so in beslag dat daar van beroepsvoorligting feitlik niks teregkom nie.
- g. Daar is 'n neiging om in opleiding oordrewe en soms eensydige klem op die probleme van kinders te laat val en te konsentreer op probleemgevallen. In Skoolvoorligting gaan dit primêr daarom dat alle kinders, ook die hoogbegaafdes, begelei word tot optimale selfverwerkliking op elke lewensterrein. Skoolvoorligting het 'n voorkomings-, uitkennings-, hulpverlenings-, 'n verwysings- en 'n deskundige beroepsvoorligtingstaak. Deskundige hulpverlening aan leerlinge met buitengewone probleme val op die terrein van skoolklinieke.
- h. Met inagneming van die waarde van toetsing moet daar gewaak word teen die neiging om beroepskeuse aan toetsing en verwysing na beroepe uit te lewer. Daarmee gaan die reg van die jeugdige om self te kies verlore.
- i. Op enkele uitsonderings na ontbreek inhoude oor arbeidswaardes, -gesindheid, -verhoudinge, dienslewering en so meer in die sillabusse.

- j. Dit ontbreek by die meeste opleidingsprogramme aan inhoude wat voldoende rekening hou met die hedendaagse werklikhede en snel veranderende tendense.
- k. In groepsvoorligting ontbreek dit aan 'n ordelike vakdidaktiese benadering. Die moontlikheid bestaan dat groepbesprekings in 'n algemene gepraat kan verval.
- l. Op enkele uitsonderings na ontbreek dit aan grondige opleiding van alle onderwysers om onder andere 'n voogprogram en oorlewingsprogram te behartig.
- m. Vir diploma-opleiding bestaan daar 'n te groot verskeidenheid van toelatingsvereistes.
- n. Daar is 'n behoefte aan die verhoging van die kwaliteit van diploma-opleiding wat gedeeltelike vrystelling van en aansluiting tot graadopleiding bied.
- o. Binne die huidige opleidingsprogramme kom beroepsvoorligting nie tot sy reg nie.
- p. Volgens die kriteria wat deur die Beroepsraad vir Sielkunde gestel word, is die opleiding van voorligtingpersoneel aan skoolklinieke ontoereikend. Daar bestaan 'n behoefte aan 'n Beroepsraad vir Opvoedkunde.

7.7.2 Kommentaar van buiteskoolse instansies

- . Identifisering van kinders word merendeels oorgelaat aan klasonderwysers wat nie oor die nodige opleiding beskik om dit te doen nie.
- . Daar is ernstige tekortkominge in die verskaffing van beroepsvoorligting op skool-, handels- en nywerheidsvlak.
- . Beroepsvoorligting behoort voltyds deur deskundig opgeleide personeel aangebied te word.
- . Die opleiding vir alle bevolkingsgroepe moet verbeter word.

- . Die opleiding moet meer praktykgerig wees.
- . 'n Opvoedkundige en psigologiese benadering moet gevolg word.
- . Beroepsvoorligting moet nie ondergeskik gestel word aan ander skoolvakke nie.
- . Daar is 'n toenemende behoefte aan beroepsvoorligting ten opsigte van loopbaanwisseling deur werkende persone.
- . Alle werkers moet beroepsvoorligting ontvang.
- . Beroepsvoorligting is die gesamentlike taak van die skool, en alle buiteskoolse belanghebbende instansies.

7.7.3 Aanbevelings

- a. Skoolvoorligting moet sy regmatige deel in die opleiding van alle onderwysers kry, dit wil sê in die voorgraadse Ed.-kursusse en diploma-kursusse. Die inhoud van die kursusse moet beroepsvoorligting en algemene skoolvoorligting wees en nie inhoude vanuit ander vakgebiede soos byvoorbeeld Ortopedagogiek en Ortodidaktiek (Remediëring) nie. Die onderskeie opvoedkundige vakke moet as selfstandige vakke in die kursusse figureer en nie as gereduseerde vakgedeeltes onder Skoolvoorligting nie. Dit sou die kwaliteit van opleiding verlaag.

Met twee lesings in Skoolvoorligting per week as deel van onderwysopleiding sou geskik geagte onderwysers voorligting op skool kon behartig waar professioneel opgeleide voorligters nie beskikbaar is nie.
- b. Die bestaande regulasie kragtens 'n kennisgewing in die Staatskoerant 26 Maart 1976, moet as 'n interimreëling gehandhaaf word. Dit bepaal dat Sielkunde III of Voorligting-sielkunde III of Opvoedkunde III as toelating tot die Vakdidaktiek Skoolvoorligting geld.

Voordele

- . Met drie periodes teorie en een praktiese klas per week kan studente op 'n redelike hoë peil gebring word om skoolvoorligting op die sekondêre skool te behartig na voltooiing van hul kursus.
- c. 'n Vierjarige diploma in Skoolvoorligting moet ingestel word aan alle opleidingsinrigtings. Die kwaliteit daarvan moet sodanig wees dat dit as gedeeltelike vrystelling van of aansluiting by graadopleiding kan dien.

Voordeel

Personeel met 'n diploma-kwalifikasie kan, waar nodig, skoolvoorligting op die sekondêre skool behartig.

d. Graadkursus in Beroepsvoorligting

Om beroepsvoorligting op die sekondêre skool te behartig, moet 'n vierjarige graadkursus met spesialisering in Beroepsvoorligting in kombinasie met Sielkunde, Opvoedkunde en een of meer skoolvakke aan alle universiteite ingestel word. Vakdidaktieke en alle vaardigheidsvakke wat vir onderwysersopleiding vereis word, sal geld.

Voordele

- . Dit maak deskundige opleiding in beroepsvoorligting moontlik
 - . Dit dien as grondslag vir registrasie by 'n beroepsraad.
- e. Om die taak van algemene skoolvoorligting te kan behartig, is 'n B.Ed.-graad met Sielkunde III 'n vereiste, of 'n gelykwaardige graad in Voorligtingsielkunde met Opvoedkunde III as vereiste. Die opleiding hoef nie te voldoen aan die vereistes vir registrasie by 'n beroepsraad nie. Die verwagting is dat die skoolvoorligter bevordering op skool in plaas van by die skoolklinieke sal kry.

Die samestelling van die B.Ed.-kursus moet bestaan uit vakke in die Opvoedkunde wat 'n breë kennisbesit ten gevolg het, soos onder meer Filosofie van die Opvoeding, Opvoedkundige Sielkunde, Sosiale Opvoedkunde, Onderwysbestuur, Remediëring en spesialisering in Skoolvoorigting.

- f. Opleiding van alle onderwysers moet voorsiening maak vir goeie funksionering van 'n voogprogram en 'n oorlewingsprogram op skool onder leiding van die skoolvoorligter.
- g. In opvoedkundige vakke wat verband hou met skoolvoorigting kom inhoude in dié verband beter tot hul reg as wanneer dit gereduseerd onder die vak Skoolvoorigting geplaas word.
- h. Daar moet indringend ondersnek ingestel word na opleidingsmoontlikhede as 'n interimreëling wat kan help om die aanvraag vir opgeleide personeel, veral Kleurlinge en Swartes, te verlig.
- i. Gesamentlike opleiding in Beroepsvoorigting. 'n Opleidingsprogram wat voorsiening maak vir skole en naskoolse instansies is noodsaaklik. Die huidige afsonderlike opleiding vir skole en buiteskoolse instansies kan saamgevoeg word.
- j. Skoolvoorigting, veral Beroepsvoorigting moet as 'n selfstandige vakgebied met eie inhoude gevestig word.
- k. Alle persone wat met kinders en jeugdige werk, binneskools sowel as buiteskools, behoort 'n studie-agtergrond in Opvoedkunde te hê.
- l. Alle sillabusse in Beroepsvoorigting en Algemene Skoolvoorigting moet indringend hersien word.
- m. In die opleiding moet die vakinhoud as wetenskaplik deskundige gebeures ontsluit word.

- n. Die opleiding moet so sterk praktykgerig wees dat daar aan die behoeftes in die praktyk voldoen kan word.
- o. Daar moet dringend aandag gegee word aan die instelling van 'n Beroepsraad vir Opvoedkunde wat kriteria vir registrasie kan bepaal wat meer in lyn is met die werklike behoeftes van opvoeding, onderwys en beroepsvoorligting.
- p. Hoewel die personeel vir skoolvoorligting opgelei moet word om leerlinge met probleme uit te ken, voorlopig te help en dan te verwys indien nodig, is dit nie die primêre taak in skoolvoorligting nie. Die primêre taak is om alle leerlinge te begelei tot selforiëntering met die oog op optimale selfverwerkliking op elke lewensterrein.

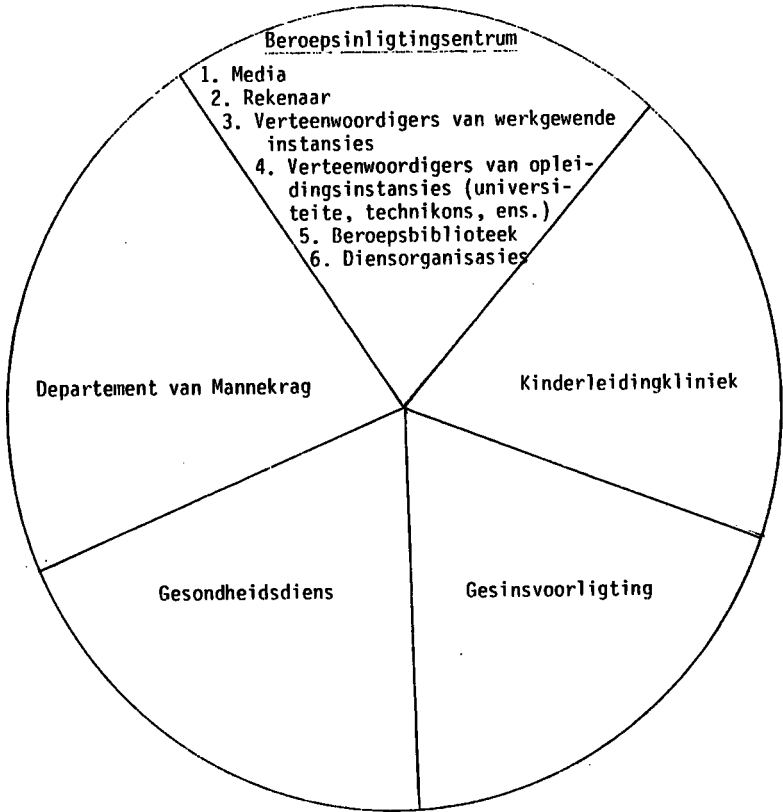
7.8 SKAKELING IN SKOOLVOORLIGTING

7.8.1 Agtergrond

Dit is 'n bekende feit dat die moderne beroepswêreld besonder omvangryk en gespesialiseerd geraak het. Daarom word 'n beroepskeuse vir jeugdiges bemoeilik en is hulle in toenemende mate van deskundige hulp afhanklik.

Onder andere is op grond hiervan 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys ingestel. Binne hierdie gedifferensieerde stelsel moet jeugdiges skool-, kursus-, vak- en uiteindelik beroepskeuses maak. Dit alles veronderstel goed gefundeerde beroepsvoorligting wat uit die aard van die saak behoorlike beroepsinligting veronderstel. Hierdie inligting moet gereedlik aan die beroepsvoorligter by die skool beskikbaar wees, en dit bly sy primêre taak om dit vir die kind te vertolk en om h. te begelei tot selfstandige en sistematiese beroepstudie as aspek van beroepsvoorligting. Met die oog hierop is dit noodsaaklik dat in die opleiding van beroepsvoorligters voldoende aandag aan beroepstudie gegee word. Voldoende fisiese fasiliteite op skool vir verantwoorde beroepstudie is ook noodsaaklik.

Die fisiese opset van die voorligtingsentrum kan skematies as volg voorgestel word:

7.8.2 Aanbevelings

- a. Om doeltreffende voorligting en skakeling op voorligtingsvlak te bevorder, moet voorligtingsentrums op strategiese punte binne bepaalde streke tot stand kom.
 - . Die verskillende dienste binne so 'n sentrum moet ten nouste skakel.
 - . Binne die beroepsinligtingsentrum kan daar deur gesamentlike navorsing, beplanning en koördinerings 'n stelsel ontwikkel word waarop versamelde beroepsdata geklassifiseer, gerekenariseer, geberg en versprei word. Vanuit hierdie sentra kan bv. assistent-beroepsvoorligters van skole van inligting voorsien word en kan opgeleide skakelpersone wat bv. 'n aantal industrieë verteenwoordig skole besoek om beroepsinligting te verskaf.
 - . In groter areas kan die totale diens van die voorligtingsentrum aangebied word en in kleiner areas slegs sekere dienste.
 - . Voorligtingsentrums en die skole moet in nuwe skakeling funksioneer.
- b. Inrigtings vir voortgesette opleiding moet aan die begin van elke jaar relevante inligting oor leergange, ens. aan die voorligtingsentrums beskikbaar stel.
- c. Kanale tussen die SAW en die voorligtingsentrums moet geskep word sodat dienspligtiges gereeld beroepsvoorligting kan ontvang.
- d. Diensorganisasies moet by die voorligtingsentrums betrek word.
- e. Onderwysersverenigings behoort meer aandag te gee aan die beroepsmoontlikhede van elke vak.
- f. Borge moet gevind word vir meer artikels oor beroepe in koerante en tydskrifte. Hierdie artikels moet in samewerking met deskundige beroepsvoorligters beplan word.

- g. Kort films oor beroepe wat net voor die hoofvertoning aangebied word, kan groot waarde hê.
- Roiprente oor beroepe, aangebied met behulp van mobiele bioskope word sterk aanbeveel.
- h. Radio-uitsendings van beroepsinligting moet in meerdere mate benut word, soos byvoorbeeld paneelbesprekings en praatjies oor beroepe, telefoniese voorsiening van gespesialiseerde antwoorde op probleme, ens. Deskundige beroepsvoorligters moet waar moontlik hier behulpsaam wees.
- i. Daar word aanbeveel dat die SAUK versoek word om meer tyd op televisie vir opvoedkundige programme, soos die verskaffing van beroepsinligting, in te ruim.
- Geslotebaantelevisie moet meer gebruik word vir die bekendstelling van beroepsinligting.
- j. Kriteria vir effektiewe beroepsinligting moet vasgestel word. Daar moet seker gemaak word dat ten minste die volgende inligting gegee sal word:

- . Aard van die werk
- . Werksomstandighede
- . Persoonlike hoedanighede waarvoor persoon moet beskik om hom geskik te maak vir werk
- . Voorgeskrewe kwalifikasies
- . Moontlikhede vir verdere opleiding
- . Toekomsmoontlikhede
- . Salaris

Verder moet die inligting objektief, gebalanseerd en resent wees en in eenvoudige taal aangebied word met 'n doeltreffende uitleg in die pamflette en brosjures.

- k. 'n Nasionale voorligtingskomitee moet voorligting vir alle bevolkingsgroepe koördineer. Hieronder moet 'n nasionale subkomitee vir beroepsvoorligting (d.w.s. ook beroepsinligting) ressorteer.

Die privaatsektor moet daadwerklik by die beroepsvoorligtingsaksie betrek word, veral deur geleenthede te skep vir praktiese werkervaring vir senior leerlinge en deur finansiële bydraes te maak.

Voortgesette en gekoördineerde navorsing is noodsaaklik.

7.9 ORGANISASIE EN BEHEER VAN VOORLIGTINGSDIENSTE

7.9.1 Inleiding

Skoolvoorligting as 'n hulpdienst aan leerlinge en ouers word tans by skole deur voorligter-onderwysers, en by kinderleidingklinieke deur gespesialiseerde professionele persone behartig.

Die organisasie en beheer van voorligting in skole ressorteer tans hoofsaaklik onder die skoolhoof. Kontrolering word normaalweg deur inspekteurs van onderwys gedoen. Gespesialiseerde voorligting deur klinieke word onder beheer van die hoofde van sielkundige en voorligtingsdiens van die verskillende onderwysdepartemente aangebied.

Die beroepkundige aspek van voorligting word in sekondêre skole grootliks aan die hand van voorgeskrewe voorligtingsprogramme gedoen. Een lesperiode per week word normaalweg vir hierdie doel afgesonder. Beperkte individuele leiding word ook gedurende skoolure gegee. Oor die algemeen word fisiese fasiliteite (lokale, toerusting, ens.) vir dié doel van beroepsvoorligting deur skole beskikbaar gestel.

Die beroepkundige aspek van voorligting as 'n hulpdienst deur die kliniek word grootliks deur beroepsleiers as spesialiste behartig. Die huidige situasie met betrekking tot organisasie en beheer van voorligting, meer bepaald beroepsvoorligting, laat veel te wense en bied ruimte vir verbetering.

7.9.2 Enkele knelpunte ten opsigte van die huidige organisasie en beheer van beroepsleiding

a. Die Skoolhoof

- . Ontoereikende kennis van die plek en waarde van beroepsvoorligting.
- . Neutrale houding en geringskatting van die vak Beroepsvoorligting.

b. Voorligter-onderwyser

- . Meestal onvoldoende opgelei met min ervaring in die vak.
- . Persone sonder die vereiste persoonseienskappe word vir beroepsvoorligting verantwoordelik gemaak.
- . Neutrale houding en geringskatting van die vak.
- . Oorbelading.

c. Fisiese fasiliteite

Ontoereikende beroepsvoorligtinglokale, meuhlement en hulpmiddels is 'n belangrike knelpunt in beroepsvoorligting.

d. Tyd

Onvoldoende tyd vir groep- en individuele werk.

e. Kinderleidingklinieke

Onvoldoende fisiese fasiliteite en oorbelading met werk belemmer doeltreffende organisasie.

f. Kontrole

Te min goed opgeleide en vakgerigte inspekteurs van onderwys vir beroepsvoorligting maak kontrole ontoereikend.

7.9.3 Voorgestelde organisasie en beheer van voorligting (Kyk bylae A)

Weens die omvangrykheid van werk, maar veral om beroepsvoorligting be-

hoorlik tot sy reg te laat kom, moet voorligting in drie kategorieë verdeel word, naamlik:

- . 'n Algemene skoolvoorligtingsdiens (opvoedkundige programme vir alle leerlinge).
- . 'n Gespesialiseerde beroepsvoorligtingsdiens (vir alle leerlinge).
- . 'n Gespesialiseerde voorligtingsdiens (vir leerlinge met besondere probleme).

(Ouerbetrokkenheid met betrekking tot skoolvoorligting is noodsaaklik.)

a. 'n Algemene skoolvoorligtingsdiens vir alle leerlinge

Om te verseker dat alle leerlinge die nodige opvoedkundige hulp en leiding ontvang wat vir volwassewording noodsaaklik is, word aanbeveel dat 'n algemene skoolvoorligtingsprogram by alle skole ingestel word. 'n Aspek soos voogwerk moet hierby ingesluit word.

Personeel

1. Hoof: Algemene Skoolvoorligtingsdiens (vlak 6)

Dit word aanbeveel dat die pos van Hoof: Algemene Skoolvoorligtingsdiens vir elke provinsie, streek of departement ingestel word ten einde oorkoepelende beheer en kontrole uit te oefen.

2. Inspekteur van Onderwys: Algemene Skoolvoorligting (vlak 5)

Hy sal beheer en kontrole uitoefen oor alle nie-gespesialiseerde opvoedkundige programme binne sy bepaalde streek. So 'n persoon moet vanselfsprekend oor toepaslike opleiding en ervaring in hierdie verband beskik.

3. Skoolvoorligter: Algemene Skoolvoorligting (vlak 2)

Hy moet in samewerking met die skoolhoof verantwoordelik wees vir die organisasie en beheer van die algemene skoolvoorligtingsprogram. Hy moet ook leerlinge met algemene probleme hanteer en vir gespesialiseerde hulp na die beroepsvoorligting- of gespesialiseerde voorligtingsdiens verwys (voorligtingsentrum). Hy moet oor toepaslike kwalifikasies (B.Ed. Skoolvoorligting of 'n gelykwaardige kwalifikasie in Voorligting-

sielkunde met Opvoedkunde III) beskik. Die skoolvoorligter moet ten alle tye beskerm word teen oorbelading of betrokkenheid met sake wat nie sy bepaalde taak raak nie. Hy moet hoofsaaklik afgesonder word vir individuele voorligting en die status van departementshoof geniet.

b. 'n Gespesialiseerde beroepsvoorligtingsdiens

Selfstandigheid van die Beroepsvoorligting

Die eiesoortigheid; omvang en gespesialiseerdheid van die beroepsvoorligtingsdiens noodsaak die instelling van 'n selfstandige diens met 'n eie organisasie en beheerstruktuur.

Personeel

i. Hoof: Beroepsvoorligtingsdiens (vlak 6)

Hy is die professionele en administratiewe hoof van die beroepsvoorligtingsdiens en is oorkoepelend verantwoordelik vir die organisasie, beheer, kontrole en leiding binne 'n bepaalde streek, provinsie of departement.

2. Inspekteur van onderwys: Beroepsvoorligting (vlak 5)

Hy is verantwoordelik vir die organisasie, beheer en kontrole van die beroepsvoorligtingsdiens binne sy bepaalde streek.

'n Toepaslike nagraadse kwalifikasie in beroepsvoorligting en ervaring is vereistes.

3. Die Beroepsvoorligter (vlak 3)

Die beroepsvoorligter is lid van die kliniekspan (voorligtingsentrum) en is binne sy komprehensiewe eenheid verantwoordelik vir -

- . hulpverlening in die organisasie van beroepsvoorligtingsprogramme in skole,
- . diagnostisering en hulpverlening aan individuele leerlinge met onderwys- en beroepskeuseprobleme wat verwys word deur die assistent-beroepsvoorligter,
- . skakeling met werkgewende en opleidingsinstansies.

'n Toepaslike nagraadse kwalifikasie in beroepsvoorligting (M.Ed.-vlak),
ervaring en registrasie by die SAOR is vereistes vir aanstelling.

4. Die assistent-beroepsvoorligter (vlak 2)

Die assistent-beroepsvoorligter word fisies by 'n sekondêre skool gehuisves,
maar staan tans onder beheer van die Hoof: Beroepsvoorligtingsdiens en
word gekontroleer deur die Inspekteur van Onderwys: Beroepsvoorligting.
Onder leiding van die beroepsvoorligter is hy verantwoordelik vir die
beroepsvoorligting van 'n sekondêre skool en dié skool se voedingskole
(primêre skole). Sy take sluit onder andere in:

- . Groepdiagnostisering (intelligensie, aanleg, belangstelling).
- . Beroepsinligting - versameling, organisering en beskikbaarstelling.
- . Skakeeling met skoolhoof, werkgewende en opleidingsinstansies.
- . Beroepsvoorligting in klas- en individuele verband waar van toepassing.

Ten aansien van die primêre skole is hy verantwoordelik om saam met die
skoolvoorligter elke leerling te lei tot 'n sinvolle onderwyskeuse
na st. 5. 'n Toepaslike graad (B.Ed.) met byvoorbeeld Beroepsvoorligting
as rigting en internskap by die kliniek vir registrasie by SAOR is 'n
vereiste vir aanstelling in die pos.

5. Die junior-beroepsvoorligter (vlak 1)

Die pos van junior-beroepsvoorligter word ingestel om die assistent-
beroepsvoorligter by te staan in sy omvattende taak. Hy werk nou saam
met die assistent-beroepsvoorligter en word ook fisies by die sekondêre
skool geplaas. Hy word beheer en gekontroleer soos die assistent-
beroepsvoorligter. Met die uitsondering van verpligtinge ten opsigte
van primêre skole en diagnostisering is sy pligstaat dieselfde as die
van die assistent-beroepsvoorligter, maar in hoofsaak behels sy pligte
beroepsvoorligting in klas- en individuele verband. 'n Toepaslike
graad (B-graad) met byvoorbeeld Skoolvoorligting as hoofvak is 'n B.-graad
voorvereiste vir aanstelling.

c. Komitees

Om die doeltreffende koördinerings- en funksionering van voorligting (streeks-, provinsiale of departementele vlak) te verseker, word die daarstelling van verskillende komitees aanbeveel.

1. Komitees vir voorligting

Voorgestelde komitees vir die algemene koördinerings- en funksionering van voorligting (kyk bylae C)

2. Komitees vir die gespesialiseerde beroepsleidingsdiens. Komitees wat direk verantwoordelik is vir die koördinerings- en funksionering van hierdie diens word ook in bylae C genoem.

d. 'n Nasionale raad vir beroepsvoorligting

Hierdie selfstandige raad is op nasionale grondslag oorkoepelend verantwoordelik vir die koördinerings- en funksionering van alle beroepsvoorligtingsdienste (kyk bylae C).

e. Streeksentrums vir voorligting (kyk bylae A)

Vir doeltreffende funksionering en skakeling word voorligtingsentrums op strategiese punte binne elke streek aanbeveel.

'n Streeksentrum moet verseker dat die volgende dienste verrig word:

1. Departement van Mannekrag (vir voorligting aan en indiensplasing van skoolverlaters en volwassenes).

2. Beroepsinligtingsentrum

Hierdie sentrum sal beroepsinligting versamel, klassifiseer, rekenariseer en aan skole beskikbaar stel.

3. Gesinsvoorligting (Maatskaplik) vir skakeling met welsyns-organisasies, kerke en skole en vir voorligting aan leerlinge en ouers.
4. Gesondheidsdienste vir geneeskundige ondersoek en voorligting aan alle leerlinge.
5. Kinderleidingkliniek vir gespesialiseerde voorligting aan leerlinge (kyk bylae B).

7.9.4 Verdere aanbevelings

a. Fisiese fasiliteite

Die beskikbaarstelling van voldoende beroepsvoorligtinglokaal, onderhoudslokaal, goed toegeruste klinieke, ameublement en hulpmiddels is noodsaaklik vir doeltreffende beroepsvoorligting (kyk bylaes D en E).

b. Tyd

Genoegsame tyd vir beroepsvoorligting (groep- en individuele werk) moet deur skole toegestaan word.

c. Getalle

Personeel vir beroepsvoorligting (groep- en individuele werk) moet volgens die getal leerlinge per skool bereken word.

d. n Gespesialiseerde voorligtingsdiens (kyk bylae A)

Leerlinge met probleme wat in verband staan met opvoeding, skolastiese werk, koördinasie, spraak, gedrag, ens. vereis 'n afsonderlike gespesialiseerde diens met 'n eie organisasie en beheerstruktuur wat soos volg daar moet uitsien:

* Moet saamgelees word met beginsel 2 van "Beginsels vir die onderwys in die RSA".

1. Hoof: Gespesialiseerde Voorligtingsdiens (Sielkundige Diens) (vlak 6)

Hy is die professionele en administratiewe hoof van hierdie diens en is oorkoepelend verantwoordelik vir die beheer, kontrole en leiding binne 'n bepaalde streek, provinsie of departement (hoofkantoor).

2. Assistent-hoofde: Gespesialiseerde Voorligtingsdiens (vlak 5)

Assistent-hoof: Ortopedagogies (Klinies)
Assistent-hoof: Ortodidakties (Remediërend)
Assistent-hoof: Gesinsvoorligting (Maatskaplik)
Assistent-hoof: Spraakterapie
Assistent-hoof: Arbeidsterapie

Hierdie onderskeie assistent-hoofde word by die hoofkantoor geplaas, georganiseer en beheer, en gee leiding aan die personeel van die onderskeie afdelings wat aan kinderleidingklinieke verbonde is.

3. Personeel: Kinderleidingkliniek

a) Hoof: Kinderleidingkliniek (vlak 4)

Hy is die administratiewe hoof van die kinderleidingkliniek en is verantwoordelik vir die doeltreffende organisering en implementering van gespesialiseerde hulpverleningsprogramme.

b) Ortopedagoog (Klinies) (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met persoonlikheids- en opvoedingsprobleme.

c) Ortodidaktikus (Remediërend) (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met leerprobleme.

d) Gesinsvoorligter (Maatskaplik) (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met opvoedingsprobleme. In dié verband gaan hy hoofsaaklik voorkomend te werk en doen oerbegeleiding waar nodig.

e) Spraakterapeut (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met spraakprobleme.

f) Arbeidsterapeut (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met koördinasieprobleme.

g) Beroepsvoorligter (vlak 3)

Hy verleen gespesialiseerde hulp aan leerlinge met onderwys- en beroeps-keuseprobleme.

L.W. . Alhoewel die beroepsvoorligter 'n lid van die kliniekspan is, staan hy onder direkte beheer en kontrole van die Hoof: Beroepsvoorligtingsdiens.

. Alhoewel die assistent-beroepsvoorligter en die junior beroepsvoorligter hoofsaaklik aan skole verbonde is, staan hulle onder direkte beheer en kontrole van die Hoof: Beroepsvoorligtingsdiens. Aangesien hulle in opdrag van die beroepsvoorligter werk en dikwels by klinieke saamgetrek word, kan hulle inderdaad ook as kliniekpersoneel beskou word.

e. Opleiding van kliniekpersoneel

Toepaslike gespesialiseerde opleiding (M.Ed.-vlak) en registrasie by SAOR is 'n voorvereiste vir aanstelling.

7.10 SKOOLVOORLIGTING IN DIE RSA

7.10.1 Die verantwoordelikheid vir doeltreffende voorligting word gedeel deur die Staat en die privaatsektor. Derhalwe

- a. moet doeltreffende maniere vir skakeling tussen alle partye ontwerp en ingestel word;
- b. moet finansiële laste, bv. dié meegebring deur die totstandkoming van voorligtingsentrums, gedeel word.

7.10.2 Daar is verskillende vereistes vir algemene skoolvoorligting en beroepsvoorligting, derhalwe

- a. moet geskikte opleidingskursusse vir skoolvoorligters en beroepsvoorligters wees;
 - b. moet interimopleidingskemas op die onmiddellike kort-termyn voorsien in die tekort aan gekwalifiseerde personeel.
- 7.10.3 Aangesien Voorligting groter erkenning nodig het as 'n onafhanklike akademiese vak binne die raamwerk van onderwys-opleiding, moet geskikte voorgraadse, kollege- en interimkursusse ontwerp word om die voortdurende beskikbaarheid van toepaslik gekwalifiseerde voorligtingspersoneel te verseker.
- 7.10.4 Voorligtingprogramme moet die basiese beginsel van vryheid van keuse in terme ooreenkomstig kulturele oriëntasie en beroepsgeleentheid verskans. Derhalwe -
- a. moet enige voorligtingskurrikulum voldoende ontsluit wees vir keuse-uitoefening;
 - b. moet beroepsgeleenthede radikaal uitgebrei word sodat beperkinge op keuse slegs vanuit die individu kom.
- 7.10.5 Algemene menswaardigheid moet in alle onderwys verskans wees, en veral in voorligtingsonderwys.
- 7.10.6 Die verband tussen normale skoolvakke en beroepsgeleenthede, moet deur vakonderwysers en voorligters uitgewys en beklemtoon word.
- 7.10.7 Die organisasie en beheer van voorligtingsdienste moet verseker dat alle leerlinge toegang het tot gelyke inligting en fasiliteite (bv. gebruik van voorligtingsentrums).
- Derhalwe -
- a. moet die middele van die privaatsektor gebruik word vir die finansiering van voorligtingsdienste, bv. voorligtingsentrums;

- b. moet daar samewerking en koördinering wees tussen alle belanghebbende instansies;
 - c. moet voortgesette navorsing aangemoedig word.
- 7.10.8 Algemene registrasie van alle voorligters moet verseker word. Dus -
- a. sal die struktuur en werking van die huidige Suid-Afrikaanse Onderwysersraad vir Blankes moet verander;
 - b. sal 'n beroepsraad, eerder as werkgewers, vereiste kwalifikasies en kriteria vir registrasie moet bepaal.
- 7.10.9 Gelyke toegang tot voorligtingsprogramme van gelyke gehalte moet vir alle leerlinge verseker word. Vir baie sal dit kompenserende programme en opvoeding en voorligting van ouers noodsaak. Sterk skakels sal dus tussen die formele voorligtingstelsel en die gesin en ander instansies gestel moet word.
- 7.10.10 Enige voorligtingsillabus moet ingerig wees vir toevoeging of aanpassing om te voldoen aan die behoeftes van besondere kultuurgroepe of -gemeenskappe.
- 7.10.11 Bestaande ruimte vir keuse-uitoefening (bv. t.o.v. onderwys en opleiding, beroep, algemene rigting) moet uitgebrei word, want vrye keuse lê grondliggend aan doeltreffende voorligting.
- 7.10.12 Aangesien opvoedkundig verantwoordelike besluitneming die voorligtingsaksie inhoudelik moet kenmerk, moet alle persone in adviserende rolle oor 'n mate van onderwysopleiding beskik, so ook moet alle onderwysers oor 'n mate van voorligtingsopleiding beskik.
- 7.10.13 Deelname is 'n sleutelement in 'n doeltreffende voorligtingstelsel. Derhalwe -
- a. behoort metodes wat koördinasie van deelname in die hand werk, geskep te word; byvoorbeeld deur verteenwoordigende komitees in spesifieke areas;

- b. behoort verteenwoordigers van die privaatsektor, ouers en die staat hul pogings te verenig met die oprigting en beheer van voorligtingsentrums;
 - c. behoort borge en finansiering gesoek te word in die privaatsektor wat uiteindelik die voordeel van doeltreffende voorligting sal geniet;
 - d. behoort plaaslike belange en streeksondernemings die grootste belang te geniet binne 'n oorkoepelende stelsel van koördinasie.
- 7.10.14 Die opleiding van voorligters (beroeps- en algemeen), voorsiening van fasiliteite en ontwerp van sillabusse behoort sentraal gekoördineer te wees en die minimum standaard behoort neergelê te word. Plaaslike areas of streke kan natuurlik hierdie minimums aanvul of ander standaarde daarby aanpas.
- 7.10.15 Skoolvoorligters (Algemene Skoolvoorligting) behoort die status van Departementshoof te geniet en die postestruktuur behoort hiervoor voorsiening te maak.
- 7.10.16 Pogings moet aangewend word om die bestaande Suid-Afrikaanse Onderwysersraad vir Blankes wat tans slegs gemoeid is met Blanke onderwysers, te oorreed om veranderinge aan te bring aan die wetgewing wat dit beheer sodat
- die Raad self, eerder as die Komitee van Onderwyshoofde, kwalifikasies kan evalueer;
 - alle bevoegde personeel, in hierdie geval beroepsvoorligters, kan registreer.
- 7.10.17 'n Komitee wat voortdurende navorsing doen, miskien onder die beskerming van die PGN, maar nie verantwoordelik aan enige spesifieke Onderwysdepartement nie, behoort navorsing aangaande voorligting en verwante sake te rig en te koördineer.

- 7.10.18 Die tekort aan gekwalifiseerde personeel en gebrek aan fasiliteite vereis dringende regstelling, veral met betrekking tot skole vir Kleurling- en Swart kinders. Dringende navorsing behoort dus onderneem te word om interimmaatreëls te voorsien ten einde die tekort teë te werk.
- 7.10.19 Die doelstellings van voorligting impliseer dat persoonlikheid of ander kriteria vir onderwyserkeuring behoort te geld.
- 7.10.20 'n Nasionale voorligtingsraad behoort gestig te word om beplanning, navorsing en funksionering van navorsing te koördineer, waar moontlik.

GEVOLGTREKING

Nadat alle getuënis en voorleggings tot hul beskikking oorweeg is, en voorstelle met betrekking tot die Komitee se opdrag geformuleer is, stem die lede van die Werkkomitee eenparig ooreen dat hul bevindinge soos gestel in hierdie verslag, behoort by te dra tot 'n positiewe hernuwing van bestaande voorsiening vir skoolvoorligting in die RSA indien dit geïmplementeer word.

1. * BANKS, O. & FINLAYSON, D. Success and failure in the secondary school: an interdisciplinary approach to school achievement. London: Methuen, 1973.
2. * BAUER, G.K. Guidance through discussion: a challenge to South African pupils to think deeply about their education. 2nd ed. Cape Town: Maskew Miller, 1977.
3. * COLES, E.T. Adult education in developing countries. Elmsford, NY: Pergamon, 1977.
4. CRONJE, J. Personal money management: a guide for teachers. Pretoria: SA Consumer Council, 1980.
5. * DUMINY, P.A. African pupils and teaching them. 2nd ed. Pretoria: Van Schaik, 1973.
6. DUMINY, P.A. & Du Preez, J. Basic educational psychology. 3rd ed. Cape Town: Longman's 1980. (teacher training series).
7. DUMINY, P.A. & SÖHNKE, W.F. Didactics: theory and practice. Cape Town: Longman, 1980. (Longman's teacher training series).
8. * EVANS, P. Motivation. London: Methuen, 1975.
9. GREAT BRITAIN. Department of Education and Science. Careers education in secondary schools. London: HMSO, 1973.
10. * HAASBROEK, J.B. et al. School guidance: principles and methods. Pretoria: Human Sciences Research Council. Institute for Educational Research, 1978.
11. * HAASBROEK, J.B. et al. Skoolvoortligting: beginsels en metodes. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1978.
12. HOLLAND, J. Man in a world of work/ edited by H. Borow. Boston (Mass.): Houghton Mifflin, 1963.
13. HOPSON, B. & HOUGH, P. Exercises in personal and career development. Cambridge: CRAC, 1973.
14. * HOYT, K.B. et al. Career education: what it is and how to do it. 2nd. ed. Salt Lake City, Utah: Olympus, 1974.
15. HUMAN SCIENCES RESEARCH COUNCIL. Guidance series books GS 1-7. Pretoria: HSRC, 1973-1980.

16. KIRBY, J.H. Groups in guidance. Personnel and guidance journal: special issue 49(8), April 1971.
17. * LAW, B. & WATTS, A.G. Schools, careers and community: a study of some approaches to careers education in schools for the General Synod Board of Education. London: Church Information Office, 1977.
18. LINDHARD, N. The careers counsellor. 2nd rev. ed. Cape Town: College Tutorial Press, 1980.
19. LINDHARD, N. Careers education in South Africa. In: CONFERENCE ON CAREERS GUIDANCE (1975: University of Cape Town). The role of the school in careers guidance: the report on, and lecture notes from the conference. Cape Town: University of Cape Town. Board of Extramural Studies, 1975.
20. LINDHARD, N. Guidance in the class-room. Cape Town: Longman, 1981.
21. LINDHARD, N. & AFRICA, H. What can I do? Cape Town: Longman, 1980.
22. * LINDHARD, N. & AFRICA, H. The world of work in South Africa: careers guidance in the classroom. Cape Town: Longman, 1978.
23. LINDHARD, N. & CONRADIE, E. Beroepe en studierigtings. Kaapstad: Tafelberg, 1978.
24. LINDHARD, N. & DLAMINI, N. Guidance in the class-room. Cape Town: Longman, 1981.
25. * LINDHARD, N.C. The careers counsellor. Cape Town: University of Cape Town. Careers Office, 1980.
26. McPHAIL, P. Moral education in the secondary school. London: Longman, 1972.
27. * NEWSOME, E. The role of the school in careers guidance: the opening address. In: CONFERENCE ON CAREERS GUIDANCE (1975: University of Cape Town). The role of the school in careers guidance: the report on, and lecture notes from the Conference. Cape Town: University of Cape Town. Board of Extra-Mural Studies, 1975: 1-13.
28. OGILVY, M.A. ed. South African careers guide. Johannesburg: MSL Publications, 1980.
29. PENNEY, L. Careers information in South Africa: a bibliography. Cape Town: University of Cape Town. Careers Office, 1981.

30. * RAAD VIR GEESTESWETENSKAPLIKE NAVORSING. Komitee vir gedifferensieerde onderwys en voorligting. Nasionale onderwysstelsel op primêre en sekondêre skoolvlak met verwysing na skoolvoorligting as 'n geïntegreerde diens van die onderwysstelsel vir die Republiek van Suid-Afrika en vir Suidwes-Afrika: verslag, deel 1. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1972.
31. * SPANGENBERG, H. Careers in Southern Africa. Johannesburg: Erudita, 1980.
32. STURTZER, B. Career planning - freedom to choose. Boston(Mass.): Houghton Mifflin, 1977.
33. * SUPER, D.E. A theory of vocational development. American psychologist 8, 1953: 185-190.
34. * WALLIS, J.H. Personal counselling: an introduction to relationship therapy. Edison (NJ): Allen & Unwin, 1973.
35. WATTS, A.G. The implications of school leavers' unemployment for careers counselling in schools. Cambridge: CRAC, 1979.
36. * WATTS, A.G. & HERR, E.L. Careers education in Britain and the USA: contrasts and common problems. British journal of guidance and counselling 4(2), July 1976: 129-142.
37. WATTS, A.G. & LAW, B. Schools, careers and the community. London: CLO, 1978.
38. WOMEN FOR PEACEFUL CHANGE. A career guide for Africans. Durban: 1979.
39. WOMEN FOR PEACEFUL CHANGE. A career guide for Coloureds. Durban: 1979.
40. WOMEN FOR PEACEFUL CHANGE. A career guide for Indians. Durban: 1979.
41. WRENN, C.G. The world of the contemporary counsellor. Boston, (Mass.): Houghton Mifflin, 1973.

HOOFSTUK 4

42. BEROEPSRAAD VIR SIELKUNDE. Kriteria vir opleiding en registrasie.
43. BOROW, H. Career guidance for a new age. Boston (Mass.): Houghton Mifflin, 1973.
44. BRADLEY, R.W. ed. Counsellor preparation in the 1980's: symposium. Counsellor education and supervision 18, March 1979: 172-198.

45. *BRAMMER, L.M. & SHOSTROM, E.L. Therapeutic psychology 2nd ed. Englewood Cliffs(NJ): Prentice-Hall, 1968.
46. BRÉEDENKAMP, J.F. Die beroepskeuse gesprek as verkenningmedium in beroepsoriëntering. SA tydskrif vir die pedagogiek 12(2), September 1978: 28-54.
47. CHEE, T.S. Some sociological observations on values and their dissemination through education in a plural society: the Singapore experience. Education research and perspectives 1, 1979: 3-16.
48. COETZEE, R.A. Die groepbespreking as oriënteringsgebeure tot self-kennis in die beroepsoriënteringspraktyk. Pretoria: Universiteit van Pretoria, 1978. (M.Ed.-verhandeling)
49. COUWENBERG, S.W. De vereenzaming van de moderne mens. 's-Gravenhage: Pax, 1970.
50. DIEDRICH, R.C. Guidance personnel and other professionals. New York: Mifflin, 1968.
51. * DU TOIT, J.M. Voorligtingsielkunde in die skool. Kaapstad: HAUM, 1977.
52. * EVRAIFF, W. Helping counsellors grow professionally: a case book for school counsellors. Englewood Cliffs (NJ): Prentice-Hall, 1963.
53. FRIEDMAN, K.C. & GRUBERG, R.R. Counsellors: problems and potentials in today's educational setting. Clearing house 49, Dec. 1975: 172-174.
54. GOEWERMENSKENNISGEWING R1861 van 1977, regulasie 1(2).
55. GROBLER, L.O. Fundamentele oorwegings by die opleiding van onderwysers vir die primêre skool. Pretoria: Universiteit van Suid-Afrika, 1980. (D.Ed.-proefskrif)
56. GRUBB, W.N. Rally round the workplace: continuities and fallacies in career education. Harvard educational review 45(4), 1975: 451-454.
57. * HAASBROEK, J.B. Opleiding van voorligters in die Republiek van Suid-Afrika en in enkele oorsese lande. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1970.
58. * HAASBROEK, J.B. Waardering van die onderhoudmetode vir die doel van beroepsleiding. Pretoria: Universiteit van Pretoria,
59. * HACKNEY, H. & CORMIER, L.S. Counselling strategies and objectives. Englewood Cliffs (N J): Prentice-Hall, 1973.

60. HARRIS, N.C. Career education in colleges. San Francisco: Jossey-Bass, 1977.
61. HAYES, J. & HOPSON, B.H. Careers guidance: the role of the school in vocational development. London: Heinemann Educational, 1975.
62. HEALY, C.C. Career counselling for teachers and counsellors. Boston (Mass.): Houghton Mifflin, 1975.
63. HILL, J.S. Kriteria vir die seleksie en ordening van kurrikulum-inhoud. Pretoria: Universiteit van Pretoria. Fakulteit Opvoedkunde, 1975.
64. JESSER, D.L. Career education today: the greening of a reform movement. College board review 108, Summer 1978: 10-15.
65. * JOUBERT, C.J. Beroepskeuse as verantwoordelike en verantwoordbare keuse: 'n studie in beroepsoriëntering. Pretoria: HAUM, 1964.
66. JOUBERT, C.J. Beroepsoriëntering in aksie. Pretoria: Universiteit van Pretoria. Fakulteit Opvoedkunde, 1966.
67. JOUBERT, C.J. red. Beroepsvoorligting op skool. Pretoria: Universiteit van Pretoria, 1980.
68. JOUBERT, C.J. Lyflike andersheid by jeugdiges as 'n struikelblok in beroepskeuse. Rehabilitasie in SA 20(1), Maart 1976: 13-15.
69. JOUBERT, C.J. 'n Ondersoek na die betekenis van liggaamlikheid by die beroepskeuse van jeugdiges. Pretoria: Universiteit van Pretoria, 1968. (D.Ed.-proefskrif)
70. JOUBERT, C.J. 'n Pedagogies-verantwoorde beroepsoriënteringspraktyk op skool. SA tydskrif vir die pedagogiek 5 (1), Julie 1971: 9-26.
71. * JOUBERT, C.J. Verheldering van die begrip beroepsoriëntering as perspektief op die beroepsoriënteringsgebeure. S.A. tydskrif vir die pedagogiek 7(1), Junie-Julie 1973: 19-33.
72. KENISTON, K. Stranded in the present. In: WERTHEIMER, M. Confrontation: psychology and problems of today. Glenview (ILL): Scott, Foresman & Co., 1971.
73. KONFERENSIE OOR INGENIEURSMANNEKRAONTWIKKELING VIR DIE 21STE EEU (1980: Universiteit van Pretoria). Referate.
74. KOWITZ, G.T. & KOWITZ, N.G. An introduction to school guidance. New York: Holt, Rinehart & Winston, 1971.

75. *KRITERIA vir die evaluering van Suid-Afrikaanse kwalifikasies vir indiensneming in die onderwys/Criteria for the evaluation of South African qualifications for employment in education. s.n.
76. KRUGER, H.B. Algemene skoolvoorligting vir onderwysstudente. Durban: Butterworth.
77. KRUGER, H.B. Voorligting as taak van die opvoeder. Referaat gelewer by die Simposium oor Skoolvoorligting.(1978: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys)
78. KRUGER, H.B. Voorligting van die junior sekondêre skoolkind. In: SUID-AFRIKAANSE VERENIGING VIR DIE BEVORDERING VAN DIE OPVOEDKUNDE. Voorligting. Kaapstad: 1974. (Suid-Afrikaanse Vereniging vir die Bevordering van die Opvoedkunde, Publikasiereeks)
79. KRÜGER, R.A. Die betekenis van die begrippe elementare en fundamentele in die didaktiese teorie. Pretoria: Universiteit van Pretoria. Fakulteit Opvoedkunde, 1976.
80. KRUPKA, L.R. & VENER, A.M. Career education and the university: a faculty perspective. Personnel and guidance journal 57, October 1978: 112-114.
81. LANDMAN, W.A. ‘n Antropologies-pedagogiese beskouing van beroeps-oriëntering met spesiale verwysing na die persoonologies-etiese. Pretoria: HAUM, 1961.
82. LANDMAN, W.A. & ROOS, S.G. Fundamentele pedagogiek en die opvoedings-werklikheid. Durban: Butterworth, 1973.
83. * LIFTON, W.M. Working with groups: group process and individual growth. New York: Wiley, 1961.
84. LINDHARD, N. Choosing your career and your higher education. Cape Town: David Philip, 1980.
85. LINDHARD, N. & AFRICA, H. The world of work in South Africa: careers guidance in the classroom. Cape Town: Longman, 1978.
86. LLOYD-JONES, E. & ROSENAU, N. Social and cultural foundations of guidance. New York: Holt, Rinehart & Winston, 1968.
87. MEINTJIES, B.J. Fundamenteel-pedagogiese kriteria vir die evaluering van die onderwyser. Pretoria: Universiteit van Pretoria, 1980. (D.Ed.-proefskrif)
88. MEYER, C.J. Opvoedkundige onderhoud. Referaat gelewer by die Simposium oor Skoolvoorligting.(1978: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys)
89. MORTENSEN, D.G. & SCHMULLER, A.M. Guidance in today's schools. New York: Wiley.
90. MOSIER, D.B. & PARK, R.B. Teacher therapist. Santa Monica (CA): Goodyear.

91. NASH, R.J. & SAURMAN, K.P. Learning to earn is not learning to lie: student development educators as meaning makers. Personnel and guidance journal 57, Oct. 1978: 84-89.
Reply: Stoler, M.A. & Stoler, J.V. 57, Oct. 1978: 91-95.
92. PAUW, J.R. Die aard van en behoefte aan voortdurende onderwys. RAU. Bulletin vir dosente 11(2), Okt. 1978.
93. QUINN, T. Training counsellors for today's world. NASSP bulletin 61, September 1977: 54-60.
94. ROEBER, E.C. Orientation to the job of a counsellor. Chicago (ILL): Science Research Association, 1961.
95. ROELOFSE, J.J. n'Fundamenteel-kritiese besinning oor pedagogiese evaluering met besondere verwysing na die keuring van hoërskool-leerlinge vir toelating tot onderwysopleiding. Pretoria: Universiteit van Suid-Afrika, 1978. (D.Ed.-proefskrif)
96. RYAN, C.W. Evaluation in career education: a model for higher education. Journal of research and development in education 12, Spring 1979: 21-28.
97. RYAN, C.W. & SUTTON, J.M. Perceptions of career education: implications for school counsellors. The school counsellor 25, March 1978: 265-269.
98. SHELVER, J.W. Role of the counsellor in career education. Delta Kappa gamma bulletin 45, Spring 1979: 50-56.
99. SIMPOSIUM OOR VOORLIGTING (1978: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys). Referate. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys. Departement Voorligting en Besondere Onderwys en Departement Ontwikkeling.
100. SMIT, A.G. Groepvoorligting in die sekondêre skool. Pretoria: Butterworth, 1980.
101. STANDARDS for the preparation of counsellors and other personnel services specialists. Personnel and guidance journal 55, June 1977: 596-601.
102. STODDARD, L.T. Career education and the lifestyle concept. Business education forum 32, April 1978: 11-12.
103. SUID-AFRIKA (Republiek). Wet op die Nasionale Onderwysbeleid, no. 73 van 1969.
104. SUID-AFRIKA (Republiek). Wet op Geneeshere, Tandartse en Aanvullende Gesondheidsdiensberoepes, no. 56 van 1974, artikel 26.
105. SUID-AFRIKAANSE VERENIGING VIR DIE BEVORDERING VAN DIE OPVOEDKUNDE. Voortdurende onderwys. s.l.: SAVBO, 1977. (Suid-Afrikaanse Vereniging vir die Bevordering van die Opvoedkunde. Publikasiereeks; no. 11.)

106. *SUPER, D.E. & CRITES, J.O. Appraising vocational fitness. New York: Harper & Row, 1949.
107. TAYLOR, M. Postsecondary educators take note. The school counsellor 22, May 1975: 370-371.
108. TRAAS, M. Opvoeden tot saamen leven. s.l.: Callenbach, 1974.
109. TRANSSVAAL. Onderwysdepartement. Onderwyskollege vir Verdere Opleiding. Handleiding vir studente. Pretoria: 1981.
110. *VAN DER STOEP, F. Didaktiese grondvorme. Pretoria: Academica, 1969.
111. *VAN DER STOEP, F. & LOUW, W.J. Inleiding tot die didaktiese pedagogiek. Pretoria: Academica, 1976.
112. *VAN DER WALT, J.S. Skoolvoorligting: beginsels, tegnieke en toepassings. Johannesburg: McGraw-Hill, 1979.
113. VISSER, J.C.P.N. Die aktualisering van persoonsmoontlikhede en sinvolle beroepskeuse. Pretoria: Universiteit van Suid-Afrika, 1980. (D.Ed.-proefskrif)
114. WATTS, A.G. Career(s) education in Britain and the USA: contrasts and common problems. British journal of guidance and counselling 4(2), 1976: 129-142.
115. WATTS, A.G. Careers education in higher education: principles and practice. British journal of guidance and counselling 5(2), 1977: 167-184.
116. WHARTON, C.R. Career education at college level. Today's education 68, April/May 1979: 74-77.

HOOFSTUK 5

117. AUSTRALIA. Working Party on the Transition from Secondary Education to Employment. Report. s.l.: Australian Government Publishing Service, 1976.
118. CONFERENCE: SCHOOL-INDUSTRY LIAISON (1978: Scotland). The teaching of industrial relations.
119. CONFERENCE ON CAREERS GUIDANCE (1975: University of Cape Town). The role of the school in careers guidance: report on, and lecture notes. Cape town: University of Cape Town. Board of Extramural Studies, 1975.
120. COUNCIL FOR SCIENTIFIC AND INDUSTRIAL RESEARCH. National Institute for Personnel Research. Careers counselling Survey. Pretoria: 1980.
121. *DE BEER, L.J. Verkenning van die beroepswerklikheid deur jeugdiges. Pretoria: Universiteit van Pretoria, 1976. (M.Ed.-verhandeling)

122. DE BROUZE, E. Discussion on school-industry link: memorandum. Pretoria: Human Sciences Research Council. Investigation into Education, Feb. 1981.
123. * DE KORTE, D.A. Television in education and training: a review of developments and applications of television and other modern audio-visual aids; tr. by G. du Cloux. Eindhoven: Philips, 1967.
124. * DIAMOND, R.M. A guide to instructional television. New York: McGraw-Hill, 1964.
125. DOBIE, B.A. Liaison in guidance: memorandum. Pretoria: Human Sciences Research Council. Investigation into Education, Feb. 1981.
126. DOBIE, B.A. The media and guidance: memorandum. Pretoria: Human Sciences Research Council. Investigation into Education, Feb. 1981.
127. * GARBERS, J.G. Skoolvoorigting in 'n stelsel van gedifferensieerde onderwys, met verwysing na die plek van sielkundige en skolastiese toetse in skoolvoorigting: referaat gelewer tydens 'n konferensie ter herdenking van die tiende bestaansjaar van die RGN by die WNNR-Konferensiesentrum, Pretoria, 17-20 September 1979: (Ontwikkeling van mensepotensiaal). (Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing; PR 28).
128. HALL, B.A. Classification system for vocational information. Conference held on May 8, 1979 (CSIR).
129. * HOHENSIL, T.H. Renewal in career guidance and counselling: rationale and programs. Counsellor education and supervision 18, March 1979: 199-208.
130. * HOHENSIL, T.H. & MILES, J.H. School guidance services: a career development approach. Dubuque (IA): Kendall/Hunt, 1976.
131. JOOSTE, J.H. 'n Doeltreffende stelsel van gedifferensieerde onderwys vir die maksimale ontwikkeling van leerlingpotensiaal, met verwysing na aspekte wat besondere aandag moet geniet. Referaat gelewer by die RGN-konferensie RSA - sy mense en hulle toekoms (1979: Pretoria).
132. * JOUBERT, C.J. Beroepskeuse as verantwoordelike en verantwoordbare keuse: 'n studie in beroepsoriëntering. Pretoria. HAUM, 1964. (Universiteit van Pretoria. Fakulteit Opvoedkunde. Werkgemeenskap ter Bevordering van die Pedagogiek. Opvoedkundige monografieë; no. 9).
133. JOUBERT, C.J. Gedifferensieerde onderwys en voorigting. My loopbaan 24, Nov. 1973: 209-210.

4. JOUBERT, C.J. et al. Jeugweerbaarheid. Durban: Butterworth, 1975.
5. JOUBERT, C.J. Verheldering van die begrip beroepsoriëntering as perspektief op die beroepsoriënteringsgebeure. SA tydskrif vir die pedagogiek 7(1), Junie-Julie 1973: 19-33.
6. * KENT, G. Blackboard to computer. London: Ward Lock, 1969.
7. KRUGER, H.B. Skoolvoorligting: teorie en praktyk. s.l.: Christelike Opvoedkundevereniging van Suid-Afrika, 1974.
8. * LÄTTI, V.I. Koördinerings van beroepsinligtingsdienste: gelewer tydens konferensie oor versameling en verspreiding van beroepsinligting. Pretoria: Wetenskaplike en Nywerheidsnavorsingsraad. Nasionale Instituut vir Personeelnavorsing, 1979.
9. LINDHARD, N.C. The careers counsellor. 2nd ed. Cape Town: University of Cape Town. Careers Office, 1977.
10. *MACLEAN, R. Television in education. London: Methuen, 1968.
11. MOOR, C.H. From school to work: effective counselling and guidance. Beverly Hills (CA): SAGE, 1976. (Sage studies in social and educational change; v. 3).
12. NATIONAL SOCIETY FOR THE STUDY OF EDUCATION. Media and symbols. Chicago (ILL): NSSE, 1974. (Yearbook of education; 73).
13. NEW developments in vocational counselling at NIPR. NIPR news 7(1).
14. NOETH, R.J. & PREDIGER, D.J. Career development over the high school years. Vocational guidance quarterly 26, March 1978: 244-254.
15. * NORRIS, W. et al. The career information service. 4th ed. Chicago (ILL): Rand McNally, 1979.
16. TERBLANCHE, S. Mannekragnavorsing en beroepsinligting. Referaat gelewer tydens konferensie oor versameling en verspreiding van beroepsinligting (1979: Pretoria).
17. * THOMAS, R. & WETHERELL, D. Looking forward to work: a report on the first stage of a follow-up survey of fifteen and sixteen year old boy school-leavers. London: HMSO, 1974.
18. VENTER, P.K. Structuring of a vocational information system for use in the counselling situation: memorandum. 1979.
19. VON MOLLENDORF, J.W. Inligting as noodsaaklike komponent van 'n gedifferensieerde onderwysstelsel: memorandum. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Onderzoek na die Onderwys, Feb. 1981.

HOOFSTUK 7

Paragraaf 3

150. * BEUKES, J.H. Skoolvoorligting in Nederland. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
151. * BEUKES, J.H. Skoolvoorligting in Oostenryk. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1977.
152. * BEUKES, J.H. Skoolvoorligting in Switserland. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
153. * BEUKES, J.H. Skoolvoorligting in Wes-Duitsland. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
154. * CARSTENS, J.H. Skoolvoorligting in die VSA. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
155. * CARSTENS, J.H. Skoolvoorligting in Frankryk. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1977.
156. * LOMBAARD, S.G. Skoolvoorligting in België. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
157. * LOMBAARD, S.G. Skoolvoorligting in Swede. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
158. * NEL, A. Skoolvoorligting in Ontario, Kanada. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.
159. * SPIES, P.G. van Z. Skoolvoorligting in Skotland. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Instituut vir Opvoedkundige Navorsing, 1976.

Paragraaf 7.4

160. * CAMERON, J. & DODD, W.A. Society, schools & progress in Tanzania. Elmsford (NY): Pergamon, 1970.
161. * DORE, R. The diploma disease: education, qualification and development. London, Allen & Unwin, 1976.
162. * FAFUNWA, A.B. History of education in Nigeria. London: Allen & Unwin, 1974.
163. * HINZEN, H. & HUNSDORFER, V.H. The Tanzanian experience: education for liberation and development. Hamburg: UNESCO. Institute for Education, 1979.
164. * IKEJIANI, O. ed. Nigerian education. Ikeja: Longmans of Nigeria, 1964.
165. * KINYANJUI. Education, training and employment of secondary school-leavers in Kenya. Manpower and unemployment research in Africa 6(2), Nov. 1973.
166. * LEWIS, L.J. Society, schools and progress in Nigeria. London: Pergamon, 1965. (Society, schools and progress series)
167. * MAKULU, H.F. Education, development and nation-building in independent Africa: a study of the new trends and recent philosophy of education. s.l.: SCM Press, 1971.
168. MUNEIE, P. Toheres in the night. Washington (DC): World Bank, 1973.
169. * MWANAKATWE, J.M. The growth of education in Zambia since independence. Nairobi: Oxford University Press, 1968.
170. NIGERIA. Benue-Platea State. First development plan of the second national development plan 1970-1974. Ebute-Metta: The Ideal Printing Works, 1970.

171. NIGERIA. Mid-Western State. Ministry of Economic Development and Reconstruction. Development plan 1970-1974. Benin City: Government Printers, 1970.
172. NIGERIA. North-Central State. F.D.P. of S.N. development. Kaduna: Government Printer, 1970.
173. NIGERIA. North-Eastern State. Development plan 1970-1974.
174. NIGERIA. North-Western State. Development plan 1970-1974. Sokoto: Economic Planning Unit, 1970.
175. NIGERIA. Western State. Development plan 1970-1974. Ibadan: Ministry of Economic Planning and Reconstruction, 1970.
176. * NYERERE, J.K. Freedom and socialism: a selection from writings and speeches. Nairobi: Oxford University Press, 1968.
177. * RAJU, B.M. Education in Kenya: problems and perspectives in educational planning and administration. Nairobi: Heinemann, 1973.
178. * SHEFFIELD, J.R. Education in Kenya. New York: Teachers College Press, 1973.
179. SOMERSET, H.C. Educational aspirations of fourth form pupils in Kenya. Manpower and unemployment research in Africa 6(2), Nov. 1973.
180. TANZANIA. United Republic. Tanzania second five-year plan 1969-1974: Vol. 1 & 2. Dar-es-Salaam: Government Printers, 1969.
181. * TAYLOR, A. ed. Educational and occupational selection in West Africa. London: Oxford University Press, 1962.
182. * UKEJE, B.O. Education for reconstruction. Lagos: MacMillan, 1966.
183. UNESCO. Education reform and innovations in Africa. Paris: UNESCO, 1978.
184. UNESCO. Guidance and the school curriculum. Paris: UNESCO, 1978.
185. WILLIAMS, W.M. Occupational choice. London: Allen & Unwin, 1974.

*The HSRC library could verify the authenticity of these references.

VOORGESTELDE ORGANISASIE EN BEHEER - VOORLIGTING

Vorderingsvlakke

6

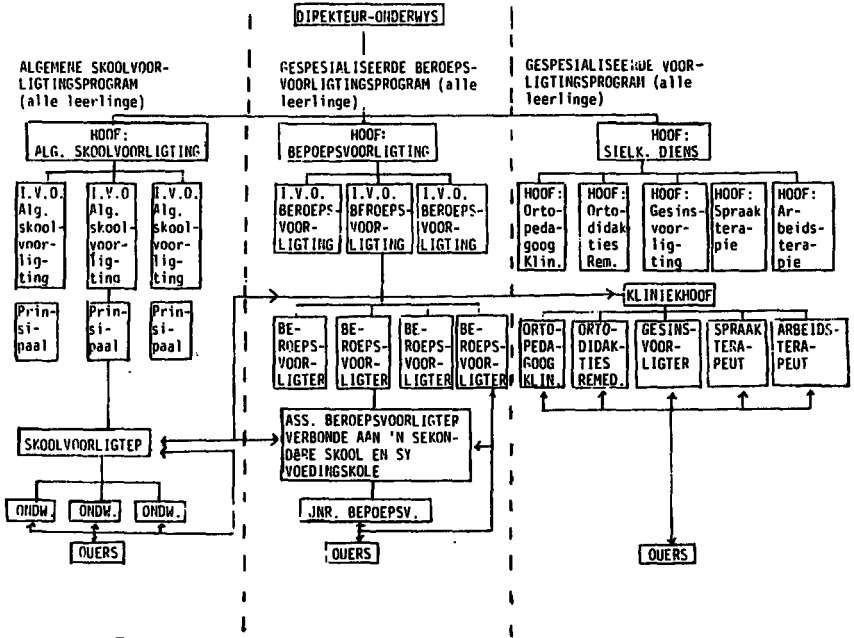
5

4

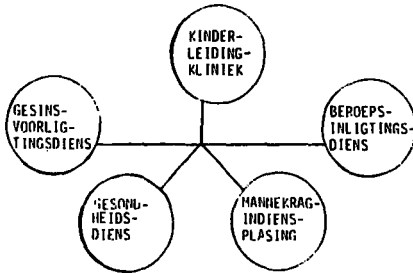
3

2

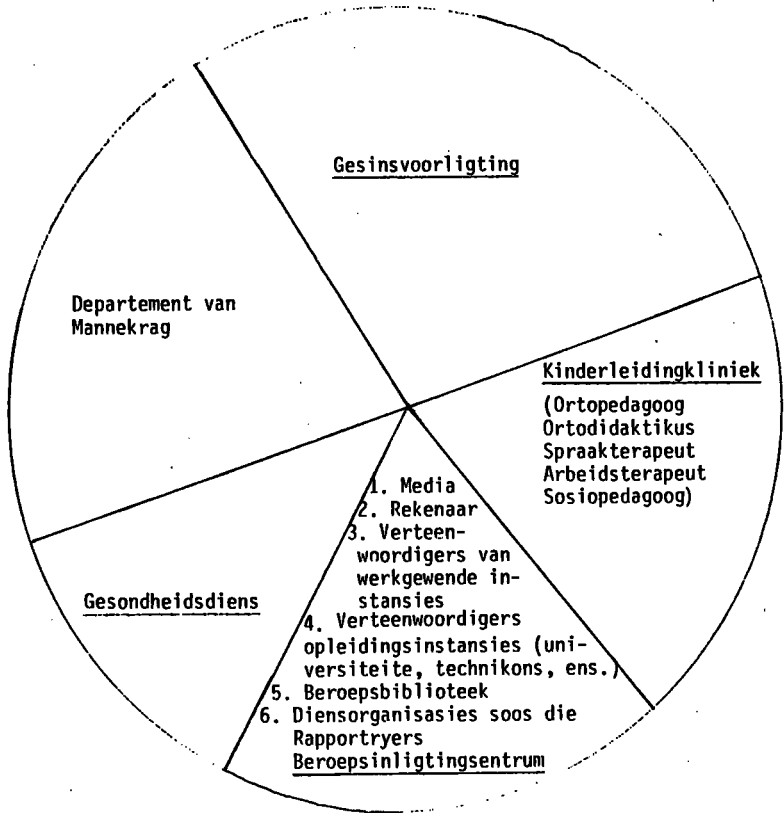
1

STREEKSENTRUM VIR SKOOLVOORLIGTING

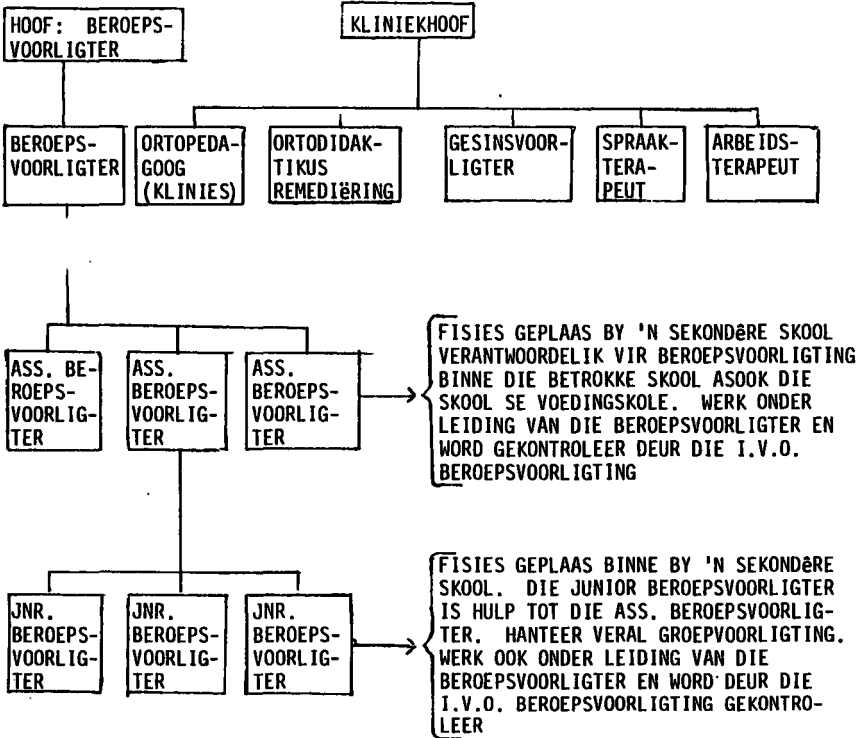
FISIESE OPSET VAN VOORLIGTINGSSENTRUM

(In groter sentrums moet hierdie hele diens aangebied word en in kleiner sentrums kan volgens die behoeftes slegs sekere dienste gelewer word - d.w.s. gedifferensieerde voorsiening.)

BYLAE C

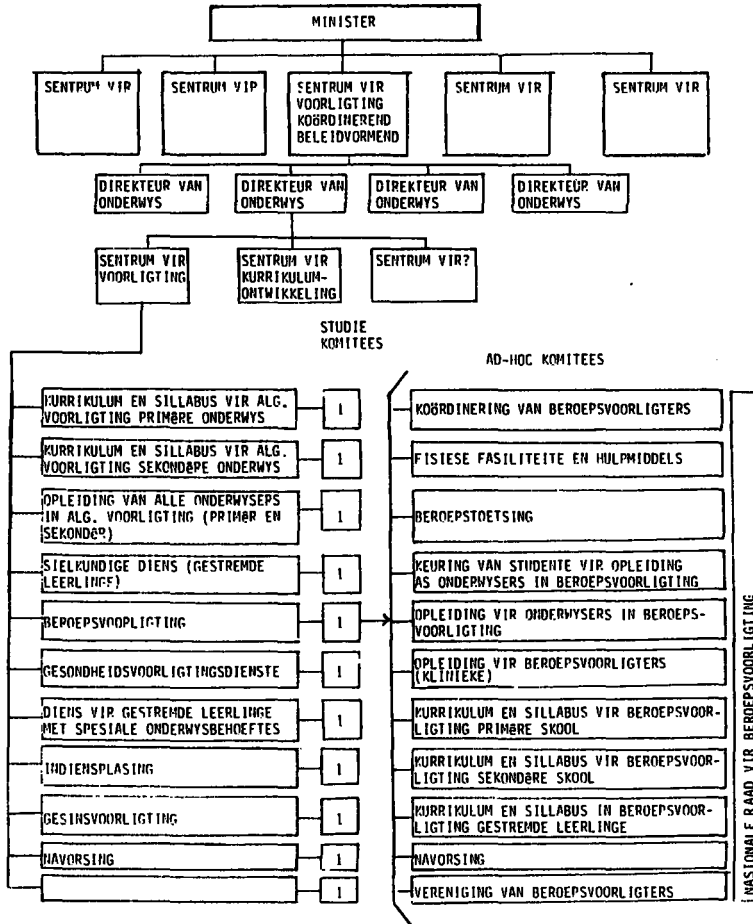
KLINIEKPERSONEEL

BYLAE D

VOORGESTELDE ORGANISASIE VAN SKOOLVOORLIGTING EN VOORLIGTINGKOMITEES

ORGANISASIE

BYLAE E (b)

TOERUSTING VIR DIE BEROEPSVOORLIGTINGLOKALE

Ameublement

1. Beroepsvoorligtinglokaal
 - 1.1 40 stoele vir leerlinge
 - 1.2 5 tafels, 1 x 2 meter
 - 1.3 onderwyserslessenaar
 - 1.4 1 onderwyser-stoel, nie-draaibaar
 - 1.5 1 tydskrifrak, los
 - 1.6 1 twee-laaikabinet vir indekskaarte
 - 1.7 1 twee-laaikabinet vir kassette

2. Onderhoudslokaal
 - 2.1 Telefoon
 - 2.2 Lessenaar
 - 2.3 4 kantoorstoele
 - 2.4 mat
 - 2.5 2 vier-laaikabinette vir liassering

Hulpmiddels

1. 1 truprojektor
2. 1 skyfieprojektor
3. 1 rolprentprojektor, 16 mm
4. 1 kassetbandmasjien
5. 1 stel oorfone
6. 1 vier-gatponsmasjien
7. transparante
8. transparantpenne, wasbaar en permanent
9. 200 hardeband-ringlêers
10. 10 pamfletdose

11. voulêers, een per leerling
12. kassette, vir opnames
13. 1 stel sjablone, alfabet en syfers
14. Rekenaarterminaal

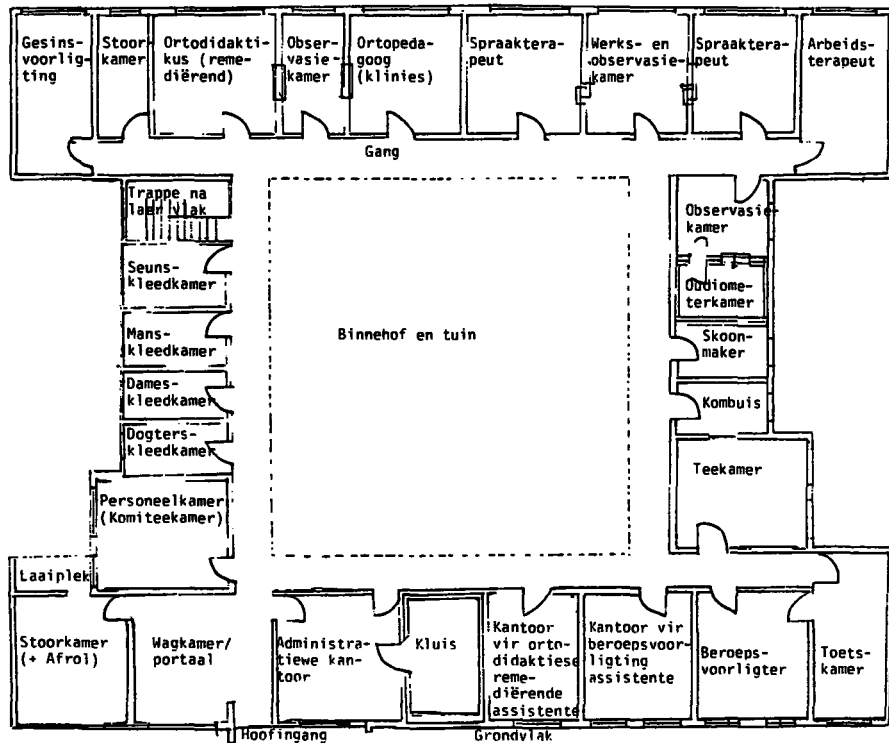
BYLAE E (c)

OMSKRYWING VAN INGEBOUDE TOERUSTING

(Kyk plan)

1. Skryfbord: Standaard, staal met gebakte emalje oppervlak, swaaitipe 3640 x 1143 mm.
2. Projeksieskerm: Oproltipe \pm 1270 x 1270 mm, gemonteer \pm 1400 mm bo swartbord.
3. Kas met rakke: Kaste onder, met skuifdeure van 660 mm breed, oop spasie bo kas - \pm 380 mm, en dan twee rye rakke van 370 mm openinge en 270 mm diepte - in seksies van 1 meter.
4. Tydskrifrak: Met leesblad ongeveer 880 mm hoog en 660 mm wyd - skuinsvlak, twee toe-rakke onder elke blad, met skuifdeure. Naastenby 75 mm voetspasie onder toegelaat.
5. Boekrakke: Oop tipe met verstelbare rakke (biblioteektipe) - 875 mm hoog en \pm 450 mm diep.
6. Opwasbak: Vlekvryestaal-tipe met vier-deurkabinet en droogblad totale afmetings \pm 1600 x 534 mm.
7. Aanspeldborde: Panele van 1500 x 800 mm, omraamde sagtebord.
8. Werksblaaie: Waterwerende oppervlak, 534 mm hoog - om bepaalde ruimtes te vul.
9. Eenrigtingglas: Splintervry en in staalraam, deursigtig vanuit die onderhoudslokaal.
10. Vloerstopkontak: 15-A, in vloer gemonteer, met dekplaat.
11. Kennisgewingbord: Naastenby 1000 x 1500 mm - oop. Sagtebord, met raam en materiaalbedek.
12. Duiwehokrakkies: Openinge \pm 260 x 160 mm en 350 mm diep. Stel van vier rye met ses hokkies elk.

GRONDPLAN VAN VOORGESTELDE KINDERLEIDINGKLINIEK

BYLAE F (b)

KINDERLEIDINGKLINIEKE

BEHOEFTELYS VIR SKOOLKLINIEK

Ten einde gespesialiseerde voorligting by kinderleidingklinieke behoorlik te laat funksioneer is doeltreffende fisiese fasiliteite 'n voorvereiste.

Die volgende word as belangrik geag:

1. Voldoende werkkamers vir: beroepsvoorligters, ortodidaktikus, ortopedagoog, sosiopedagoog, 2 spraakterapeute, arbeidsterapeut en 'n kantoor vir 'n sekretaresse.

Dit is absoluut noodsaaklik dat die kliniek 'n eie sekretaresse het as gevolg van die massa uiters vertroulike tik- en liasseerwerk wat sy onder andere moet hanteer. Bogenoemde is die minimum fasiliteite vir die bestaande personeel. Voorsiening moet gemaak word vir toekomstige uitbreiding.

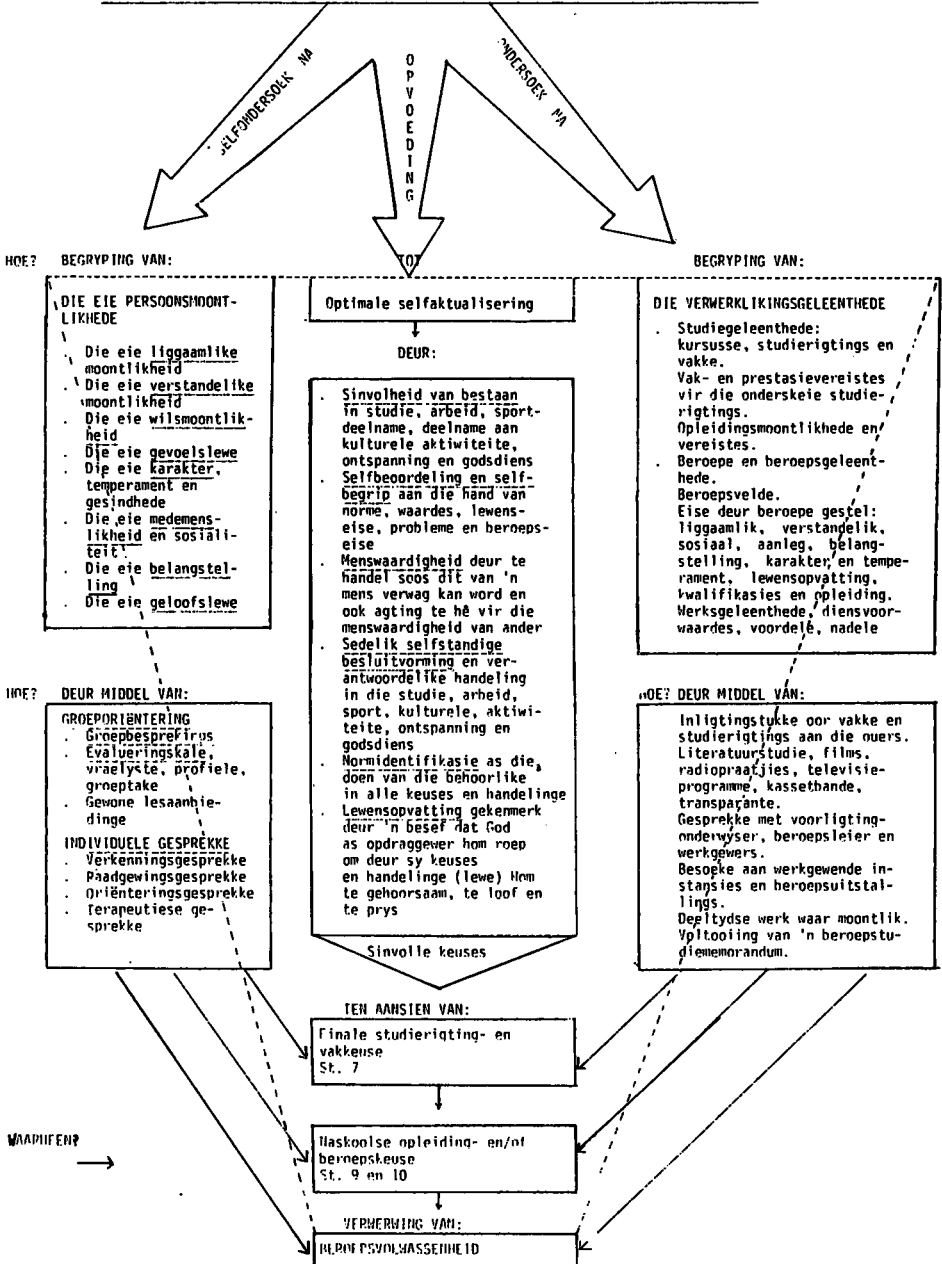
Grootte: $\pm 22 \text{ m}^2$ (per werkkamer)

- (a) Spieëls: 'n Spieël 1 x 1,6 m teen die muur vas en 30 cm vanaf vloeroppervlakte moet in die arbeidsterapeut en spraakterapeut se kantore aangebring word.
- (b) Skryfborde: 'n Skryfbord 1 x 1,6 m moet 1 m bokant vloeroppervlak in die spraakterapeut se kantoor asook die arbeidsterapeut s'n teen die muur aangebring word.
- (c) In die ortodidaktikus se kantoor moet dieselfde grootte skryfbord, naamlik 1 x 1,6 m teen die muur aangebring word op dieselfde hoogte soos by skole.

2. Ontvangskamer: Grootte $\pm 18 \text{ m}^2$. Dit moet naby die sekretaresse se kantoor geleë wees.

3. Toetslokaal: 'n Toetslokaal het noodsaaklik geword waar beide die beroepsvoorligter en die ortodidaktikus sowel as die arbeidsterapeut in die namiddae groepe leerlinge toets. Grootte $\pm 22 \text{ m}^2$ (vir 10 leerlinge).
 4. Pakkamer: Met rakke. Grootte $\pm 25 \text{ m}^2$. Die pakkamer moet ook naby die sekretaresse se kantoor geleë wees.
 5. Kluis: Grootte: $\pm 18 \text{ m}^2$. Die kluis moet langs die sekretaresse se kantoor wees.
 6. Observasiekamer: Observasiekamer tussen ortopedagoog en die ortodidaktikus se kantore met eenrigtingglas na die kantore in die mure tussen die 2 kantore. Klank moet van dié 2 kantore na die observasiekantoor lei. Die observasiekamer moet verdonker kan word sodat in die kantore gekyk kan word; die deur moet na die gang lei. Grootte: $\pm 2 \text{ m} \times 3 \text{ m}$.
 7. Spelobservasie: Tussen die 2 spraakterapeute se kantore. Eenrigtingglas in die mure tussen die 2 terapeute se kantore met klank vanaf die observasiekamer na die 2 kantore aan beide kante. Die spraakterapeute se kantore moet verdonker kan word sodat in die spelobservasiekamer gekyk kan word en 'n wasbak asook 'n spieël en 'n skryfbord soos vir die spraakterapeute se kantore moet aangebring word in dié observasiekamer asook ingeboude kaste teen 1 muur. (Die spieël moet langs 'n venster wees vir lig.) Deur vanuit die gang. Grootte: $\pm 16 \text{ m}^2$.
 8. Audio-meterkamer: Moet klankdig wees. Lig moet nie fluoresserend wees nie; $\pm 10 \text{ m}^2$.
 9. Teekamer en kombuisie: Grootte: $\pm 18 \text{ m}^2$. Die teekamer en kombuisie moet ook naby die sekretaresse se kantoor wees.
 10. Kledingkamers: Die kledingkamers vir personeel, besoekers en kinders moet wees soos op die behoeftelys.
- Al die kantore moet ingeboude kaste hê. 3-punt proppe is noodsaaklik.

'N SKEMATIESE VOORSTELLING VAN DIE IMPLEMENTERING VAN DIE VOORGESTELDE PROGRAM VIR BEROEPSVOORLIGTING IN DIE SEKONDÊRE SKOOL

BYLAE H

REGULASIES BETREFFENDE DIE KWALIFIKASIES VIR OPLEIDING EN
REGISTRASIE BY DIE BEROEPSRAAD VIR SIELKUNDE

1. INLEIDING

- 1.1 Regulasie 2612 van 29 Desember 1978 maak voorsiening vir 'n persoon met kwalifikasies in Opvoedkundige Sielkunde om by die Suid-Afrikaanse Geneeskundige en Tandheelkundige Raad (SAGTR) - Die Beroepsraad vir Sielkunde, as "Opvoedkundige Sielkundige" te registreer.
- 1.2 Die Beroepsraad vir Sielkunde het op 'n onlangse vergadering besluit dat -
- 1.2.1 'n M.Ed. (Psig)-graad wat aan sekere neergelegde vereistes voldoen, goedgekeur word vir die doeleindes van registrasie as sielkundige;
- 1.2.2 'n B.Ed. (Psig)-graad wat aan sekere neergelegde vereistes voldoen, erken word vir registrasie ingevolge 1(c) van die reëls betreffende die registrasie van psigometriste.
- 1.3 Kwalifikasies en kursusse ('n Voorbeeld aan die Universiteit van Pretoria).
- 1.3.1 B.Ed. (Psig)-graad in Beroepsvoorligting
- (a) Sielkunde III dien as toelatingsvereistes tot B.Ed. (Psig)
 - (b) Ander verpligte vakke vir B.Ed. (Psig) is Ortopedagogiese diagnostiek en Pedoterapie.
 - (c) Beroepsvoorligtingpedagogiekteorie en praktyk
 - (d) Bykomende Pedagogiekvakke
 - (e) Die kursus strek oor een jaar voltyds of twee jaar deelyds.

1.3.2 M.Ed. (Psig)-graad in Beroepsvoorigting

- (a) M.Ed.-verhandeling wat in verband staan met Beroepsoriëntering en 'n mondelinge eksamen.
- (b) Een jaar addisionele praktiese werk wat insluit onderhouding, toetsing, verslagskrywing, terapeutiese prosedures.
- (c) Een jaar voltydse internskap aan 'n inrigting wat deur die Suid-Afrikaanse Geneeskundige en Tandheelkundige Raad vir die doel goedgekeur is, onder leiding van 'n geregistreerde opvoedkundige sielkundige.

2. KRITERIA VIR OPLEIDING EN ERKENNING VAN INSTANSIES VIR OPLEIDING VAN INTERN-SIELKUNDIGES INSLUITENDE BEROEPSVOORLIGTERS

Die Beroepsraad vir Sielkunde het die volgende kriteria op 26 Februarie 1979 neergelê:

1. Hoofbeginsels

In die opleiding van intern-sielkundige moet daar aan die volgende hoofbeginsels voldoen word:-

A. Die opleidingsinstansie:

Die opleiding word slegs erken as dit by goedgekeurde instansie op 'n voltydse basis oor 'n minimum tydperk van een jaar ondergaan word.

B. Pligte van die opleidingsinstansie

- 1. Behoorlike toesig oor die interns se werk in 'n multiprofessionelespan met volle erkenning van die interns as spanlede.
- 2. Toesig van interns geskied onder die direkte leiding van minstens een voltydse geregistreerde sielkundige wat vir minstens drie jaar geregistreer is en wat verantwoordelikheid vir die vakkundige vorming van die intern aanvaar.

3. Onder toesig van die geregistreerde sielkundige moet die interns geleidelik groter verantwoordelikheid aanvaar.

C. Die opleidingsprogram:

1. Die opleiding van interns moet al die fasette soos hieronder uiteengesit dek.
2. Dit staan die opleidingsinstansie vry om die klem van die opleiding binne die aangeduide grense te bepaal.

D. Handhawing van standaarde:

Die handhawing van die standaarde van opleiding soos uiteengesit word, word opgedra aan die Sielkunde-departemente van Suid-Afrikaanse Universiteite in samewerking met inrigtings deur die Raad vir internskapdoeleindes goedgekeur, met inagneming daarvan dat die finale bevoegdheid in dié verband steeds by die Raad berus.

II. Algemene kriteria:

In die opleiding van intern-sielkundiges moet daar aan die volgende algemene beginsels voldoen word:

A. Die opleidingsinstansie:

1. Die opleiding word slegs erken indien dit voltyds oor 'n minimum tydperk van een jaaraangebied is deur 'n instansie wat vooraf vir dié doel deur die Raad goedgekeur is.
2. Enige verlofvoorreg moet binne die diensjaar val.
3. Toesig oor die interns se werk moet deur minstens een voltydse senior sielkundige met toepaslike registrasie uitgeoefen word.

4. Die opleidingsinstansie moet oor voldoende senior personeel beskik om die nodige opleiding aan interns te kan bied.
5. Die aantal interns teenoor senior sielkundige personeel mag nie die verhouding 4 : 1 oorskry nie.
6. Die opleiding van die intern moet op 'n multiprofessionele grondslag binne spanverband uitgehou word.
7. Die intern moet as 'n volwaardige spanlid betrek word en moet begelei word om groter verantwoordelikheid te aanvaar.

B. Pligte van die opleidingsinstansie:

1. Die opleidingsinstansie moet behoorlik toesig hou oor die werk van interns.
2. Die interns moet as lid van 'n multiprofessionele span ten volle ingeskakel wees by die opleidingsinstansie se werksprogram.
3. Daar sal voldoende tyd gelaat word vir -
 - 3.1 studie,
 - 3.2 besprekings,
 - 3.3 lesings, en
 - 3.4 programme wat deur samewerkende universiteitsinstansies gereël mag word.
4. In die lig van Artikel 60 van Wet 56 van 1974 moet geakkrediteerde opleidingsinstansies hulle bereid verklaar om die Raad voor en na akkreditering toe te laat om hul fasiliteite vir opleiding ter plaatse te inspekteer of te laat inspekteer.

5. Die geakkrediteerde opleidingsinstansie moet op 'n driemaandelikse basis vorderingsverslae oor die interns in hulle diens opstel en hierdie verslae op aanvraag van die Raad beskikbaar stel.
6. Die geakkrediteerde opleidingsinstansie moet die Raad in kennis stel van enige verandering by sy opset wat moontlik die akkreditering daarvan mag raak.

C. DIE OPLEIDINGSPROGRAM:

Die opleiding van interns moet binne die volgende raamwerk saamgestel wees:

- Evalueringstegnieke en beheer van sielkundige instrumente - 30 % tot 40 % van die program.
- Toepassing van sielkundige tegnieke soos by hulpverlening met regstelling van probleme en ontwikkeling - 10 % tot 35 % van die program.
- Ander beroepsgeoriënteerde aktiwiteite - 10 % tot 20 % van die program.
- Toegang tot 'n gevallespektrum wat voldoende is om die verskeidenheid van blootstelling wat deur die program vereis word te verseker.

D. HANDHAWING VAN STANDAARDE:

1. Betrokke instansies:

Die handhawing van die standaard van opleiding soos uiteengesit, word opgedra aan die Sielkunde-departemente van die Suid-Afrikaanse universiteite in samewerking met inrigtings deur die Raad vir internskapdoeleindes goedgekeur, met inagneming daarvan dat die finale bevoegdheid in dié verband steeds by die Raad berus.

- 3.2.1 teregwysing,
 - 3.2.2 meer intensiewe leiding,
 - 3.2.3 waarskuwing,
 - 3.2.4 verlening van internskap,
 - 3.2.5 beëindiging van die betrokke internskap.
- 3.3 Die Raad moet onmiddellik in kennis gestel word van enige stappe wat teen 'n intern geneem is.
- 3.4 Beëindiging van 'n internskap: Die betrokke universiteitsdepartement moet by die Raad aanbeveel in watter mate die kandidaat enersyds erkenning vir sy internskapopleiding moet ontvang en of hy andersyds die geleentheid gegun moet word om by 'n ander instansie sy internskap te voltooi.
- 3.5 Die finale bevoegdheid vir opleiding van interns berus te alle tye by die Raad.
- 3.6 Die finale beslissing oor enige dispute wat mag ontstaan by die erkenning van opleiding of beëindiging van dienste van 'n intern berus ook by die Raad.

4. SERTIFISERING:

Na voltooiing van die dienstydperk by die betrokke instansie, sal die nodige sertifikaat deur -

- 4.1 die hoof van die betrokke departement van die opleidingsinstansie,
- 4.2 die hoof van die Sielkunde-departement van die betrokke universiteit, en
- 4.3 die administratiewe hoof van die instansies of hulle amptelike plaasvervanger, onderteken word.

2. Werksprogram:

- 2.1 Voordat kandidate met hul internskapopleiding begin, moet daar vir hulle 'n werksprogram deur die hoof van die betrokke departement van die opleidingsinstansie, OF toesighoudende sielkundige, in samewerking met die hoof of aangewese dosent van die samewerkende universiteite se Sielkunde-departement opgestel word waarin in genoegsame besonderhede aangedui word hoe die interns gedurende hulle opleidings-tydperk te werk gestel sal word.
- 2.2 Geskikte wysigings en aanpassings van die beplande werksprogram kan deur die kontrole-rende sielkundige met die medewerking en goedkeuring van die betrokke samewerkende universiteit se Sielkunde-departement, aangebring word.

3. PROSEDURE IN GEVAL VAN ONBEVREDIGENDE VORDERING VAN INTERNS GEDURENDE OPLEIDING:

- 3.1 Indien daar gedurende die verloop van die internskapopleiding twyfel ontstaan oor -
- 3.1.1 toewyding van die intern; of
 - 3.1.2 geskiktheid van 'n intern om die internskap bevredigend te voltooi, moet die hoof van die betrokke departement van die opleidingsinstansie of sy plaasvervanger met die betrokke universiteitsdepartement skakel.
- 3.2 Met die hoof of aangewese hoof van die geakkrediteerde instansie kan hulle gesamentlik besluit op geskikte optrede soos -

BYLAE I

ANALISE VAN HUIDIGE SKOOLVOORLICHTINGSILLABUSSE IN RSA
DIE LEERLING EN DIE ONDERRIG WAT HY ONTVANG

KAAPPROVINSIE	KLEURLINGSKATE	TRANSVAAL	ONDERWYS EN OPLEIDING
Standerds 5-6-7-8	Standerds 5-6-7	Standerds 6-7	Standerds 5-6-7
Inleiding tot hoërskool (6)	Wat is voorligting (5-6)	Studiegeleenthede (6)	Waarde van onderwys
Verkenning van vakke (6-7-8)	Skoolreëls - hoërskool (5-6-7)	Prestasie en onderprestasie (6)	Skoolreëls
Studiemetodes en gewoontes (6-7-8)	Toetse en eksamens (5)	Studiemetodes (6-8)	Huiswerk
	Huiswerk en studiemetodes (5-6-7)	Vakkeuse (7)	Skoolbiblioteek
	Verdere opleiding vs. vroeë skoolverlating (5-6)	Motivering op skool (7)	Toetse en eksamens
	Gedragkode in die skool (6)	Verdere onderwys (7-8)	Verdere onderwys
	Sertifikate (6)	Getuigskrifte (8)	Vakke gepas vir indiensneming
	Goeie leesstof (6)	Beurse (8)	Verhoudings met onderwysers
	Vakkeuse (7)	Aansoeke om werk (8)	Belangrike opleidingsinrigtings
	Gesindheid teenoor nuwe leerlinge (7)	Standerd 9-10	Skool en omgewing (7)
	Skoolbiblioteek (7)	Studie na st. 10 (9)	Vakkeuse
	Matriekvakke (8)	Beurse en lenings (9)	Doeltreffende studie (8)
	Onderwys na skool (8)		Beurse
	Beurse en lenings (8)		Motivering vir studie (9)
			Tersiêre onderwys (10)

DIE LEERLING EN SY LOOPBAAN

KAAPROVINSIE	KLEURLINGSAKE	TRANSVAAL	ONDERWYS EN OPLEIDING
Standers 5-6-7	Standers 5-6-7	Standers 6-7	Standers 5-6-7
Behoeftte aan beroepsvoorligting en beroepsbeplanning	Beroepsopleiding en studie (5)	Fisiese vereistes van beroepe (6)	Waarom beroepsvoorligting?
Beroepsverkenning (6-7)	Deelytde werk (5)	Verhoudings by die werk (6)	Wêreld van werk
Beroepsomlyning	Waarom mense werk (5-8)	Onderwysvereistes by die werk (6)	Keuse van 'n beroep
Beroepsterreine (7)	Kies (5)	Beroepsinligting (6)	Beroepsinligting
Bestudering van 'n beroep (8)	Onderwys Ionend (5)	Studie en werk (6)	Klassifikasie van beroepe
Waarom werk? (8)	Vakkeuse (E)	Gesindhede by die werk (6-8)	Hoe om werk te kry
Persoonlikheid en werk (8)	Beroepsinligting (6)	Werkgeleenthede (6-7)	Hoe om aansoek te doen
Aansoek om werk (8)	Verantwoordelikheid om te werk (6)	Beroepsterreine (7)	Vereistes vir sukses in enige pos
Verdere onderwys (8)	Skoolvakke en werk (7)	Vermoëns en poste (7)	Werkverhoudinge
Jeugsake (8)	Bestudering van een berneep (7-8)	Beroepsinligting (7)	Werkplekke (6)
Standers (9-10)	Faktore in beroepskeuse (8)	Bestudering van twee beroepe (7)	Verdiensde (6)
Volledige voorligtingsvraelys	Verhoudings by die werk (8)	Aansoeke om werk (7)	Werksvlakke
	Oorsig van beroepsgeleenthede (8)	Vakleerlingskap (7)	Studie van vyf beroepe
	Aansoeke om werk (8)	Departement van Mannekrag	
	Departement van Mannekrag	Werk as 'n beroep (8)	
	<u>Standers 9-10</u>	Opleidingsfasiliteite (8)	
	Gesindhede tot werk (9)	Verkenning (8)	
	Selekteer geskikte persoon vir die pos (9)	Arbeidswetgewing (8)	
	Intensiewe studie van poste (9)	Vaibonde	
	Onderwystoelatingsvereistes (9-10)	Beroepskeuse (9-10)	
	Lenings en beurse (9-10)	Verkenning (9)	
	Aansoeke om poste (10)	Mannekragbehoefte (9)	
		Sukses in 'n pos (9)	
		Werkverhoudings (10)	
		Beroepsvrou (10)	
		Beroepslewe (10)	
		Werkswaardes (10)	
		Werk en lewe (10)	

DIE LEERLING AS LID VAN 'N GESIN EN VAN DIE SAMELEWING

KAAPPROVINSIE	KLEURLINGSAKE	TRANSVAAL	ONDERWYS EN OPLEIDING
Standerds 5-6-7	Standerds 5-6-7	Standerds 5-6-7	Standerds 5-6-7
Buitemurse aktiwiteite (6)	Goëie voorbeeld aan andere (5)	Menseverhoudings (6)	Belangrike sosiale ver- houdings (5)
Vryetydsbesteding (6)	Goëie maniere (5-6)	Dienslewering (6)	Vrye tyd (5)
Menseverhoudings (7-8)	Gesondheid en voorkoms	Sport en ontspan- ning (6)	Geldsake (5)
Adnessensie (7)	Vrye tyd (5-6-7-8)	Jeugbewegings (6)	Besluitneming (6)
Gesondheid en voorkoms (7)	Respek vir mense en etendom (5)	Besluite, maak van 'n keuse (7)	Sosiale gedrag
Burgerskap (8)	Verhoudings tuis (5)	Militêre opleiding (9)	Verhoudings met vriende
Leiers en volgelinge (8)	Besparing (5-6-8)	Vroue in militêre diens (10)	Verhoudings met lede van ander groepe
	Jeugmisdaad (6)	Alkohol en dwelm- middels	Verantwoordelike burgerskap
	Deelname en stok- perdjies (6-7)		Opvoeding vir gemeenskaps- lewe
	Verdraagsaamheid, vriendskap, liefda- digheid (6-8)		Dwelmiddels, alkohol en tabak (8)
	Kerk en huisgodsdienst (6-8)		Opvoeding vir leierskap (9)
	Speelgrond en omgewing (6)		Keuse van lewensmaat (10)
	Betekenis van vlag en volkslied (6)		Menseverhoudings (10)
	Skool en huis (6)		
	Lojaliteit teenoor gesin (6)		
	Dwelmiddels en alkohol		
	Omgewing en natuur (7)		
	Huislike pligte en geluk- like gesinslewe (7-8)		
	Bestryding van vandalis- me (8)		

VOORLIGTING VIR PERSOONLIKE

KAAPROVINSTE	KLEURLINGSAKE	TRANSVAAL	ONDERWYS EN OPLEIDING
(ongedateer - ongeveer 1974)	(Julie 1973)	(1978)	(Februarie 1980)
Standerds 5-6-7	Standerds 5-f-7	Standerds 5-6-7	Standerds 5-6-7
NIL	Fiksheid en geestelike gesondheid (6)	Voorligting tot self-oriëntasie (6)	Die gesonde persoonlikheid
	Ken jouself : selfevaluasieskale (6)	Probleemoplossing (6)	Belangrike karaktereien- skappe
	Toewyding aan studie, sport, werk (7)	Gesondheid en lig- gaamlik (6)	Bronne van selfkennis
	Karaktereienskappe (7-8)	Gebruik van vrae- lyste (6)	Persoonlike probleme (6)
	Teenoorgestelde geslag (7)	Skoolprestasie en persoonlike poten- siaal (7)	↓ voortgesit tot
	Adolesensie (7)	Selfwaardering van vermoëns (7)	Standerd 10
	Godsdiensbeoefening (7)	Selfwaardering van poging (8)	
	Persoonlike versorging (8)	Denke en prestasie (8)	
	Hoflike gedrag (8)	Standerds 9-10	
		Belangstellingsterrein (9)	
		Persoonlike beeld (9)	
		Beroepsbeeld (9)	
		Vraelys nn. 78 (9)	

Copy no. 14318

RGN BIBLIOTEEK	HSRC LIBRARY
-------------------	-----------------